

Nøgletalsrapport 2009

En sammenligning af nøgletal for serviceniveau og ressourceindsats i Gentofte, Gladsaxe, Greve, Helsingør, Hillerød og Høje-Taastrup kommuner.

Rapporten er udarbejdet af en tværgående arbejdsgruppe bestående af:

Søren Jessen Jensen, Hillerød Kommune (formand)

Jakob Splidsboel, Greve Kommune

Nikolaj Pallisbo, Gladsaxe Kommune

Lis Christiansen, Gladsaxe Kommune

Camilla Taankvist, Høje-Taastrup Kommune

Christian Iversen, Helsingør Kommune

Henrik Blytgen Christiansen, Gentofte Kommune

Marts 2009

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	4
Introduktion til nøgletal.....	5
Resume.....	7
1. Overordnede rammebetingelser og strukturelle forhold	13
Ressourcegrundlag og udgiftsbehov	14
Det socioøkonomiske indeks.....	15
Befolkning.....	16
Befolkningssammensætningen.....	17
Øvrige rammebetingelser	18
Uddannelsesniveau.....	20
Antallet af førtidspensionister og kontanthjælpsmodtagere.....	21
Konklusion – overordnede rammebetingelser.....	22
2. Dagtilbud.....	23
Udgiftsniveau	23
Forskelle i rammebetingelser/udgiftsbehov på dagtilbudsområdet.....	24
Udmøntning af udgifts- og serviceniveau	25
Konklusion – dagtilbud	33
3. Skoler	34
Udgiftsniveau	35
Forskelle i rammebetingelser/udgiftsbehov på skoleområdet.....	36
Udmøntning af udgifts- og serviceniveau	37
Forbehold ved fortolkning af nøgletal.....	42
Konklusion – skoler	44
4. Sårbare børn og unge	45
Udgiftsniveau	46
Forskelle i rammebetingelser/udgiftsbehov på området sårbare børn og unge.....	47
Udmøntning af udgifts- og serviceniveau	48
Konklusion – sårbare børn og unge.....	55
5. Ældreområdet.....	57
Udgiftsniveau	58
Forskelle i rammebetingelser/udgiftsbehov på ældreområdet	58
Udmøntning af udgifts- og serviceniveau	59
Konklusion - ældreområdet.....	65
6. Øvrige sociale områder.....	67
7. Fritid, biblioteksvæsen, kultur m.v.	78
8. Vejvæsen.....	82
9. Administration	83
Konklusion - administration.....	89
10. Begreber og definitioner.....	90
11. Kildefortegnelse	92

Indledning

Formålet med nøgletalsrapporten er at give den politiske ledelse i benchmark kommunerne et overblik over den enkelte kommunes udgifts- og serviceniveau på de store fagområder.

Nøgletalsrapporten er udarbejdet som led i "benchmarking"-samarbejdet mellem Gentofte, Gladsaxe, Greve, Helsingør, Hillerød og Høje-Taastrup kommuner.

Rapporten beskriver på en mere dækkende og fyldestgørende måde udgifts- og serviceniveauet på udvalgte områder: "Dagtilbudsområdet", "Folkeskolen", "Sårbare Børn og Unge" samt "Ældreområdet".

Kapitel 1 handler om de helt overordnede forskelle i kommunernes rammebetingelser, dvs. forhold der har betydning for kommunens samlede udgiftsniveau uanset valg af serviceniveau, samt forskelle i kommunernes muligheder for at finansiere udgifterne.

Kapitel 2 til 5 omfatter de fire udvalgte områder, mens kapitel 6 til 8 indeholder en opdatering af de øvrige områder fra tidligere år. Kapitel 9 som dækker administrationsområdet indeholder også benchmarking på baggrund af administrationsmål. I kapitel 10 beskrives en række begreber og definitioner.

Metodeudviklingen er sket i en tværgående arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra de seks kommuner.

Sigtet er at kvalitetsudvikle nøgletallene, så de i højere grad kan bruges som værktøj til at vurdere serviceniveau og forskelle i den måde ressourcerne prioriteres og anvendes i de enkelte kommuner.

Formålet med at vurdere serviceniveauet er at undersøge, om et højt udgiftsniveau er udtryk for et højt serviceniveau eller blot er udtryk for et højt udgiftsbehov eller andet, der medfører et højt udgiftsniveau fx gennem valg af arbejdstilrettelæggelse. Et højt udgiftsniveau pr. elev på folkeskoleområdet kan fx skyldes:

- En lav klassekoefficient (højt serviceniveau)
- Undervisning af mange tosprogede (højt udgiftsbehov)

Formålet er også at afdække sammenhængen mellem udgifter pr. modtager og de politiske prioriteringer – fx sammenhængen mellem udgiften pr. modtager og lønniveau samt tilbudssammensætning. Som eksempel på forskelle i tilbudssammensætning, der har betydning for udgifterne kan nævnes dagtilbudsområdet. Her er fordelingen af pladser i aldersintegrerede ordninger og mere specialiserede tilbud som børnehaver og vuggestuer mv. forskellig i de seks kommuner.

Kapitlerne er delt i to afsnit. Det første handler om kommunens udgiftsniveau, mens det andet belyser forskelle i prioriteringen af ressourcerne og indikatorer for serviceniveauet.

Datagrundlag – offentligt tilgængelige nøgletal

Der er lagt vægt på at bruge offentligt tilgængelige nøgletal, og at nøgletallene så vidt muligt afspejler reelle forskelle i udgifts- og serviceniveauet. Fx er forskelle i konteringspraksis ofte årsag til at sammenligning af udgifterne ikke fuldt ud afspejler forskellene i udgiftsniveau. Et andet eksempel er lønomkostningerne, som er påvirket af den enkelte kommunes placering i stedtillægsområderne. Disse forskelle er fremhævet, hvor det har særlig betydning.

Der er dermed knyttet en række betingelser til fortolkning af forskelle i serviceniveau baseret på nøgletal. Derfor er kapitlerne med de nye nøgletal suppleret med et afsnit, som beskriver de forhold, der bør tages højde for ved fortolkning af nøgletallene.

Tallene er primært baseret på opgørelser for 2006, 2007 og 2008 som kommunerne har indberettet til, fx Danmarks Statistik og KL. Det har dog ikke været muligt at fremskaffe 2007-tal i alle tilfælde. Blandt andet foreligger der ved rapportens færdiggørelse endnu ikke en opdateret Ressourcelup på alle områder fra KL. Derfor anvendes i flere tilfælde stadig 2006 tal.

Prisniveauer

I rapporten anvendes som udgangspunkt prisniveauet for det seneste forelæggende år. Der hvor regnskabstal for 2007 alene er datagrundlag anvendes 2007 prisniveau, mens der i figurer/tabeller, hvor budgettal 2008/2009 anvendes, er fremskrevet til 2008/2009 niveau. Til fremskrivningen er KL's fremskrivningsprocenter fra september 2008 anvendt.

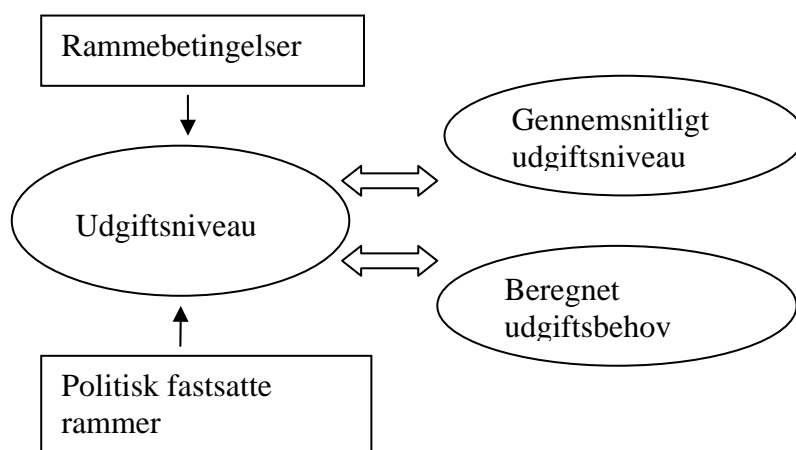
Budgettal

I årets rapport anvendes der budgettal for 2008 og 2009 til illustration af udviklingen i kommunernes udgiftsniveauer. Anvendelsen af budgettal sker for at øge aktualiteten af nøgletalsrapporten. Ved brug af budgettal anvendes de nyeste/seneste tal for kommunerne og man får herved et mere opdateret billede af situationen i de enkelte kommuner. Der er dog en vis usikkerhed forbundet med anvendelse af budgettal og derfor skal tallene fortolkes med forsigtighed. Erfaringsmæssigt er der i kommunerne tendens til, at regnskabstallene ligger over budgettallene. En sammenligning mellem budget- og regnskabstal kan derfor være misvisende, idet et budgetteret fald i udgifterne ikke nødvendigvis ender med at blive det reelle billede på området.

Introduktion til nøgletal

I mange sammenhænge sættes lighedstegn mellem udgifter og serviceniveau. Kommunernes udgiftsniveau er imidlertid ikke en fuldt ud dækkende betegnelse for serviceniveauet, fordi kommunernes strukturelle forhold er forskellige. Kommunerne har med andre ord forskellige betingelser for at realisere politisk fastsatte målsætninger. Udgiftsniveauet i kommunerne bliver derfor set i forhold til de såkaldte rammebetingelser, politisk fastsatte rammer, et beregnet udgiftsbehov og det gennemsnitlige udgiftsniveau på landsplan. Dette er illustreret i figuren.

Figur 1

Kilde: egen udarbejdelse

Beregnet udgiftsniveau

For at vurdere udgiftsniveauet på de udvalgte sektorområder, sammenlignes udgifterne med et beregnet udgiftsniveau, som afspejler det gennemsnitlige udgiftsniveau i kommuner med tilsvarende rammebetingelser – eller udgiftsbehov. Hvis en kommunes udgifter er større end det beregnede udgiftsniveau indikerer tallene, at kommunen kan have et højere serviceniveau.

Det skal understreges, at der er knyttet en vis usikkerhed til fortolkning af et sådan udgiftsbaseret mål for serviceniveau. Usikkerheden er særligt knyttet til, at der ikke tages højde for forskelle i produktiviteten. Et højt udgiftsniveau i forhold til det beregnede udgiftsniveau behøver ikke at betyde at serviceniveauet er højt. Det kan også betyde at der "produceres" færre ydelser for de samme penge i forhold til gennemsnitskommunen.

For at belyse serviceniveauet ses der for det første nærmere på en række rammebetingelser, der har betydning for udgiftsniveauet på sektorområdet. For det andet er der udvalgt nogle indikatorer for serviceniveauet på de enkelte områder. Det er fx åbningstid i daginstitutioner.

Rammebetingelser

Rammebetingelserne er de strukturelle forhold, som påvirker udgiftsniveauet, men som det kommunalpolitisk ikke direkte er muligt at påvirke. Fx vil en høj andel af ældre borgere medføre øgede udgifter til ældreomsorg. Det kan imidlertid også være sociale forhold, som gør, at der i nogle kommuner skal stilles større ressourcer til rådighed for at realisere de samme målsætninger. Man skal derfor tage højde for forskelle i rammebetingelserne, når kommunernes udgiftsniveau anvendes som grundlag for fortolkning af forskelle i serviceniveau.

Udfordringen er at identificere de forhold, der har størst betydning for forskelle i udgiftsniveauerne på de enkelte sektorområder. De kriterier (forhold), der anvendes som

rammebetingelser på de enkelte sektorområder er udvalgt på grundlag af analyser foretaget af bl.a. KL og Velfærdsministeriet. Analyserne viser de kriterier der erfaringsmæssigt har størst betydning for udgiftsniveauerne. På fx folkeskoleområdet er "andel børn af enlige forsørgere", "andel tosprogede elever i folkeskolen" og "indbyggertallet" udvalgt som de rammebetingelser, der har størst betydning for udgifterne på området.

Det er ikke alle kriterier, der har samme betydning for udgiftsniveauet. En stigning i "andel børn af enlige forsørgere" på 1 pct. skal, når der ses på folkeskoleområdet, indgå ikke med samme virkning i beregningen af udgiftsniveauet, som en tilsvarende stigning i "andel tosprogede elever".

Resume

Der er betydelige forskelle mellem det faktiske udgiftsniveauer og det beregnede udgiftsniveauer pr. (potentielt) modtager. Særligt på daginstitutionsområdet er der betydelig variation mellem de faktiske udgifter og det beregnede udgiftsniveau. I Høje-Taastrup Kommune er de faktiske udgifter pr. 0-10 årig i 2007 14.658 kr. større end det beregnede udgiftsniveau. Udgiftsniveauet er dermed højere end i kommuner med tilsvarende rammebetingelser – eller udgiftsbehov.

Generelt er udgiftsniveauet i Høje-Taastrup Kommune på de fire sektorområder højere end i kommuner med tilsvarende rammebetingelser. For de øvrige kommuner er udgiftsniveauet enten større eller mindre end i sammenlignelige kommuner afhængigt af hvilket område, der ses på. I fx Gladsaxe Kommune er udgiftsniveauet større på daginstitutions-, skole- og ældreområdet, mens det er mindre på området for sårbare børn og unge.

Det skal nævnes, at de beløbsmæssige forskelle i forhold til det beregnede udgiftsniveau naturligvis ikke skal tages som et præcist udtryk for mer- eller mindreudgifter i forhold til sammenlignelige kommuner. Det skyldes usikkerhed knyttet til beregning af udgiftsniveauerne, bl.a. fordi der ikke kan tages højde for rammebetingelser, som ikke kan afdækkes via tilgængelige data.

Ressourceanvendelsen

For at få et bredere billede af serviceniveauet er nøgletallene udbygget med et afsnit, som – med udgangspunkt i en opgørelse af udgiften pr. modtager – belyser forskelle i prioriteringerne af ressourcerne, det vil sige hvordan ressourcerne anvendes.

Nøgletallene er i nogle tilfælde baseret på beregninger, som ikke nødvendigvis helt præcist afspejler de faktuelle forhold i kommunerne. Det skyldes bl.a., at der er knyttet en vis usikkerhed til præcisionen i de tal, som anvendes i beregningerne. Tallene kan derfor kun bruges til i meget bred forstand, at illustrere sammenhængen mellem politiske prioriteringer og de udgiftsmæssige konsekvenserne (pr. modtager).

Nedenfor skitseres hovedtrækkene i de konklusioner, som kan udledes af nøgletallene.

Dagtilbud

Alle seks kommuner har et svagt stigende udgiftsniveau til børnepasning i regnskabsperioden fra 2006 til 2007. Herefter budgetteres med et faldende udgiftsniveau i 2008 og 2009. Gentofte og Hillerøds udgiftsniveau er lavest i regnskab 2007 svarende til ca. 51.000 kroner pr. 0 – 10 årig opgjort i 2009-priser, mens Høje Taastrup har det højeste udgiftsniveau svarende til ca. 62.700 kr.

De seks kommuners beregnede udgiftsniveau på dagtilbudsområdet er større end landsgennemsnittet. Det skyldes at der er et større behov for pasning i de seks kommuner. Bl.a. er der en høj "andel børn af enlige forsørgere" og en lav "arbejdsløsheds pct. blandt kvinder" samt flere indbyggere der er i længerevarende uddannelse – faktorer som øger udgiftsbehovet. Endvidere er den gennemsnitlige pædagogløn i alle kommunerne højere end landsgennemsnittet.

Det ses, at en høj omkostning pr. indskreven generelt er en følge af en høj normering pr. indskreven. Gentofte har de højeste udgifter på dagplejeområdet, men har også den højeste personalenormering pr. indskreven. Hillerød har den laveste normering på SFO området og har også den laveste udgift pr. indskreven.

Med hensyn til den gennemsnitlige størrelse pr. institution er der ikke de store variationer kommunerne imellem på vuggestue og børnehaveområdet. På det aldersintegrerede område er Helsingør Kommunes institutioner gennemsnitligt større end de øvrige kommuners. For så vidt angår SFO-området har Gentofte kommune de største institutioner med over 200 indskrevne pr. institution i gennemsnit.

Fordelingen af børn inden for relevante aldersgrupper har betydning for det samlede udgiftsniveau, fordi en forholdsvis stor andel af de ressourcekrævende 0-5 årige vil øge udgifterne. Her er der en marginal forskel mellem kommunerne, idet yderpunkterne for de 0-5 årige er 39 pct. af det samlede børnetal (0-13 år) i Greve Kommune og 44 pct. i Høje Taastrup Kommune.

Politiske prioriteringer har indflydelse på udgifterne pr. indskrevet og særligt på serviceniveauet for dagtilbudsområdet set under et. Når der ses på personalenormeringen for dagtilbudsområdet har Hillerød og Gentofte Kommune det højeste antal indskrevne børn pr. ansat, mens Høje-Taastrup har den højeste personalenormering – det vil sige færrest børn pr. ansat. Endelig skal nævns åbningstid, hvor den gennemsnitlige åbningstid varierer fra 49 timer om ugen i Gentofte Kommune til 53 timer om ugen i Høje Taastrup og Helsingør Kommune.

Høje-Taastrup Kommune har det højeste udgiftsniveau blandt de seks kommuner, og ligger også højere end det beregnede udgiftsbehov. Til gengæld er kommunens serviceniveau højere end de øvriges målt på personalenormering og blandt de højeste målt på åbningstid.

Skoler

Der er stor forskel på udgiftsniveauet på skoleområdet i de seks kommuner. Udgiften pr. 6-16-årig varierer i Regnskab 2007 fra ca. 53.500 kr. (09-pl) for Gentofte Kommune til ca. 73.000 kr. (09-pl) i Høje-Taastrup Kommune.

Der er flere forhold, der ligger til grund for kommunernes skoleudgifter. Udgiften pr. 6-16-årig skal således bl.a. ses i sammenhæng med undervisningsandelen, som i 2006 svinger mellem ca. 32,1 pct. i Høje-Taastrup Kommune og 37,3 pct. i Gentofte Kommune. Derudover har også antallet af elever pr. lærer betydning for enhedsudgiften. Her svinger tallet fra ca. 9,3 i Høje-Taastrup Kommune til ca. 14,0 elever pr. lærer i Helsingør Kommune. En forklaring på variationen i antal elever pr. lærer er antallet af specialklasseelever. Da specialklasser består af forholdsvis få elever, vil en høj andel af specialklasseelever naturligt betyde en lavere elev/lærer ratio. Høje-Taastrup Kommune har netop en høj andel af specialklasseelever (4,9 pct.).

Derudover har også klassekvotienten betydning for kommunens samlede skoleudgift. En høj klassekvotient vil alt andet lige betyde lave skoleudgifter. Helsingør og Gentofte kommuner har forholdsvis høje klassekvotienter (hhv. 22,5 og 22,2 elever pr. klasse), mens Hillerød har den laveste klassekvotient med 19,7 elever pr. klasse.

Endelig har skolestørrelsen betydning for udgiftsniveauet, da mindre skoler som regel er mere udgiftskrævende end store skoler. Skolerne i de seks kommuner er alle større – mellem 13 pct. i Hillerød Kommune og 84 pct. i Gentofte Kommune – end landsgennemsnittet på 361 elever pr. skole.

Høje-Taastrup Kommune har det højeste udgiftsniveau blandt de seks kommuner, og kommunens udgifter ligger væsentligt over det beregnede udgiftsbehov. Forklaringen herpå skal formentlig søges i flere forhold: Høje-Taastrup Kommune har en høj andel af tosprogede elever, en høj andel af elever i specialklasser, en lavere gennemsnitlig undervisningstid pr. lærer og færre elever pr. lærer end de øvrige kommuner. Derudover har kommunen en forholdsvis lav klassekvotient.

Gentofte Kommune har det laveste udgiftsniveau, og ligger desuden også under det beregnede udgiftsbehov. Kommunen skiller sig på flere parametre ud: Gentofte har den højeste undervisningsandel, meget få elever i specialklasser, store skoler sammenlignet med de øvrige seks kommuner og landsgennemsnittet, og kommunen har en forholdsvis høj elev/lærer-ratio.

Gladsaxe Kommunes udgifter på skoleområdet ligger over kommunens beregnede udgiftsbehov, hvilket primært skyldes en forholdsvis lav elev/lærer-ratio. Også Hillerød Kommune har et lidt højere udgiftsniveau end det beregnede udgiftsbehov, hvilket umiddelbart må tilskrives, at kommunen har en lavere klassekvotient end landsgennemsnittet.

Greve og Helsingør kommuner har begge et betydeligt lavere udgiftsniveau på skoleområdet, end det beregnede udgiftsbehov tilsiger. Greve placerer sig på mange

parametre omkring landsgennemsnittet, mens Helsingør Kommune har en væsentlig højere elev/lærer-ratio samt klassekvotient end landsgennemsnittet.

Sårbare Børn og Unge

Det beregnede udgiftsniveau er for Helsingør og Høje-Taastrup Kommune større end landsgennemsnittet, mens det er mindre end landsgennemsnittet i Gentofte, Gladsaxe, Greve og Hillerød Kommune. Om det beregnede udgiftsniveau i kommunerne er større eller mindre end landsgennemsnittet afhænger primært af, om den sociale tyngde er større eller mindre end landsgennemsnittet, men kommunernes indbyggertal spiller også en rolle.

Udgifterne – i regnskab 2006 - varierer på anbringelsesområdet fra ca. 6.500 kr. pr. 0-18 årig i Høje-Taastrup Kommune til under 2.000 kr. pr. 0-18 årig i Gentofte Kommune, medens gennemsnittet for de seks kommuner er på 4.300 kr. pr. 0-18 årig.

Disse forskelle hænger bl.a. sammen med forskelle i anbringelsesfrekvensen, hvor den er lavest i Gentofte Kommune og højest i Høje-Taastrup Kommune. Tilbudssamensætningen på anbringelsesområdet har også stor indflydelse på udgifterne. Fx er anvendeshypigheden af de dyreste tilbud (opholdssteder og døgninstitutioner) lavest i Hillerød Kommune og højest i Høje-Taastrup Kommune.

På forebyggelsesområdet varierer udgifterne i regnskab 2006 fra 2.053 kr. 0-18 årig i Gladsaxe Kommune til 3.534 kr. pr. 0-18 årig i Hillerød Kommune, medens gennemsnittet for de seks kommuner er på 2.588 kr. pr. 0-18 årig. Også her kan forskellen i nogen udstrækning tilskrives forskelle i forebyggelsesfrekvensen, hvor frekvensen er lavest i Gentofte Kommune og højest i Hillerød Kommune.

Forskelle i brugen af de enkelte tilbud *inden* for området har også betydning for udgifterne, hvor der er stor variation mellem kommunerne. Som eksempel kan nævnes, at i Gentofte Kommune visiteres til det dyreste tilbud, nemlig aflastningsophold, med den laveste frekvens, mens Høje-Taastrup Kommune anvender dette tilbud hyppigst.

Udgiftsniveauet på området for sårbare børn og unge afhænger i høj grad af de kommunale målsætninger og politikker, fordi det danner grundlag for indsatsen og visitationen på området.

Ældreområdet

Benchmarkkommunernes udgifter til tilbud til ældre har ligget på et stabilt niveau i perioden 2005 til 2009 (budget), bortset fra Gentofte- og Hillerød Kommune, hvis udgifter udskiller sig over perioden. Gentofte Kommunes udgifter er steget væsentligt over perioden, mens det modsatte er tilfældet for Hillerød Kommune.

Udgifterne pr. 67+ årig er større end det beregnede udgiftsniveau i alle nøgletalskommunerne. Det kan tyde på, at kommunerne bruger flere penge på ældreområdet end udgiftsbehovet umiddelbart indikerer. Især Helsingør-, Hillerød-, Greve- og Gentoftes Kommunes udgiftsniveau ligger over det beregnede. Gentofte kommune har det højeste udgiftsniveau pr. 67+ årig blandt kommunerne.

Høje Taastrup Kommune havde med ca. 148.000 kr. pr. modtager de laveste udgifter i 2006, mens Helsingør Kommune har de højeste udgifter med godt 205.000 kr. pr. modtager.

Udgifterne afhænger bl.a. af dækningsgraden, det vil sige andelen af modtagere pr. aldersgruppe, og af hvor mange ydelser (fx antal timers hjemmehjælp), der i gennemsnit leveres pr. modtager.

På hjemmeplejeområdet er dækningsgraderne størst i Høje Taastrup og Greve og mindst i Helsingør. Greve Kommune er også den kommune som i gennemsnit har leveret flest timer pr. modtager, mens Helsingør Kommune har leveret færrest. Mens Greve Kommune har de højeste dækningsgrader på hjemmeplejeområdet er dækningsgraderne på plejeboligområdet størst i Gentofte- og Høje Taastrup Kommune og mindst i Greve Kommune. Det viser, at Greve Kommune i højere grad end de øvrige fem kommuner, har valgt hjemmepleje frem for plejeboliger.

Greve Kommunes faktiske udgifter pr. 67+ årige ligger noget over det beregnede niveau. Det skal måske ses i sammenhæng med, at Greve Kommune i højere grad end de andre fem kommuner anvender hjemmepleje frem for plejeboliger til den ældste og mest plejekrævende aldersgruppe 80+ årige.

Hillerød Kommune har de højeste timepriser på personlig pleje til ældre, mens Gentofte- og Høje Taastrup har de laveste timepriser.

Øvrige områder

På de øvrige områder sammenlignes primært udgiftsniveauer i de seks kommuner. På overførselsindkomstområdet (bl.a. kontanthjælp, sygedagpenge og førtidspension) ligger udgiftsniveauet pr. 15-66 årig højest i Helsingør og Høje-Taastrup Kommune. Helsingør Kommune har flest borgere på overførselsindkomster. Gentofte har det klart laveste udgiftsniveau, og adskiller sig markant fra sammenligningskommunerne

Ses på udgiftsniveauet til sundhedspleje og tandpleje, er der stor forskel på sammenligningskommunerne. Udgifterne er mindre end landsgennemsnittet i Gentofte Kommune og på niveau, eller større end, landsgennemsnittet i de øvrige kommuner

Høje-Taastrup, Helsingør og Gladsaxe Kommune ligger over landsgennemsnittet for regnskab 2007, mens de øvrige kommuner ligger under, når nettodriftsudgifterne til tilbud til voksne med særlige behov i kr. pr. 18+årig sammenlignes.

Udgifterne til personlige tillæg pr. pensionist varierer en del mellem kommunerne. Mens udgifterne i Helsingør og Høje-Taastrup Kommune er betydeligt større end landsgennemsnittet, er udgifterne mindre end landsgennemsnittet i de øvrige kommuner.

Ses på fritid, biblioteksvæsen og kultur har Høje-Taastrup Kommune det højeste udgiftsniveau blandt sammenligningskommunerne. Det gælder også de forskellige

aktivitetsområder bortset fra folkeoplysning og fritidsaktiviteter, hvor Gladsaxe Kommune har flest udgifter pr. indbygger.

Ses på udgifterne til vejvæsen i de seks kommuner, er det tydeligt at der er stor forskel mellem sammenligningskommunerne. Dertil kommer, at der er forholdsvis store udsving i udgifterne mellem årene. Alle seks kommuner har et udgiftsniveau, der ligger væsentligt over gennemsnittet for hele landet.

Administration

På administrationsområdet er billedet, at Hillerød Kommunes udgiftsniveau ligger over de øvrige kommuners når kommunerne sammenlignes på baggrund af regnskabstal fra 2007. Når budgettal for 2009 anvendes ligger Helsingør og Høje Taastrup Kommune i top.

Sammenligning på baggrund af "lønregistreringsdata" fra 2008 og de dannede "administrationsmål" viser, at Hillerød og Høje Taastrup Kommune har flest administrative udgifter pr. indbygger og det højeste antal årsværk i forhold til de øvrige benchmark kommuner. Greve Kommune har færrest udgifter og færrest årsværk pr. indbygger. Når årsværk forholdes til kommunernes samlede bruttodriftsudgifter ligger Hillerød og Høje-Taastrup ligeledes i toppen, men forskellene udjævnes mellem sammenligningskommunerne.

1. Overordnede rammebetingelser og strukturelle forhold

Der er forskel på kommunernes mulighed for at realisere nogle givne politisk fastsatte målsætninger, fordi kommunernes sociale struktur og strukturelle forhold (overordnede rammebetingelser) er forskellige. Det er imidlertid ikke tilstrækkelig at se på rammebetingelserne på et enkelt sektorområde. Et højt udgiftsbehov på fx skoleområdet betyder nødvendigvis ikke, at kommunen har et højt udgiftsbehov på ældreområdet.

Man skal derfor se på kommunernes overordnede rammebetingelser, når forskelle i kommunernes mulighed for at realisere nogle givne målsætninger skal belyses.

Muligheden for at realisere målsætninger afhænger også af evnen til at tilvejebringe tilstrækkelig finansiering. Rammebetingelserne omfatter i denne sammenhæng derfor også ressourcegrundlaget.

Ressourcegrundlaget beskriver kommunernes økonomiske muligheder.

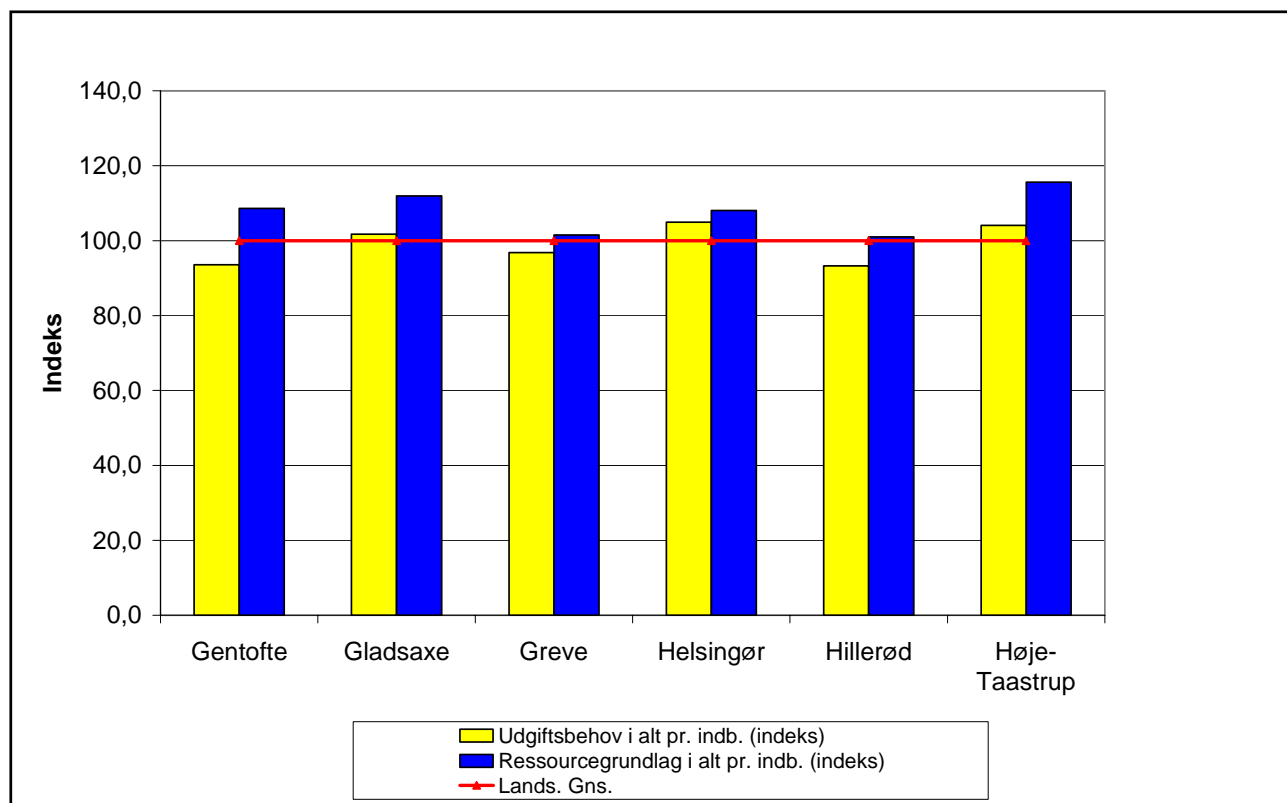
Ressourcegrundlaget består af flere elementer. Udgangspunktet er kommunernes beskatningsgrundlag pr. indbygger tillagt en procentandel af grundværdierne i kommunen. Kommunerne har dog andre indtægtskilder. Derfor indregnes en række øvrige indtægter i ressourcegrundlaget. Der korrigeres for generelle tilskud, kommunale bidrag til regioner, selskabsskatter, øvrige skatter samt for netto rente- og afdragsindtægter. Kommunens finansieringsmuligheder begrænses af tilbagebetaling af gæld. Derfor skal der også tages højde for forskelle i kommunernes gæld.

Ressourcegrundlaget er med andre ord udtryk for evnen via skatter, statstilskud mv. at finansiere et givet udgiftsniveau under hensyntagen til forskelle i kommunal gæld og den kommunale udligning.

Ressourcegrundlag og udgiftsbehov

Figur 1.1 viser i indekstal et samlet mål for udgiftsbehovet og et mål for ressourcegrundlaget.

Figur 1.1 Samlet mål for udgiftsbehovet og ressourcegrundlaget pr. indbygger opgjort efter tilskud og udligning

Kilde: ECO-nøgletal 2008, tabel 1.50, 3.10

Ressourcegrundlaget er på niveau eller større end landsgennemsnittet i alle seks kommuner. Det tyder på, at muligheden for at finansiere et givet udgiftsniveau er større end eller lig med en gennemsnitskommune.

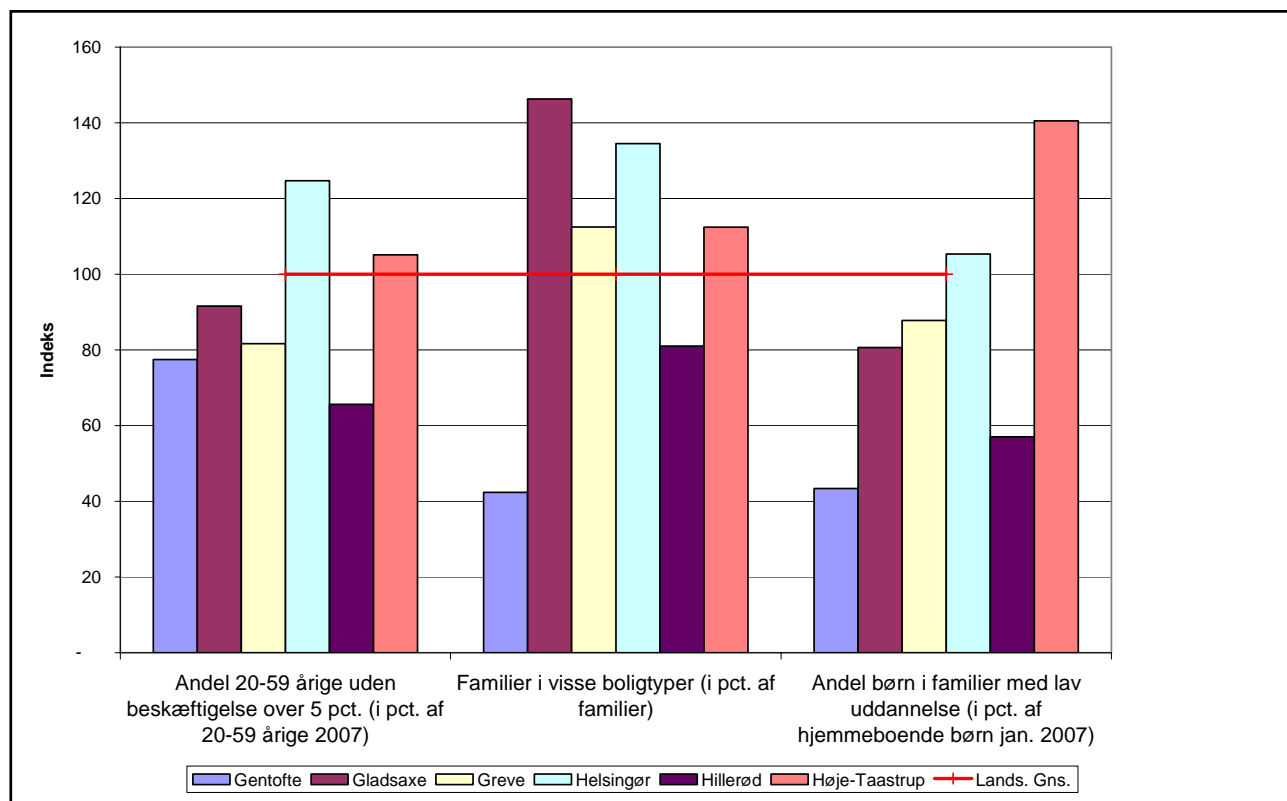
På den anden side er udgiftsbehovet højere end landsgennemsnittet i Gladsaxe, Helsingør og Høje-Taastrup. Der skal med andre ord i disse kommuner stilles flere ressourcer til rådighed end i gennemsnitskommunen for at realisere de samme målsætninger.

Gentofte Kommune får reduceret sit bloktilskud fra staten, som følge af afståelse af energivirksomheden NESAs (reduktionen er på 218 mio. kr. i budget 2008). Imidlertid får kommunen frigivet et tilsvarende beløb fra deponering til kommunekassen. Hvis der tages hensyn til dette er kommunens ressourcegrundlag pr. indbygger 12.709 kr. højere end angivet i dvs. indeks 108,6 stiger til 115,5.

Det socioøkonomiske indeks

Udgiftsbehovet i figur 1.1 baseres bl.a. på det socioøkonomiske indeks, som indgår i beregningen af tilskuds- og udligningen til kommunerne for 2008. Figur 1.2. viser tre af rammebetingelser.

Figur 1.2 Udvalgte rammebetingelser

Kilde: ECO-nøgletal 2008 Tabel. 1.50. Indeks 100=landsgennemsnit (GNS).

Figuren viser, at rammebetingelserne både kan trække i retning af et større henholdsvis mindre udgiftsbehov end landsgennemsnittet. De rammebetingelser, som er større end landsgennemsnittet trækker i retning af et større end landsgennemsnitligt udgiftsbehov, mens de rammebetingelser, som er mindre trækker i retning af et mindre end landsgennemsnitligt udgiftsbehov.

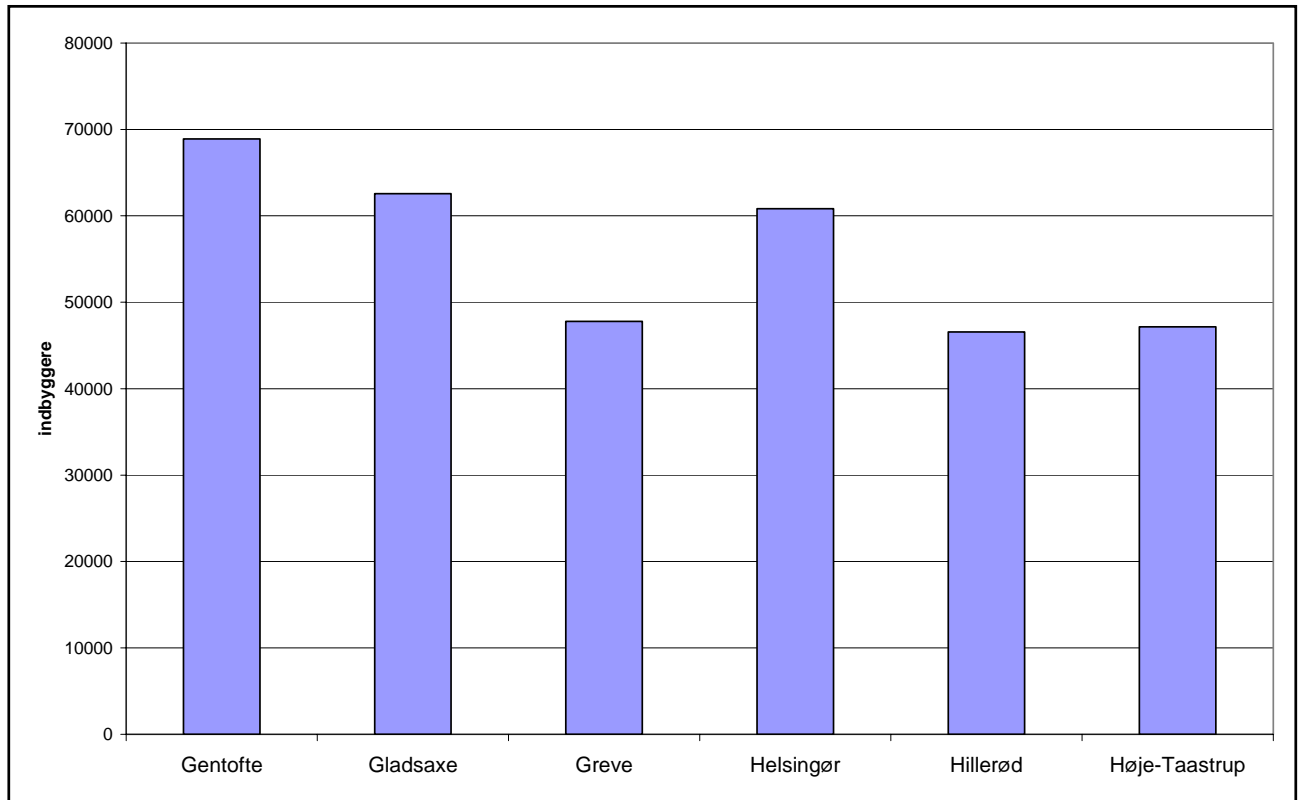
Høje-Taastrup, og Helsingør kommuner ligger for de tre ovenstående rammebetingelser over landsgennemsnittet. Gladsaxe og Greve er placeret over landsgennemsnittet for 1 ud af 3 rammebetingelser. Gentofte og Hillerød kommuner er placeret under landsgennemsnittet for samtlige.

Hvorvidt det samlede udgiftsbehov er større end landsgennemsnittet afhænger af, hvor meget de enkelte rammebetingelser vægter i beregningen. Ovenstående rammebetingelser er udvalgt, da de har en stor vægt i beregningen af den kommunale udligning. (im.dk)

Befolkning

Indbyggertallet varierer mellem ca. 47.000 indbyggere i Greve, Hillerød og Høje-Tåstrup til ca. 60.000 i Gladsaxe og Helsingør, mens Gentofte har næsten 70.000 indbyggere.

Figur 1.3 Befolkningens størrelse pr. 1. januar 2008

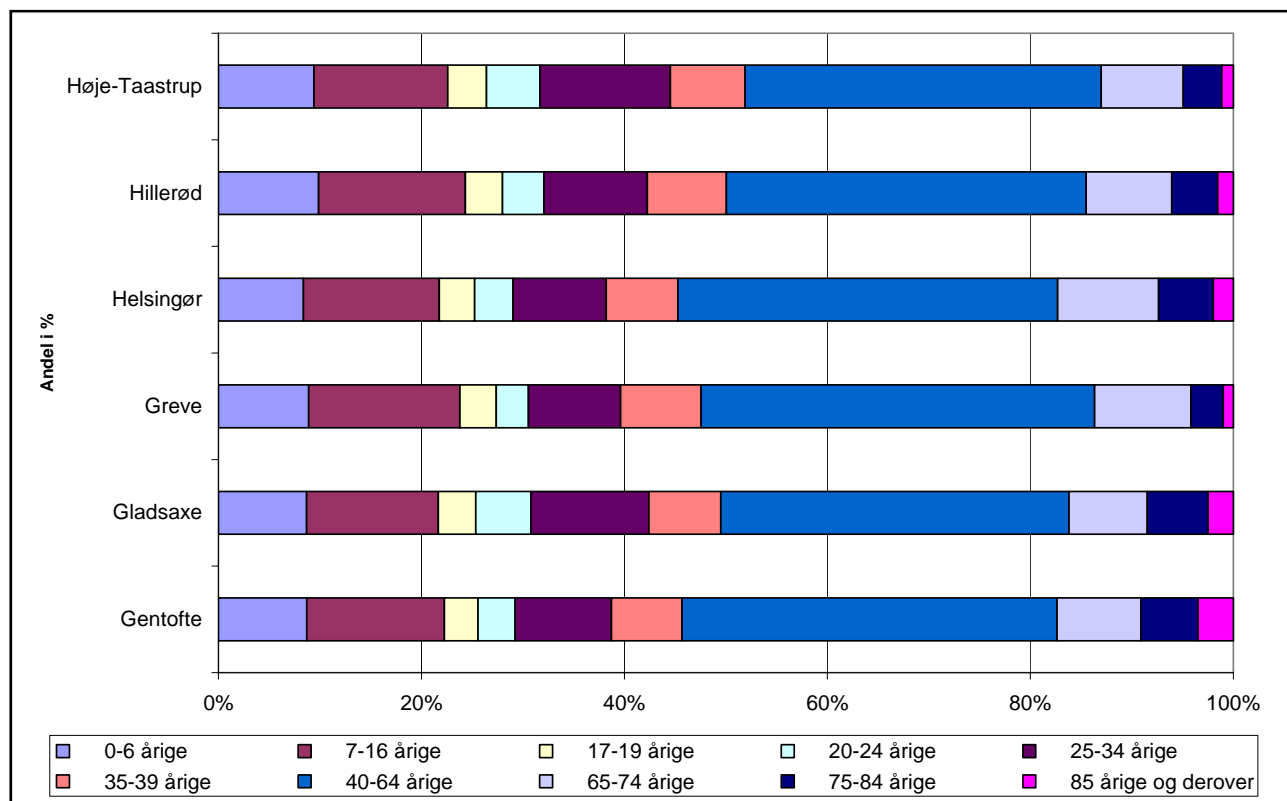

Kilde: ECO-nøgletal 2008, Tabel 1.61

Befolkningssammensætningen

Befolkningssammensætningen siger til dels noget om det udgiftspres og de finansieringsmuligheder, de enkelte kommuner står overfor. Fx vil en høj andel af ældre og børn give sig udslag i et stort udgiftspres på pasnings- skole- og ældreområdet. Omvendt betyder en høj andel af borgere i alderen 17-64 år et mindre demografibetinget udgiftspres, og større muligheder for at udgifterne kan finansieres ved opkrævning af kommunal indkomstskat på forholdsvist mange borgere.

Figur 1.4 Befolkningssammensætningen pr. 1. januar 2008

Kilde: ECO-nøgletal 2008 tabel 1.50.

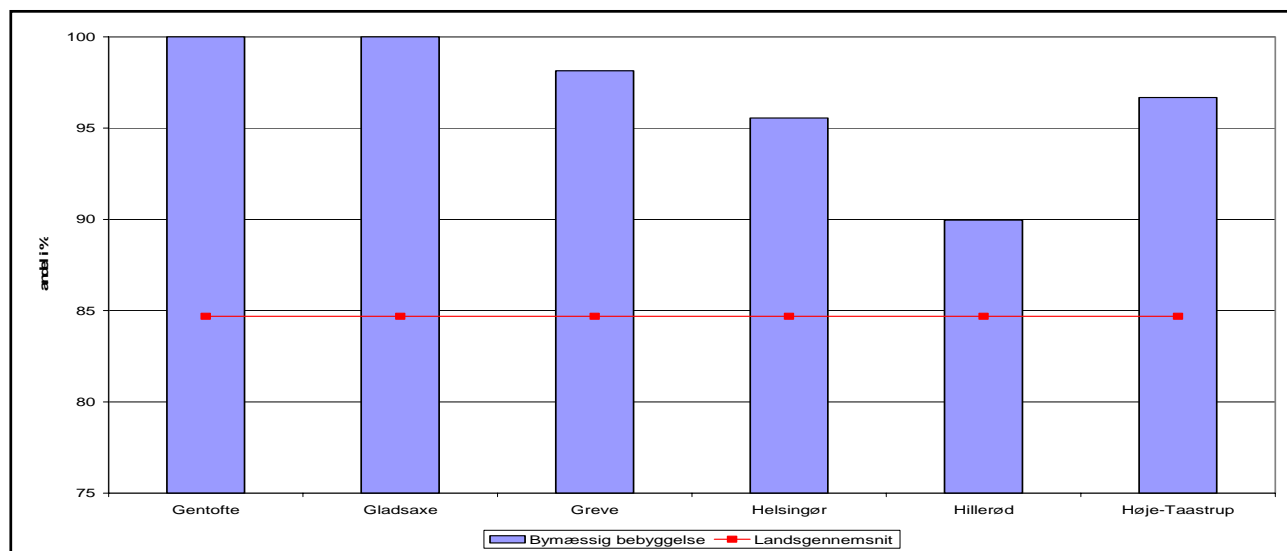
Når der ses isoleret på aldersgruppen 0-16 år ligger de seks kommuner nogenlunde på niveau. Høje-Taastrup har en lidt højere andel af unge mellem 17-34 år. Gentofte, Gladsaxe og Helsingør har de højeste andele af ældre over 65 år. Samtidig har de også de højeste andele af 85+ årige, hvor specielt Gentofte skiller sig ud med den højeste andel.

Øvrige rammebetingelser

Urbanisering og boligsammensætning

Erfaringerne viser, at urbaniseringsgraden påvirker kommunernes sociale struktur. Det vil sige graden af bymæssig bebyggelse og i kommunens boligsammensætning.

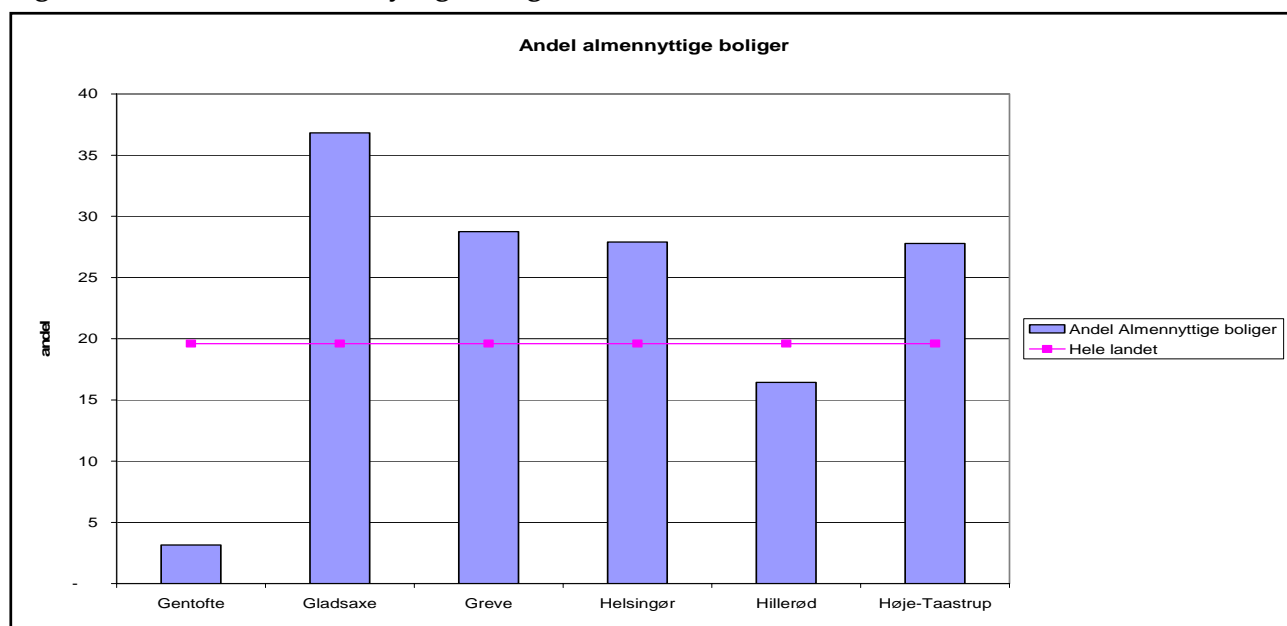
Figur 1.5 Befolkningsandel i bymæssig bebyggelse

Kilde: ECO-nøgletal tabel 1.60 - 2008

Alle kommunerne har en bymæssig bebyggelse, som er større end landsgennemsnittet. Hillerød Kommune har dog en lidt lavere andel end de øvrige kommuner. Det viser, at kommunerne er nogenlunde sammenlignelige med hensyn til den struktur, som gælder for bykommuner, heraf kan det dog ikke konkluderes, at kommunerne har samme sociale struktur.

Figur 1.6 Andelen af almennyttige boliger

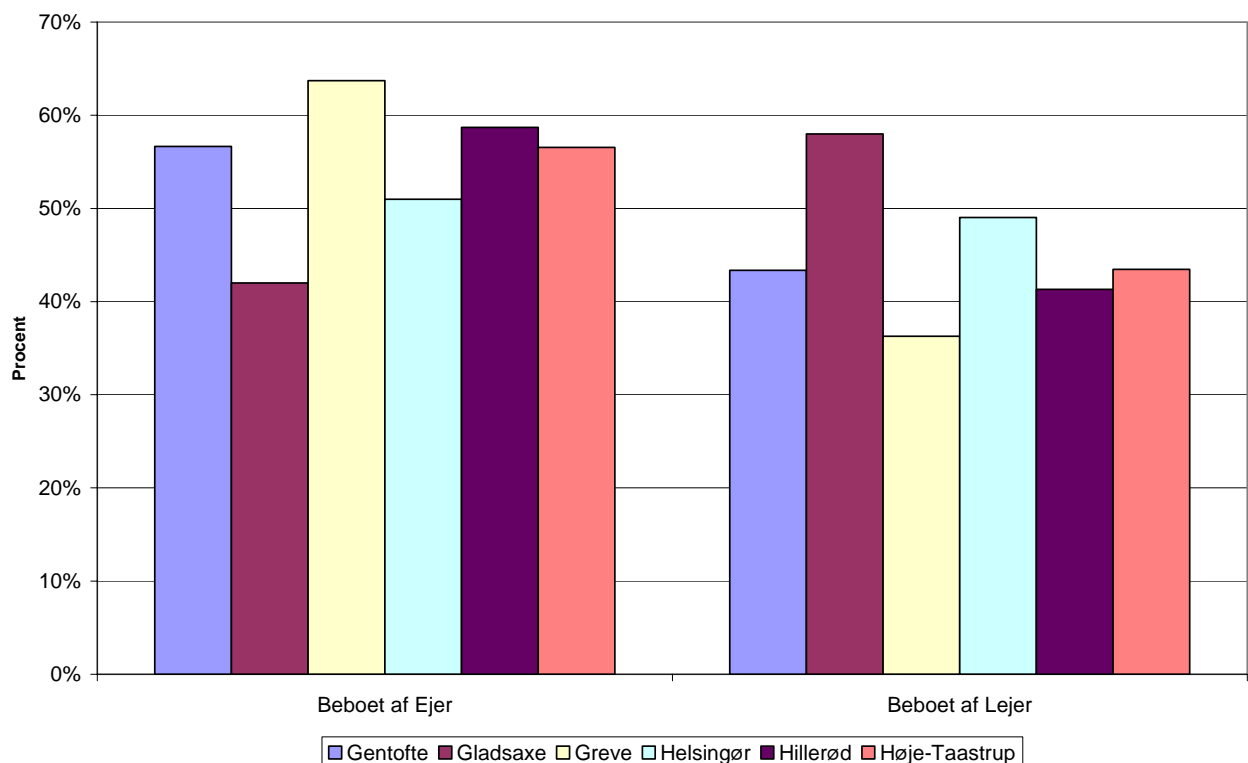

Kilde: ECO-nøgletal Tabel 2.40

Andelen af henholdsvis almennyttige boliger samt ejere og lejere påvirker kommunernes ressourcer og udgifter forskelligt, fordi der er sociale forskelle imellem de mennesker der bebor de respektive boliger.

Det fremgår af figur 1.6a at andelen af almennyttige boliger er højest i Gladsaxe og større end landsgennemsnittet i Greve, Helsingør og i Høje-Tåstrup. Hillerød Kommune ligger lidt under landsgennemsnittet og Gentofte skiller ud med en meget lav andel almennyttige boliger.

Figur 1.6b Andel af boligmasse der bebos af ejere eller lejere

Kilde: Danmarks Statistik Bol44

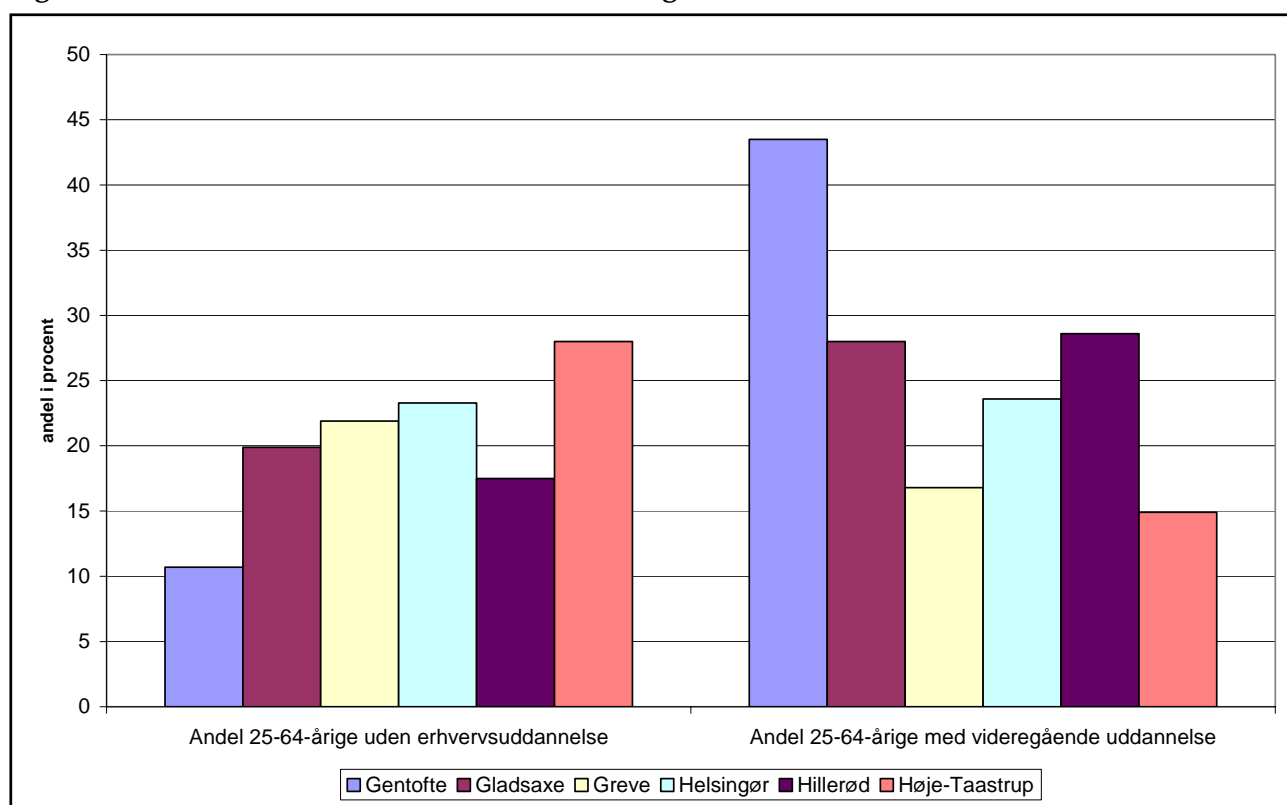
Figur 1.6b viser hvor stor en andel af samtlige parcel- og rækkehuse, samt etageboliger der bebos af henholdsvis ejere eller lejere. Det fremgår at over 60 % af boligerne i Greve Kommune bebos af ejere, mens ca. 35 % bebos af lejere. Omvendt forholder det sig for Gladsaxe Kommune hvor over 55 % bebos af lejere, mens ca. 40 % bebos af ejere. Hillerød Kommune har ligesom Greve Kommune en forholdsvis høj andel der bebos af ejere og en lav andel der bebos af lejere.

Uddannelsesniveau

Uddannelsesniveaut udtrykker dels noget om kommunens finansieringsgrundlag, idet udskrivningsgrundlaget blandt borgere med videregående uddannelse er større end gennemsnittet. Dels noget om den sociale struktur, idet borgere uden erhvervsuddannelse i gennemsnit udløser et højere udgiftsbehov end i en gennemsnitskommune.

Figur 1.7 viser andelen af 25-64 årige uden erhvervsuddannelse og andelen af 25-64 årige med videregående uddannelse.

Figur 1.7 Uddannelsesniveau – Andel af 25-64 årige

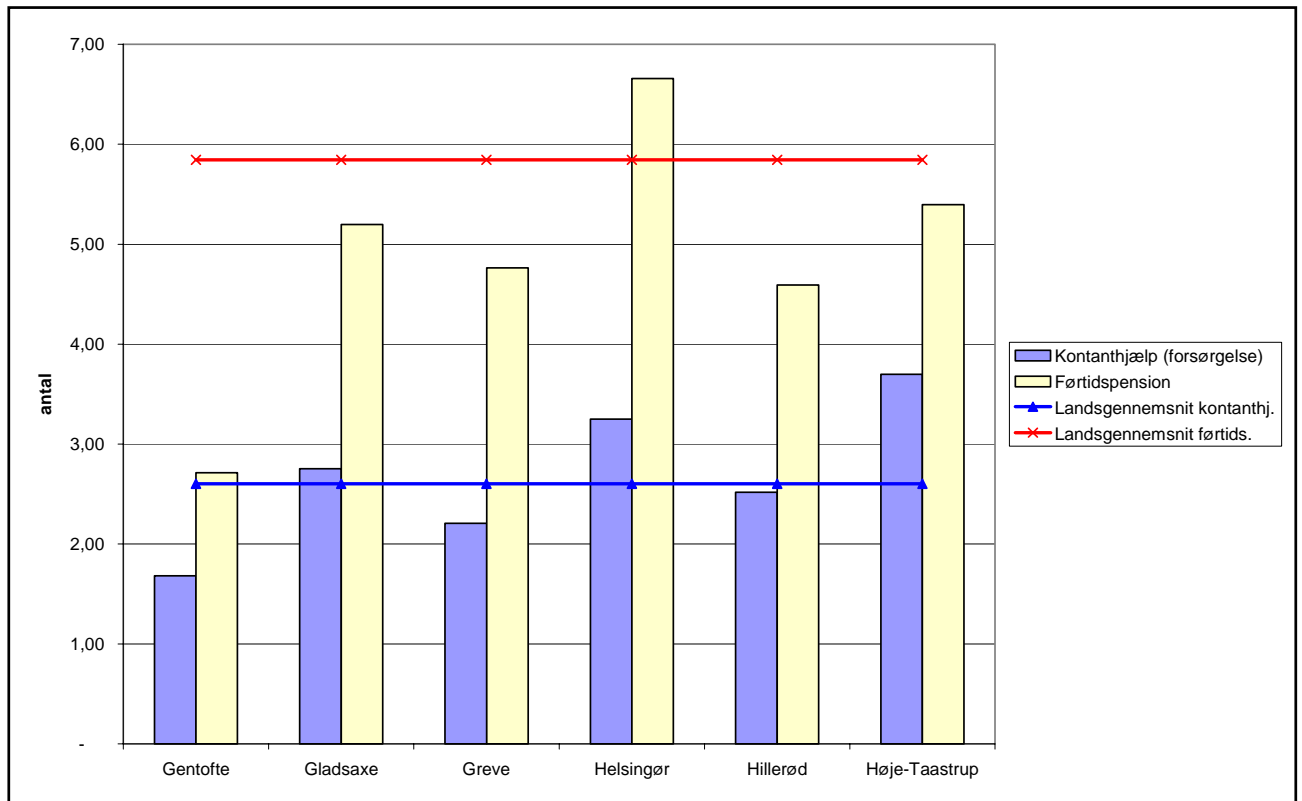
Kilde: Velfærdsministeriet www.noegletal.dk, 2006

Gentofte Kommune har den laveste andel uden erhvervsuddannelse og den højeste andel med videregående uddannelse. Det modsatte billede gælder for Høje-Taastrup, som har den højeste andel uden erhvervsuddannelse og den laveste andel med videregående uddannelse. De øvrige kommuner ligger på nogenlunde samme niveau for andel uden erhvervs erfaring og andel med videregående uddannelse.

Antallet af førtidspensionister og kontanthjælpsmodtagere

Andelen af førtidspensionister og kontanthjælpsmodtagere afspejler en væsentlig del af udgiftspresset blandt borgere i den erhvervsaktive aldersgruppe. Derudover afspejler andelen kommunens sociale struktur (rammebetingelse). Figur 1.8 viser andelen af førtidspensionister og kontanthjælpsmodtagere pr. hhv. 100 15-66 årige og 100 17-66 årige.

Figur 1.8 Antal førtidspensionister og kontanthjælpsmodtagere pr. 100 indbyggere over 18 år

Kilde: ECO-nøgletal 2008 tabel. 2.90 data fra 2006

Gentofte Kommune har markant færre førtidspensionister og kontanthjælpsmodtagere end de øvrige kommuner. Greve og Hillerød Kommuner ligger også lavt i forhold til de øvrige kommuner. Gladsaxe, Helsingør og Høje-Taastrup har ca. samme antal kontanthjælpsmodtagere. Helsingør skiller sig ud ved, at have et markant højere antal førtidspensionister.

Bevillingen af kontanthjælp og førtidspension afhænger i nogen udstrækning af kommunernes sagsbehandlingspraksis. Man skal derfor være forsigtig med alene at forholke udgifterne til kontanthjælp og førtidspension som rammebetingelser.

Konklusion – overordnede rammebetingelser

Ressourcegrundlaget ligger for alle seks sammenligningskommuner på niveau med eller over landsgennemsnittet. For udgiftsbehovet gælder det, at Gentofte, Greve og Hillerød kommuner ligger under landsgennemsnittet, mens de øvrige har udgiftsniveau over.

Alle seks kommuner er bykommuner og alle har en forholdsvis høj andel af almennyttige boliger, på nær Gentofte Kommune som har en meget lav andel. En højere andel af boligmassen bebos af boligejere i Greve og Gentofte, mens der er forholdsmæssigt flere lejere i Gladsaxe kommune.

Befolkningens sammensætning varierer mellem kommunerne. Gentofte, Gladsaxe og Helsingør kommuner adskiller sig fra de øvrige ved at have en større andel af ældre over 65 år.

Andre rammebetingelser viser, at Gentofte Kommune har en forholdsvis høj andel af borgere med videregående uddannelse, mens andelen er lavest i Høje-Taastrup Kommune. Det tyder på, at indkomstgrundlaget er større i Gentofte Kommune, idet borgere med længere videregående uddannelse i gennemsnit har en højere indkomst end gennemsnittet.

Et udvalg af de overordnede rammebetingelser, som indgår i beregningen af tilskuds- og udligningen til kommunerne viser, at kommunernes sociale struktur og strukturelle forhold både er større og mindre end landsgennemsnittet. Der er dermed både forhold (rammebetingelser), som trækker i retning af et højt henholdsvis lavt udgiftsbehov i de seks kommuner i forhold til gennemsnittet på landsplan.

Samlet set kan det konkluderes at specielt Gentofte kommune skiller sig ud i forhold til de øvrige kommuner, når man betragter de overordnede sociale strukturer. Kommunen har færre personer på overførselsindkomst, flere med videregående uddannelse og en boligstruktur, der afskiller sig væsentligt fra de øvrige kommuner.

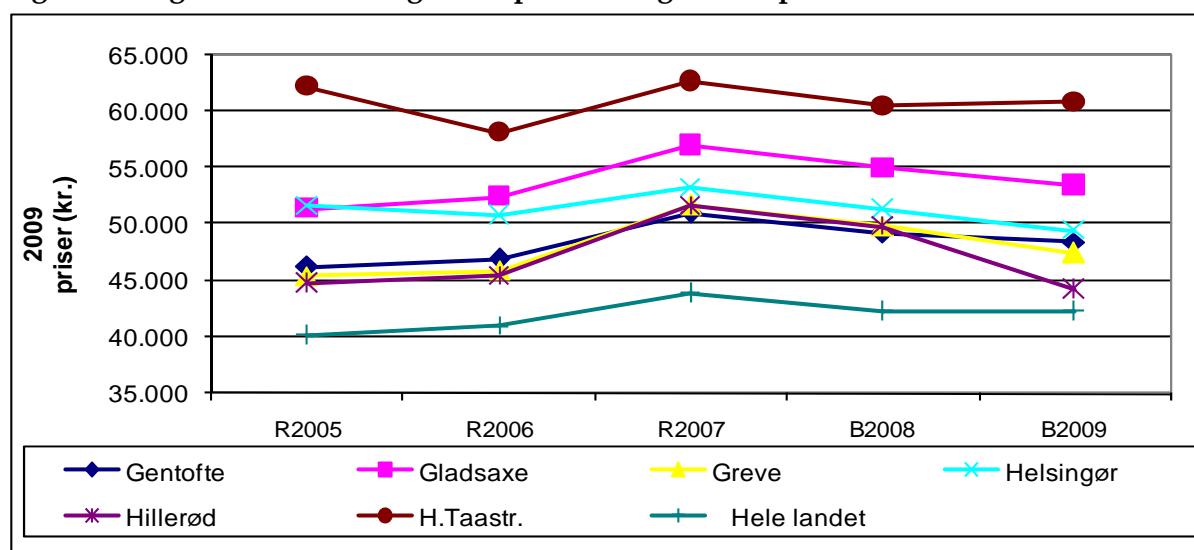
2. Dagtilbud

Området omfatter dagpleje, vuggestuer, børnehaver, daginstitutioner og skolefritidsordninger.

Udgiftsniveau

Figur 2.1 viser udviklingen i udgiftsniveauet til dagtilbud pr. 0 – 10 årig fra regnskab 2005 til 2007 og budgettet for 2008 og 2009 opgjort i 2009 priser.

Figur 2.1 Udgiftsniveau for dagtilbud pr. 0-10-årige i 2009 priser

Note: Beløb er i 2009-priser. Beregninger baseret på ECO nøgletal, specialstatistik febr. 2009.

Det ses at kommunerne fra regnskab 2006 til 2007 har haft et stigende udgiftsniveau for de 0 – 10 årige på dagtilbudsområdet. Efterfølgende er der generelt budgetteret med et faldende udgiftsniveau i 2008 og 2009. Udgiftsniveauet er for alle kommunerne over landsgennemsnittet. Gentofte Kommunes udgiftsniveau pr. 0 – 10 årig er lavest i regnskab 2007 med 51.000 kr., mens Høje-Taastrups udgiftsniveau er højest med ca. 62.700 kr. pr. 0-10 årig i regnskab 2007. I budgettet for 2009 er Hillerøds udgiftsniveau lavest med 44.200 kroner.

Der er tale om nettodriftsudgifter i ovenstående figur, hvor det er et politisk valg hvor stor forældrebetalingen er på området. Forældrebetalingen kan maksimalt andrage 25 procent af bruttodriftsudgifterne ved driften af det enkelte dagtilbud for børn under skolealderen og 30 procent for børn over skolealderen, dvs. typisk for børn i fritidshjem.

Tabel 2.1 viser udgifterne pr. 0 - 10 årige i regnskab 2007 og et beregnet udgiftsniveau, som afspejler det gennemsnitlige udgiftsniveau for kommuner med tilsvarende rammebetingelser og udgiftsbehov. Rammebetingelserne forklarer cirka 73 procent af kommunens udgifter til børnepasning.

Derudover påvirker forhold som politiske prioriteringer og valgt serviceniveau samt effektivitet udgiftsniveauet. Disse forhold er ikke indeholdt i det beregnede udgiftsniveau.

Tabel 2.1 Udgiftsniveau pr. 0-10 årige – regnskab 2007

	Udgifter pr. 0-10 årig	Beregnet udgiftsbehov	Mer/mindreudgift 1
Gentofte	43.523	46.654	-3.131
Gladsaxe	52.400	45.788	6.611
Greve	43.827	43.469	357
Helsingør	48.169	39.960	8.209
Hillerød	43.051	45.884	-2.832
Høje-Taastrup	54.228	39.570	14.658
Lands gennemsnit	38.980	38.980	0

Kilde: ECO Nøgletal 2008, specialkørsel oktober 2008.

Tabellen viser, at alle benchmark kommunerne har et højere udgiftsbehov end en gennemsnitskommune i Danmark for så vidt angår de 0 – 10 årige.

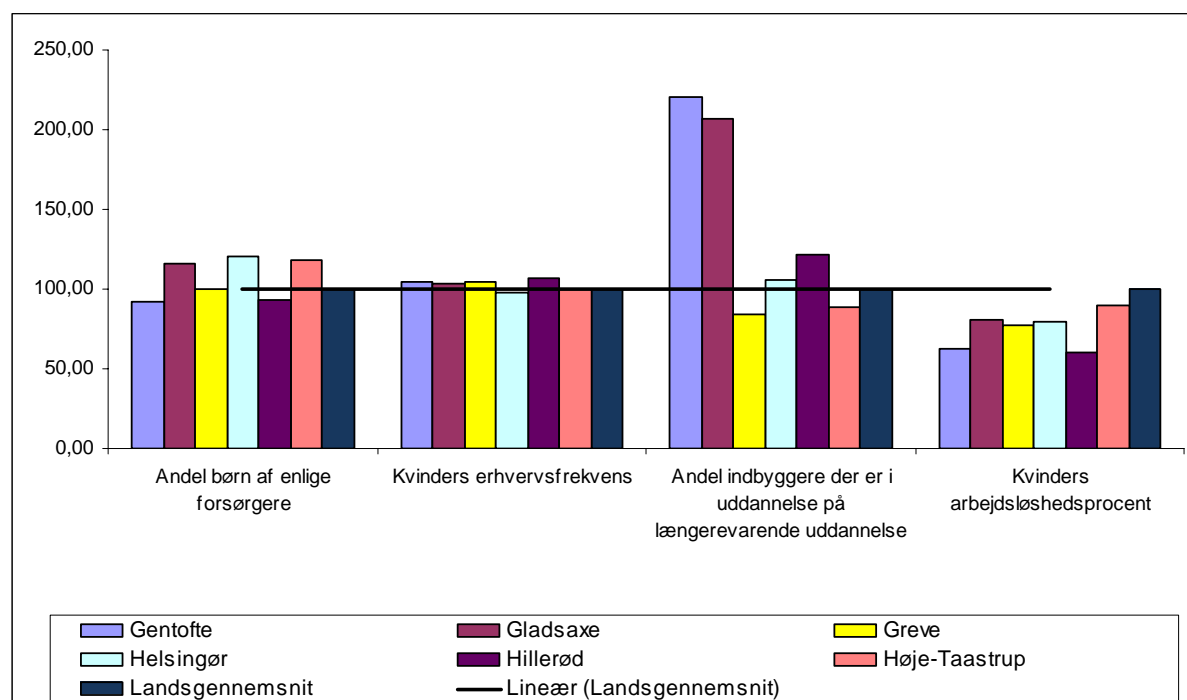
Samtidig viser tabellen, at det faktiske udgiftsniveau for de 0 - 10 årige – med undtagelse af Gentofte og Hillerød Kommune – er højere end det udgiftsniveau, som kommuner med tilsvarende rammebetingelser i gennemsnit bruger på området. Gladsaxe, Greve, Høje-Taastrup og Helsingør Kommune har højere udgifter til dagtilbudsområdet end det beregnede udgiftsbehov umiddelbart indikerer.

Forskelle i rammebetingelser/udgiftsbehov på dagtilbudsområdet

På baggrund af undersøgelser, fra bl.a. Kommunernes Landsforening, viser det sig at udgifterne på dagtilbudsområdet påvirkes af følgende rammebetingelser.

- Andel børn af enlige forsørgere: Udgiftsniveauet øges, når "Andelen af enlige forsørgere" stiger, idet børn med enlige forældre oftere er mere ressourcekrævende.
- Kvinders erhvervsfrekvens: Udgiftsniveauet øges, når "Kvinders erhvervsfrekvens" stiger, idet behovet for pasning øges.
- Andel indbyggere, der er uddannelsessøgende på længerevarende uddannelser: Udgiftsniveauet øges, når andelen af uddannelsessøgende indbyggere på længerevarende uddannelse øges.
- Kvinders arbejdsløshedspct: Udgiftsniveauet er mindre i kommuner, hvor kvinders arbejdsløshedsprocent er høj.

Figur 2.2. Rammebetingelser for de seks kommuner

Kilde: ECO nøgletal (budget 2008), specialstatistik oktober 2008.

”Andel børn af enlige forsørgere” er for Gladsaxe, Helsingør og Høje Taastrup forholdsvis højt i forhold til landsgennemsnittet. Det forklarer i nogen udstrækning, hvorfor udgiftsniveauerne er større sammenholdt med det landsgennemsnitlige udgiftsniveau.

Andelen af indbyggere der er i længerevarende uddannelse er markant højere i Gentofte- og Gladsaxe Kommune, - men også højt i Hillerød, og Helsingør -, set i forhold til landsgennemsnittet, hvilket bidrager til at øge udgiftsniveauet.

Også kriteriet ”Kvinders arbejdsløshed” er markant lavere i de seks kommuner, og bidrager ligeledes til at øge udgiftsniveauet. Det skal i den forbindelse pointeres at de behovsreducerende effekter af kvinders arbejdsløshedsprocent til dels modvirkes af krav om rådighedsforpligtelse for arbejdsløse, samt indsatser der søger at få børn fra ressourcetsvage hjem til at benytte dagtilbud.

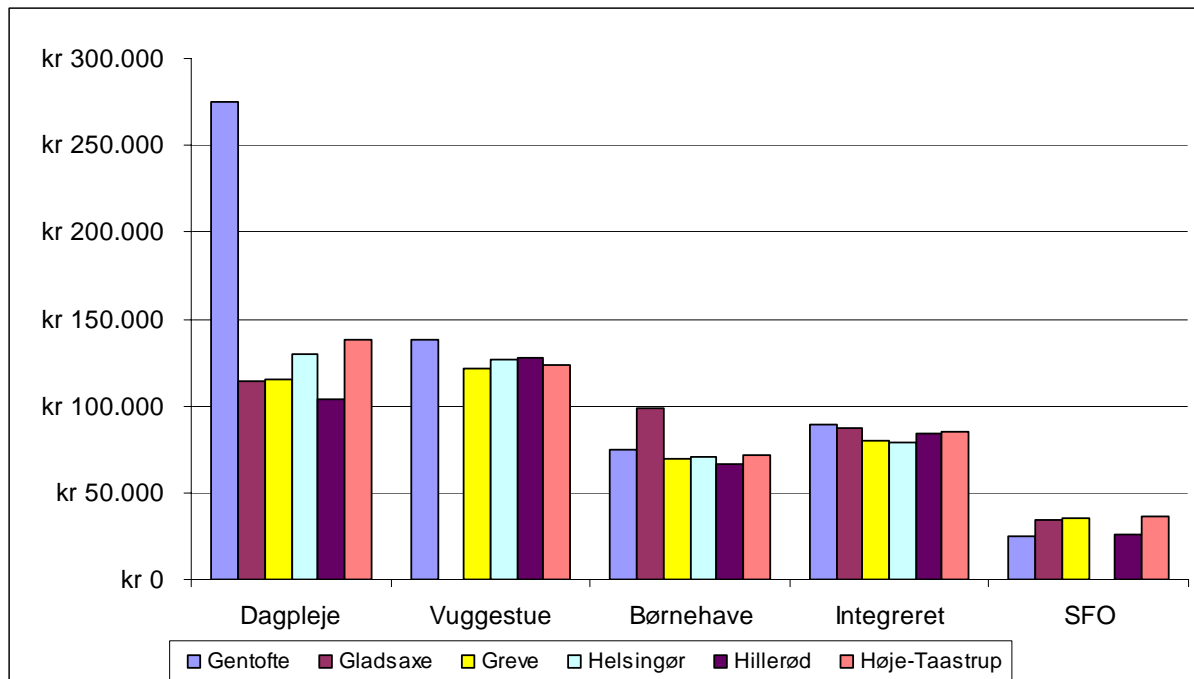
Udmøntning af udgifts- og serviceniveau

Der er forskellige muligheder for at indrette dagtilbudsområdet. Kommunerne kan indrette sit dagtilbud til børn ved at kombinere følgende tilbud (i antal og omfang): fritidshjem, skolefritidsordninger, børnehave, vuggestue samt dagpleje. Udgiftsniveauet afhænger dermed bl.a. af, hvordan tilbudsammensætningen er i den enkelte kommune.

Alderssammensætningen påvirker også udgifterne. Udgifterne pr. indskrevet varierer mellem de enkelte tilbud, fordi tilbud målrettet de mindste aldersgrupper (dagpleje, vuggestue og børnehave) er dyrere end tilbud målrettet en ældre aldersgruppe.

Figur 2.3 viser udgifterne pr. indskrevet barn i 2006 for udvalgte typer af tilbud. Figuren viser også, at der er forskelle i udgifterne mellem kommunerne inden for de enkelte tilbud, men at der ikke er systematisk forskel på dyre og billige kommuner. For eksempel er udgiften pr. indskrevet barn i Gentofte Kommune højest for dagpleje og lavest for SFO.

Figur 2.3. Bruttodriftsudgifter pr. indskrevet i 2006

Kilde: Ressourceluppen 2007, tabel 8,11,14, 17 og 20

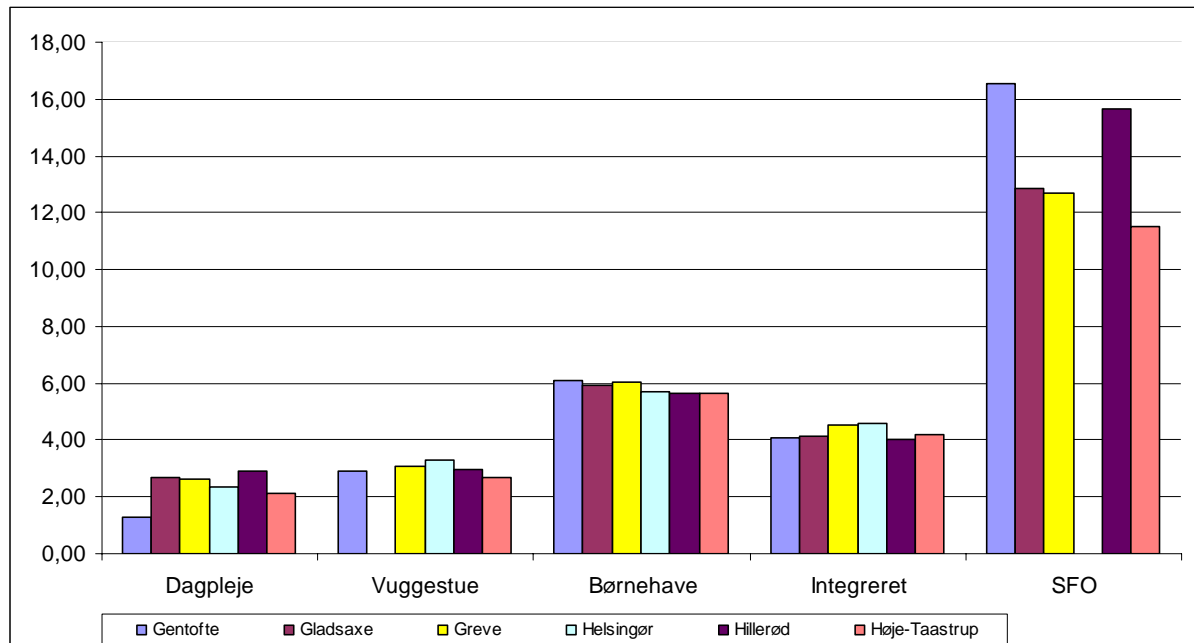
Note: Gladsaxe Kommune har ikke "rene" vuggestuer, og Helsingør har ikke SFO'er

Det bemærkes, at Helsingør Kommune – som den eneste af de seks kommuner i 2006 – tilrettelægger pasningsområdet for 6-10-årige i fritidshjem og de 10-14 årige i kommunale klubber, mens der i Gladsaxe Kommune ikke er etableret "rene" vuggestuer.

Gentofte skiller sig ud på dagplejeområdet, fordi kommunen har en meget stor del af sin aktivitet som hjemmedagpleje.

Det samlede udgiftsniveau afhænger også af, hvorledes de politisk fastlagte normeringer er. Figur 2.4 viser hvor mange indskrevne der er pr. ansat fordelt på de enkelte institutionsområder.

Figur 2.4 Indskrevne børn pr. ansat i 2006

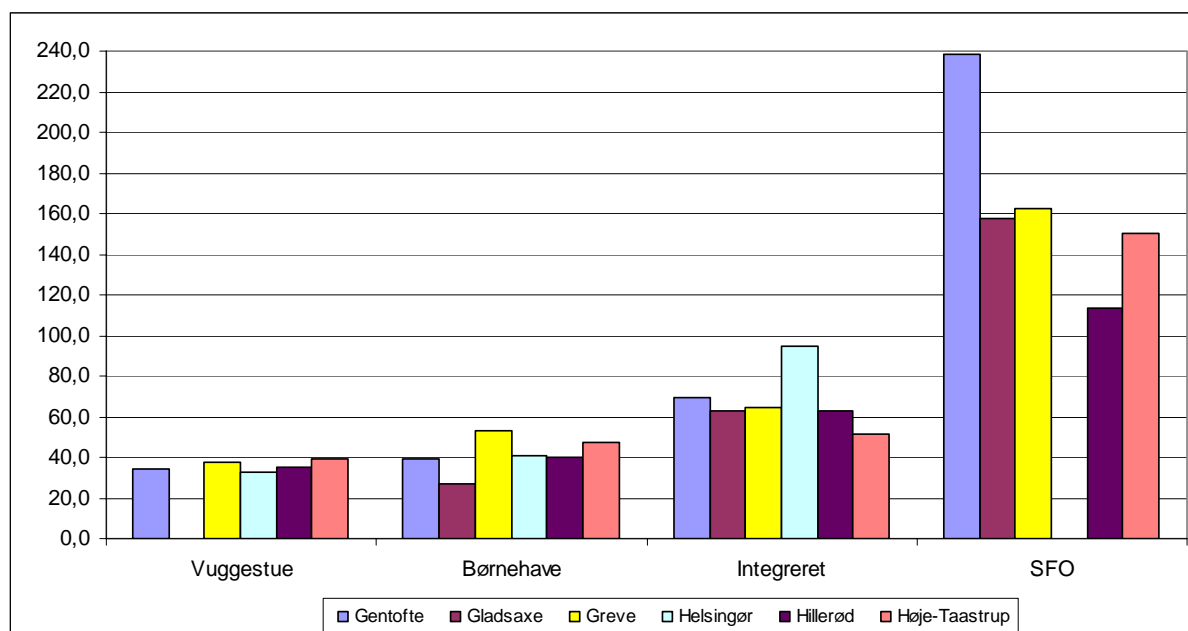

Kilde: Ressourceluppen 2007, tabel 10, 13, 16, 19 og 21

Note: Gladsaxe Kommune har ikke "rene" vuggestuer og Helsingør har ikke SFO'er i 2006.

Det ses at Gentofte Kommune har det højeste serviceniveau på dagplejeområdet med det laveste antal indskrevne børn pr. ansat, men til gengæld har det laveste serviceniveau på SFO området med mere end 16 indskrevne pr. ansat, fulgt af Hillerød Kommune. For vuggestue, børnehave og integreret institution er niveauet nogenlunde ens mellem kommunerne. Det ses samtidig at der er en sammenhæng mellem den forrige figur 2.3 omkring bruttodriftsudgifter pr. indskreven og antal indskrevne pr. ansat. Antal indskrevne pr. ansat fastlægges ud fra det politisk fastlagte serviceniveau, men derudover kan de fysiske rammer også påvirke niveauet.

Figur 2.5 Gennemsnitlig størrelse (personer) pr. institution

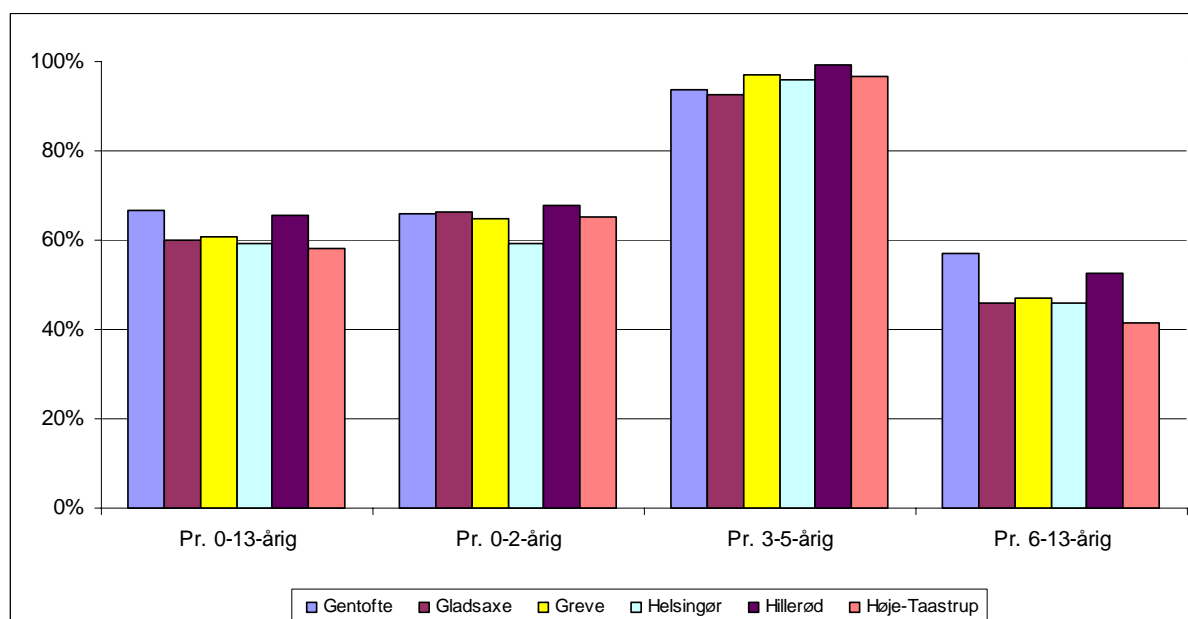
Kilde: Ressourceluppen 2007, tabel 12,15,18 og 21

Note: Gladsaxe Kommune har ikke "rene" vuggestuer og Helsingør har ikke SFO'er.

Det ses at den gennemsnitlige størrelse af vuggestuer er nogenlunde ens i kommunerne. Helsingør Kommunes aldersintegrerede institutioner har en gennemsnitlig størrelse der ligger væsentlig over de øvrige kommuners. Endvidere ses det at Gentofte Kommunes SFO institutioner er gennemsnitligt væsentlig større end de øvrige kommuners.

De samlede udgifter afhænger også af forskelle i dækningsgraden, det vil sige andelen af børn i pasningstilbud.

Figur 2.6 Dækningsgrader – Børnepasning i 2006

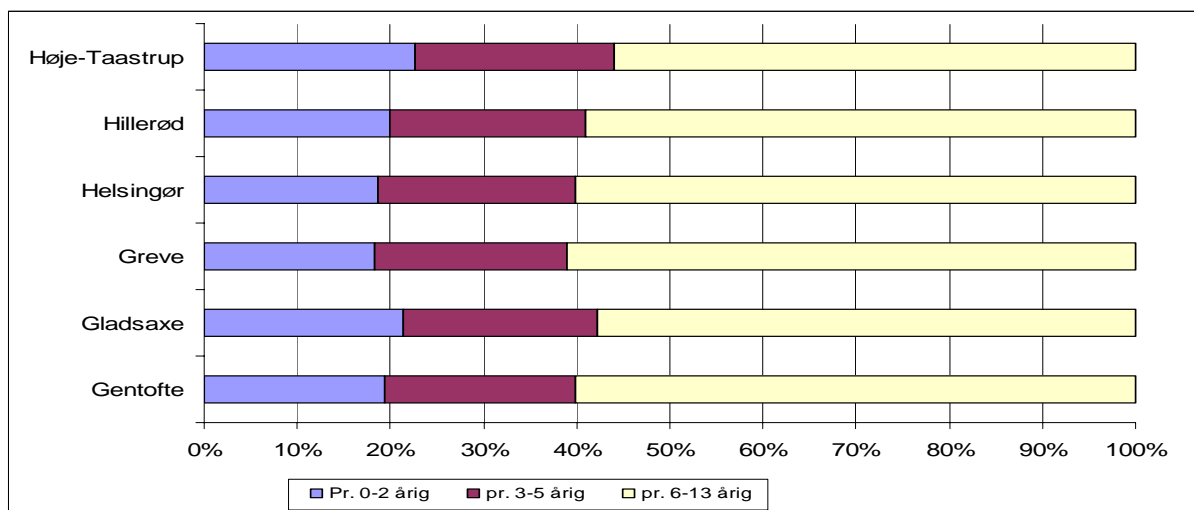

Kilde: Ressourceluppen 2007, tabel 2.

Det ses at dækningsgraden fordelt på aldersgrupper inden for dagtilbudsområdet generelt er størst i Hillerød- og Gentofte Kommune, hvilket kan skyldes at kvindernes arbejdsløshedsprocent i disse kommuner er lavest.

Udgifterne afhænger af, hvor mange børn der er i de enkelte aldersgrupper, fordi der er forskel på, hvor mange ressourcer de forskellige aldersgrupper kræver. En forholdsvis stor andel af de mindre ressourcekrævende 6 -13 årige vil betyde et lavere udgiftsniveau i forhold til et stort antal 0 – 5 årige. Endvidere er forholdet mellem de 0 – 2 årige og 3 – 5 årige også af betydning for udgiftsniveauet, idet de 0 – 2 årige er de klart mest ressourcekrævende

Figur 2.7 Antal børn procentvist fordelt på aldersgruppe pr. 1. januar 2007

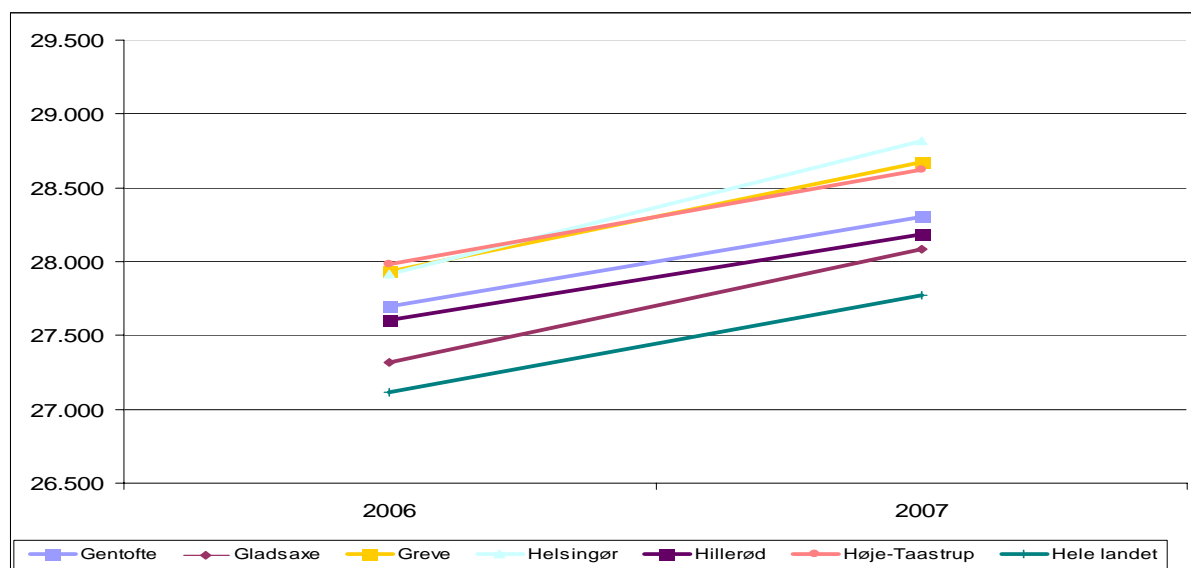

Kilde, Danmarks Statistik, BEF1A07

Generelt ligger kommunerne tæt på hinanden. Den mest ressourcekrævende aldersgruppe, de 0-5 årige, udgør som de to yderpunkter 39 pct. i Greve Kommune og 44 pct. i Høje Taastrup Kommune. Det betyder, at udgiftspreset pr. 0-13 årige bør være en smule højere i Høje Taastrup Kommune end i de øvrige kommuner.

Udgifterne afhænger bl.a. af medarbejdernes anciennitet og lønpolitikken. Det afspejles fx i den gennemsnitlige pædagogløn (løn til uddannede pædagoger), idet personale med høj anciennitet normalt også har en højere løn.

Figur 2.8 Gennemsnitlig pædagogløn inkl. pensionsbidrag i 2006 og 2007

Kilde: FLD-data (Det Fælleskommunale Løndatakontor), løn maj 2006 og maj 2007. Omfatter pædagogisk personale i daginstitutioner/klub/skolefritidsordning herunder: pædagoger, støttepædagoger, ikke uddannede assistenter/klubmedarbejdere, ledere.

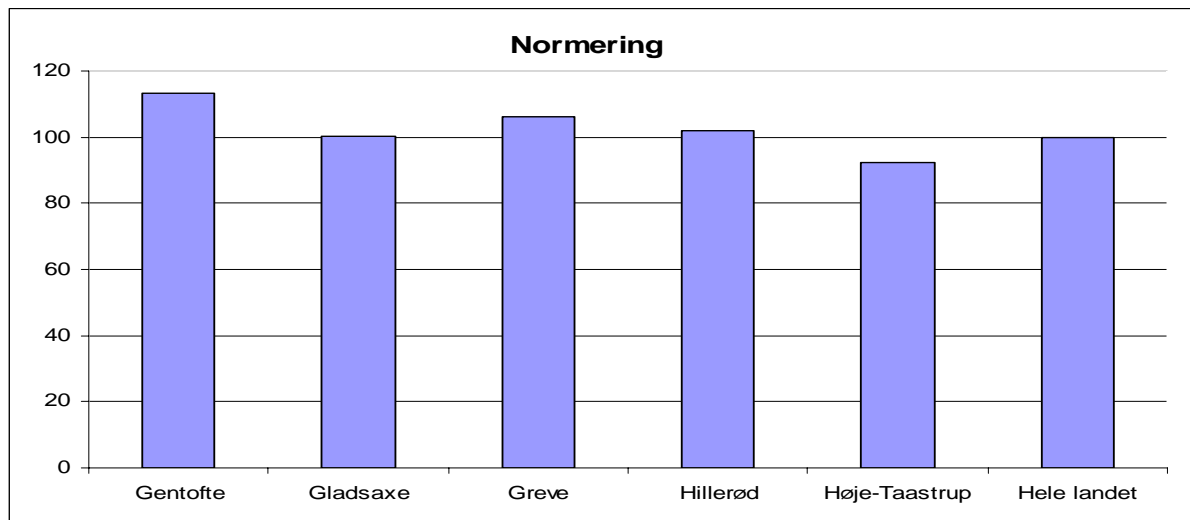
Den gennemsnitlige pædagogløn er i alle de undersøgte kommuner højere end landsgennemsnittet. I Helsingør Kommune er den gennemsnitlige pædagogløn højere end i de øvrige kommuner (28.820 kr. i 2007), mens den er lavest i Gladsaxe Kommune (28.085 kr.). Fra 2006 til 2007 er lønnen gennemsnitligt steget med 3,4 % i landets kommuner, hvilket forklarer stigningen.

Forskelle i de politiske prioriteringer, som fx personalenormering og uddannelsesniveaue påvirker også udgiftsniveaue og kan samtidig ses som indikatorer for serviceniveaue på daginstitutionsområdet.

Figur 2.9 viser personalenormeringen – målt som antal indskrevne pr. fuldtidsansat beskæftiget med pasning inden for dagtilbud (excl. fritidshjem og klubber). Indeks 100=landsgennemsnit.

Her ses det, at Gentofte-, Greve- og Hillerød Kommune har den laveste personalenormering, mens Høje-Taastrup Kommune har den højeste – færrest børn pr. ansat.

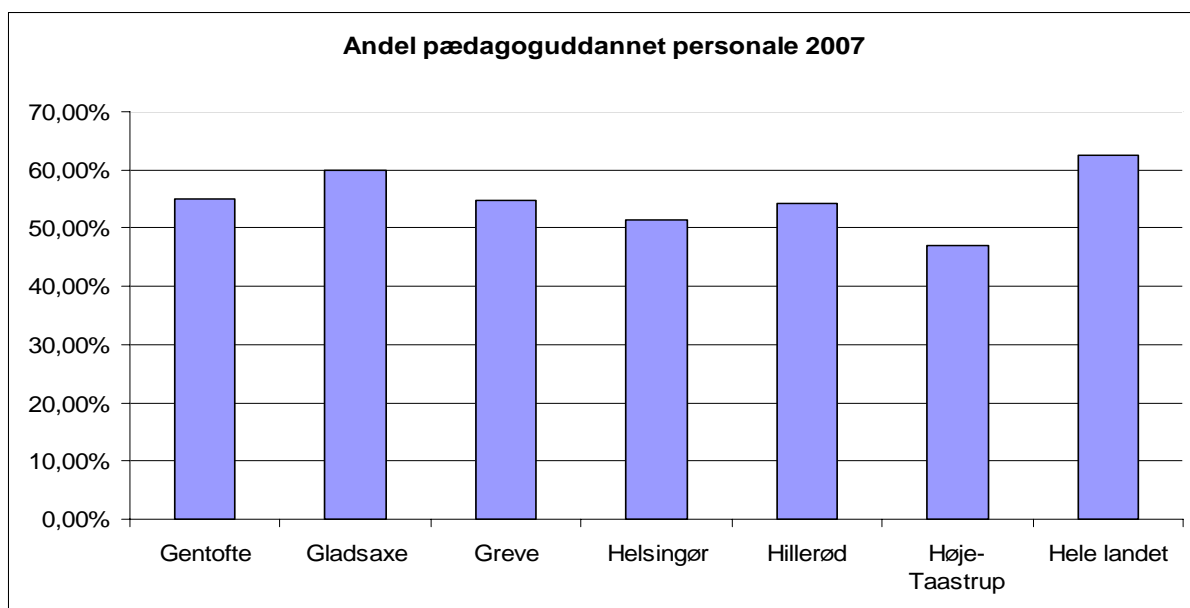
Figur 2.9 Normering – indeks for indskrevne pr. ansat – dagtilbudsområdet i 2006

Kilde: Ressourceluppen 2007, tabel 4. Helsingør Kommune er ikke medtaget, fordi opgørelsen ikke omfatter fritidshjem.

Andelen af uddannet personale i institutionerne er vist i figur 2.10 som indeks i forhold til landsgennemsnittet.

Figur 2.10 Indeks for andel pædagoguddannet personale i 2007 - dagtilbud

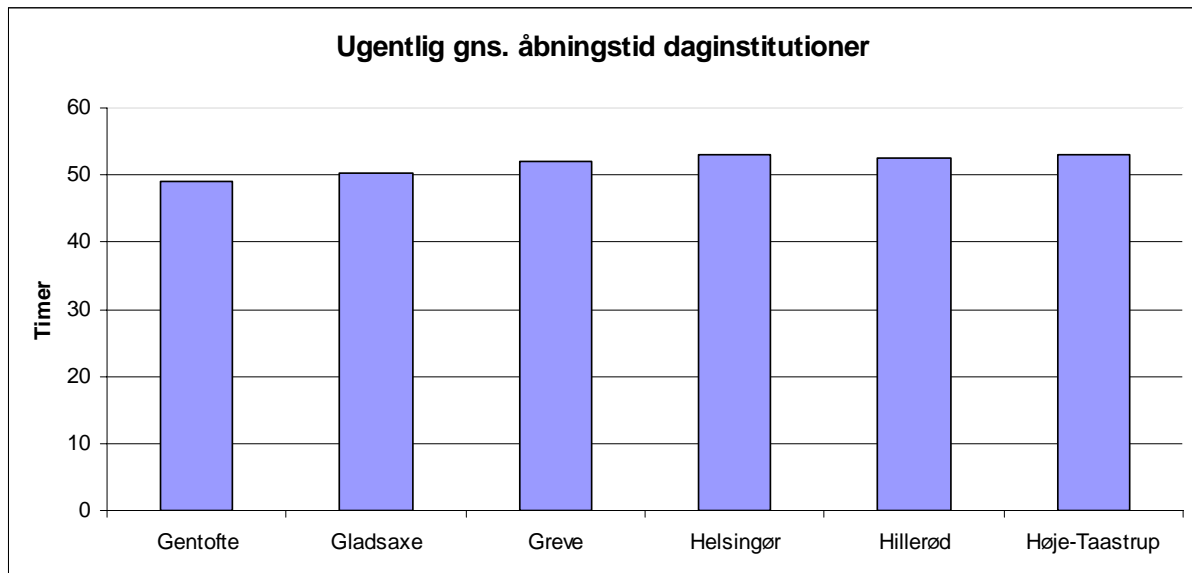

Kilde: ECO Nøgletal 2008, tabel 5.30

Det ses at andelen af pædagoguddannet personale inden for dagtilbudsområdet i alle kommuner ligger under landsgennemsnittet (62,5%). Gladsaxe Kommune ligger højest med 59,8 % pædagoguddannede inden for dagtilbudsområdet, mens Høje Taastrup ligger lavest med 47,0 % pædagoguddannede.

Også åbningstiden på daginstitutionsområdet er en væsentlig parameter for serviceniveauet, idet længere åbningstid medfører øgede udgifter.

Figur 2.11 Den gennemsnitlige åbningstid i 2007 på dagtilbudsområdet

Kilde: De enkelte kommuners oplysninger.

Åbningstiden på daginstitutionsområdet varierer fra cirka 49 timer om ugen i Gentofte Kommune til knap 53 timer om ugen i Høje Taastrup- og Helsingør Kommune.

Forbehold ved fortolkning af nøgletal

Serviceniveauet er ovenfor belyst ved hjælp af forskellige nøgletal, som kan forklare indholds- og udgiftsmæssige forskelle på tilbuddene mellem kommunerne.

Det skal understreges, at nøgletallene ikke er fuldt ud dækkende, idet serviceniveauet også omfatter en række parametre, som det ikke har været muligt at afdække ved hjælp af nøgletal, fordi der ikke systematisk indsamles oplysninger herom.

Nedenfor opridses forskellige elementer, som der skal tages højde for i fortolkningen af nøgletallene.

I mindre institutioner er bruttodriftsudgiften pr. indskrevet generelt højere end i større institutioner, bl.a. fordi det nødvendige personaleforbrug for at opretholde bemanning i åbningstiden er højere. Hertil kommer udgiften til ledere og administrativt personale, som indgår med større vægt i udgiften pr. indskrevet i mindre institutioner.

I kommuner, hvor det er vanskeligt at rekruttere dagplejere må der i stedet anvendes dyre institutionsløsninger. Forskellene i tilbudssammensætningen skyldes dermed ikke alene et bevidst politisk valg, men også forskelle i rekrutteringsmulighederne.

Endvidere vil udgiften pr. indskrevet være lavere i de kommuner, hvor kommunen ejer bygningerne, idet udgiften dermed ikke omfatter husleje.

Konklusion – dagtilbud

Det ses at kommunerne har haft et stigende udgiftsniveau på dagtilbudsområdet fra 2006 til 2007 (regnskab) og at der derefter budgetteres med et faldende udgiftsniveau i 2008 og 2009. Gentofte og Hillerøds udgiftsniveau er lavest svarende til cirka 51.000 kroner pr. 0 – 10 årig i regnskab 2007 (opgjort i 2009-priser), mens Høje Taastrup har det højeste udgiftsniveau svarende til knap 62.700 kr. Hillerød budgetterer med det laveste udgiftsniveau i budget 2009 svarende til 44.200 kr.

De seks kommuners beregnede udgiftsniveau på dagtilbudsområdet er større end landsgennemsnittet. Det skyldes at der er et større behov for pasning i de seks kommuner. Bl.a. er der en høj "andel børn af enlige forsørgere" og en lav "arbejdsløshedsprocent blandt kvinder" samt flere indbyggere der er i længerevarende uddannelse – faktorer som øger udgiftsbehovet. Endvidere er den gennemsnitlige pædagogløn i alle kommunerne højere end landsgennemsnittet.

Det ses at en høj omkostning pr. indskreven generelt er en følge af en høj normering pr. indskreven. Gentofte har de højeste udgifter på dagplejeområdet, men har også den højeste personalenormering pr. indskreven. Tilsvarende har Gentofte den laveste normering på SFO området, men også den laveste udgift pr. indskreven.

Med hensyn til den gennemsnitlige størrelse pr. institution er der ikke de store variationer kommunerne imellem på vuggestue og børnehaveområdet. På det aldersintegrerede område er Helsingør Kommunes institutioner gennemsnitligt større end de øvrige kommuners. For så vidt angår SFO-området har Gentofte kommune de største institutioner med over 200 indskrevne pr. institution i gennemsnit.

Fordelingen af børn inden for relevante aldersgrupper har betydning for det samlede udgiftsniveau, fordi en forholdsvis stor andel af de ressourcekrævende 0-5 årige vil øge udgifterne. Her er der en marginal forskel mellem kommunerne, idet yderpunkterne for de 0-5 årige er 39 pct. af det samlede børnetal (0-13 år) i Greve Kommune og 44 pct. i Høje Taastrup Kommune.

Politiske prioriteringer har indflydelse på udgifterne pr. indskrevet og på serviceniveauet for dagtilbudsområdet set under et. Når der ses på personalenormeringen for dagtilbudsområdet har Gentofte Kommune det højeste antal indskrevne børn pr. ansat, mens Høje-Taastrup har den højeste personalenormering – det vil sige færrest børn pr. ansat. Endelig skal nævns åbningstid, hvor den gennemsnitlige åbningstid varierer fra 49 timer om ugen i Gentofte Kommune til knap 53 timer i Høje Taastrup- og Helsingør Kommune.

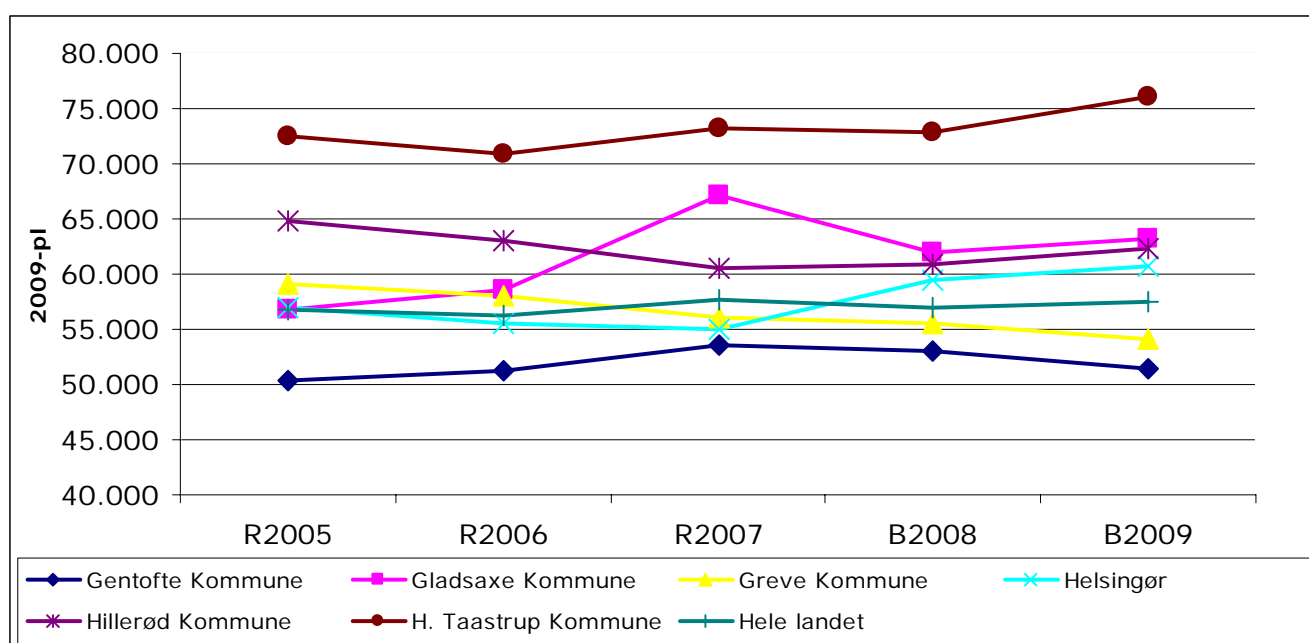
Høje-Taastrup Kommune har det højeste udgiftsniveau blandt de seks kommuner, og ligger også højere end det beregnede udgiftsbehov. Til gengæld er kommunens serviceniveau højere end de øvriges målt på personalenormering (den højeste) og blandt de højeste målt på åbningstid.

3. Skoler

I dette afsnit belyses skoleområdet. Området omfatter udgifter til den kommunale folkeskole, hjemmeundervisning, undervisning til børn med vidtgående handicap, observationsskoler, efterskoler og tilskud til privatskoler samt følgeudgifter som skolepsykolog, befordring af skoleelever mv.

Figur 3.1 nedenfor viser udviklingen i enhedsudgifterne pr. 6-16-årig for perioden regnskab 2005 til budget 2009. Udgifterne omfatter alle de ovenfor nævnte udgifter til varetagelse af undervisningsopgaven.

Figur 3.1. Nettodriftsudgifter på skoleområdet pr. 6-16-årig

Kilde: ECO-nøgletal, specialkørsel på skoleområdet, udarbejdet februar 2009. Specialkørselen vedrører funktion 3.01 – 3.12 undtagen udgifter til SFO på funktion 3.05.

Det skal bemærkes, at den store udgiftsstigning i Gladsaxe Kommune fra 2006 til 2007 skyldes, at rengøringsudgifterne fra 2007 konteres decentralt på de enkelte skoler frem for centralt. For de øvrige kommuner er rengøringsudgifterne i hele perioden konteret decentralt.

Hillerød Kommune og Greve Kommune har haft faldende enhedsudgifter på skoleområdet fra R2005 til B2009. Faldet har været hhv. 3,8 pct. og 8,6 pct. De øvrige 4 kommuner har derimod haft stigende skoleudgifter pr. 6-16-årige. Den største stigning er sket i Gladsaxe Kommune (11,5 pct.), efterfulgt af Helsingør Kommune (6,6 pct.), Høje-Taastrup Kommune (4,9 pct.) og Gentofte Kommune med 2,1 pct. På landsplan er der i perioden sket en stigning pr. 6-16-årig på 1,3 pct.

Enhedsudgiften på skoleområdet varierer ganske betydeligt mellem de seks kommuner. I regnskab 2007 er enhedsudgiften pr. 6-16-årige således ca. 53.500 kr. (09-pl) i Gentofte Kommune, mens den er ca. 73.000 kr. (09-pl) i Høje-Taastrup Kommune. På landsplan er gennemsnitsudgiften knap 57.800 kr. (09-pl)

Udgiftsniveau

Tabel 3.1 viser udgifterne pr. 6-16-årig i regnskab 2007 og et *beregnet* udgiftsniveau, som afspejler det gennemsnitlige udgiftsniveau for kommuner med tilsvarende rammebetingelser, dvs. tilsvarende udgiftsbehov. De faktorer, som ligger til grund for det beregnede udgiftsbehov, er 1) andel børn af enlige forsørgere, 2) andel tosprogede børn i folkeskolen, 3) Indbyggertal samt 4) Andel elever, der modtager specialundervisning (for uddybning se nedenfor).

Tabel 3.1. Udgiftsniveau på skoleområdet pr. 6-16 årig, regnskab 2007

	Udgiftsniveau pr. 6-16 årig	Beregnet udgiftsbehov pr. 6-16 årig	Mer/mindreudgift ¹
Gentofte	49.391	51.703	-2.312
Gladsaxe	61.854	55.696	6.158
Greve	51.625	55.057	-3.432
Helsingør	50.750	54.631	-3.881
Hillerød	55.729	54.898	831
Høje-Taastrup	67.546	57.986	9.560
Landsgennemsnit	53.247	53.247	0

1) +/- angiver mer-/mindreindtægt.

Kilde: Beregninger baseret på ECO nøgletal regnskab 2007, specialkørsel på skoleområdet, januar 08

Tabellen viser, at det beregnede udgiftsniveau for Høje-Taastrup og Gladsaxe er betydeligt højere end det udgiftsniveau, som kommuner med tilsvarende rammebetingelser gennemsnitligt har. Omvendt er det faktiske udgiftsniveau især i Gentofte, Helsingør og Helsingør mindre, end det beregnede udgiftsbehov indikerer.

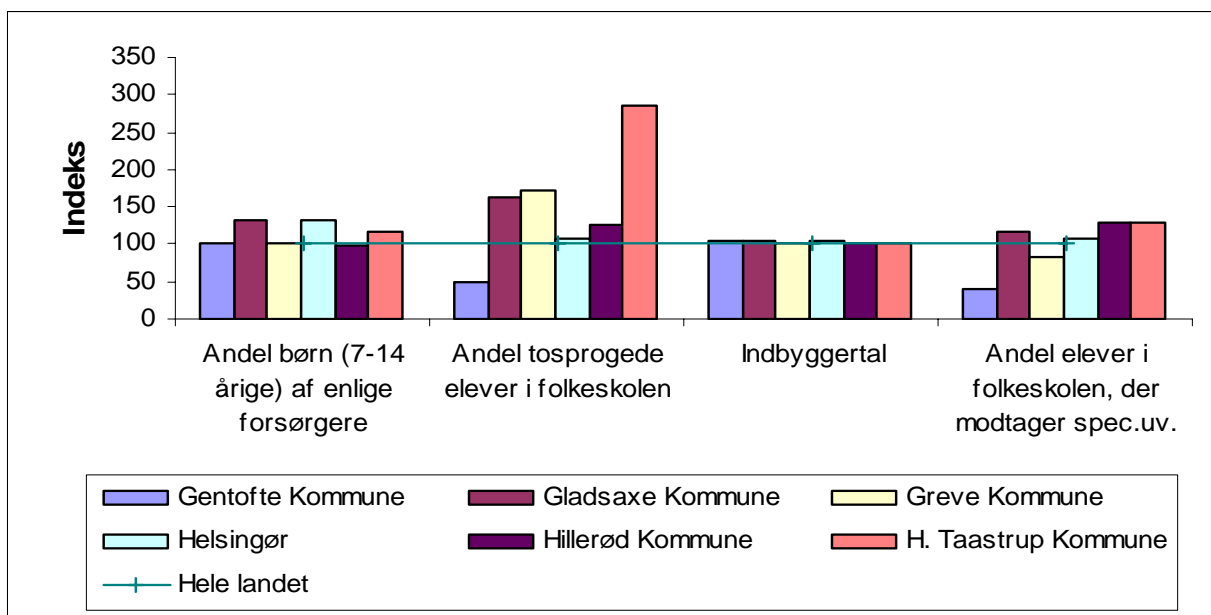
Forskelle i rammebetingelser/udgiftsbehov på skoleområdet

På baggrund af undersøgelser fra bl.a. KL viser det sig, at udgifterne på skoleområdet påvirkes af følgende rammebetingelser:

- Andel børn af enlige forsørgere: Udgiftsniveauet øges, når andelen af enlige forsørgere stiger, idet børn med enlige forældre oftere har sociale problemer og dermed er mere ressourcekrævende.
- Andel tosprogede elever i folkeskolen: Udgiftsniveauet øges, når andelen af tosprogede elever stiger.
- Indbyggertal: Udgiftsniveauet reduceres i takt med stigende indbyggertal på grund af stordriftsfordele.
- Andel elever i folkeskolen, der modtager specialundervisning: Udgiftsniveauet øges, når andelen af elever, der modtager specialundervisning stiger.

I alt forklarer rammebetingelserne 60 pct. af forskellene i kommunernes nettodriftsudgifter til folkeskolen pr. 6-16-årig.

Figur 3.2. Rammebetingelser for de seks kommuner. (Landsgennemsnit = 100)

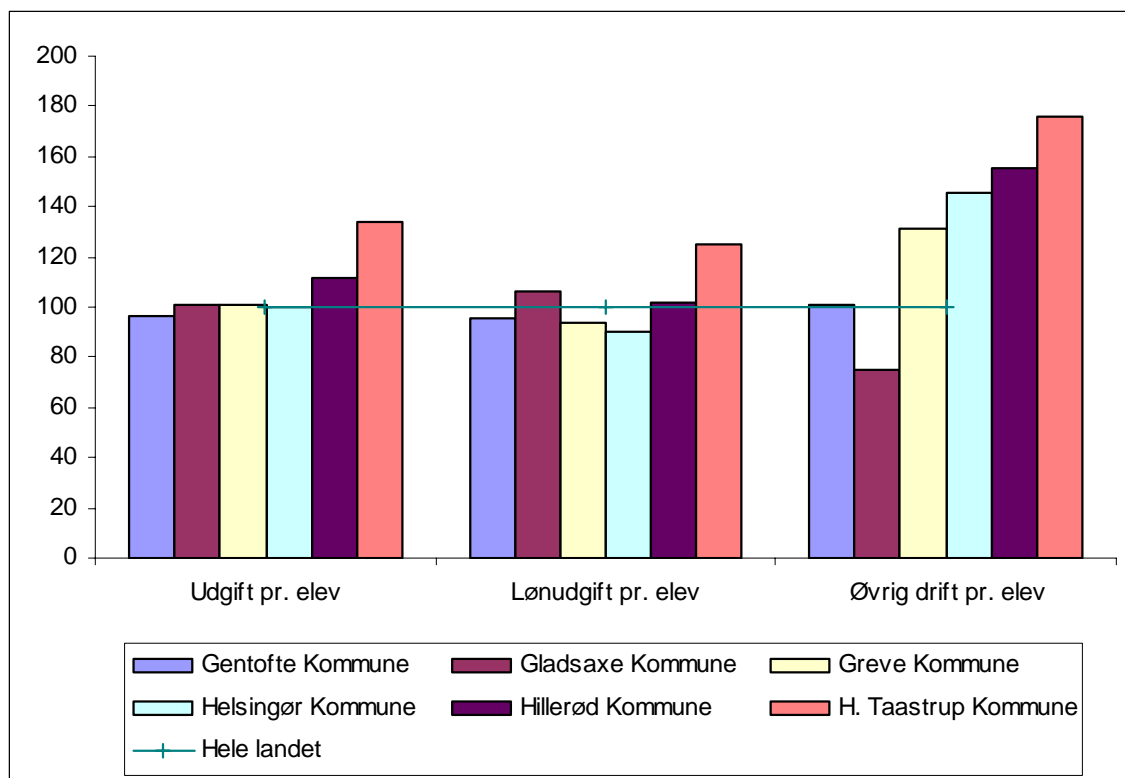
Kilde: ECO nøgletal, beregning af udgiftsbehov 2007.2, ,specialkørsel på skoleområdet, udarbejdet januar 2008

Når det beregnede udgiftsniveau i fem af de seks kommuner er større end landsgennemsnittet skyldes det bl.a., at "andelen af tosprogede elever i folkeskolen" i disse kommuner er betydeligt større end landsgennemsnittet, ligesom også "andelen af elever i folkeskolen, der modtager specialundervisning" – med undtagelse af Greve og Gentofte Kommune – er større end landsgennemsnittet. Gentofte Kommune placerer sig specielt lavt på de nævnte parametre sammenlignet med landsgennemsnittet.

Udmøntning af udgifts- og serviceniveau

For at få et mere præcist og nuanceret billede af de faktiske udgifter viser figur 3.3 udgifterne pr. elev, lønudgift pr. elev og øvrige driftsomkostninger pr. elev.

Figur 3.3. Udgiftsfordeling pr. elev (landsgennemsnit = 100)

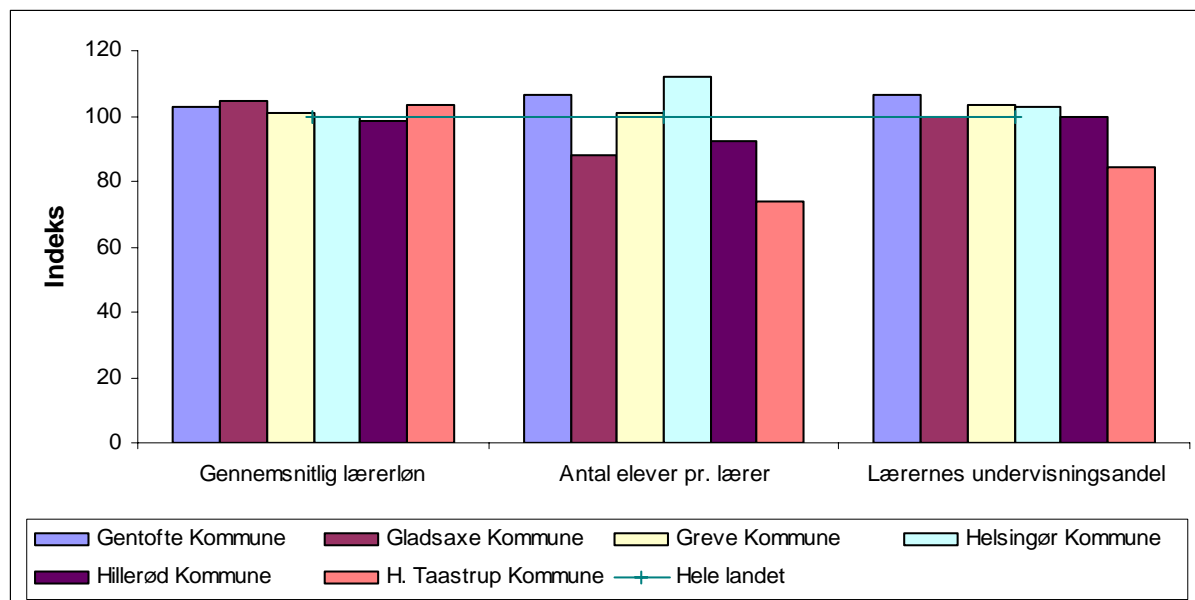
Kilde: KL's Ressourcelup, regnskab 2006. Nøgletal-Grundskoleområdet, Folkeskole, folkeskoleudgifter (snæver def). Lønudgift pr. elev dækker funktion 3.01, hovedart 1, mens øvrig drift pr. elev dækker funktion 3.01, alle arter med undtagelse af hovedart 1.

Ses der på udgiften pr. elev bruger Høje-Taastrup Kommune 33 pct. mere end landsgennemsnittet, mens Hillerød kommune ligger 11 pct. over gennemsnittet. De øvrige kommuner ligger tæt på gennemsnittet. Den forholdsvis høje udgift pr. elev i Høje-Taastrup Kommune skyldes dels, at lønudgiften pr. elev er temmelig høj (24 pct. over landsgennemsnittet), dels at den øvrige drift pr. elev er høj (75 pct. over landsgennemsnittet). Lønudgiften pr. elev for de øvrige kommuner varierer mellem indeks-værdierne 92 og 110, mens værdierne for øvrig drift pr. elev svinger ganske betydeligt mellem kommunerne, nemlig 85 i Gladsaxe Kommune og 146 i Hillerød Kommune.

Forskelle i de politiske prioriteringer, som fx ressourceindsats på lærerområdet og klassekvotienter påvirker ligeledes udgiftsniveauet. Samtidig kan disse forhold ses som indikatorer for serviceniveauet på skoleområdet.

Figur 3.4 viser den gennemsnitlige lærerløn, antal elever pr. lærer samt lærernes undervisningsandel.

Figur 3.4. Ressourceindsats på lærerområdet (landsgennemsnit = 100)

Kilde: KL's Ressourcelup, regnskab 2006. Nøgletal - Grundskoleområdet, Folkeskole, folkeskoleudgifter (snæver def), personale. Det skal tilføjes, at det kan være vanskeligt at opgøre lærernes undervisningsandel, da definitionen af denne kan variere fra kommune til kommune. Høje-Taastrup Kommune har i 2006 fejllindberettet lærernes undervisningsandel. I 2005 var det indekserede tal for undervisningsandelen 97,1, hvilket må formodes at være et mere korrekt tal også i 2006.

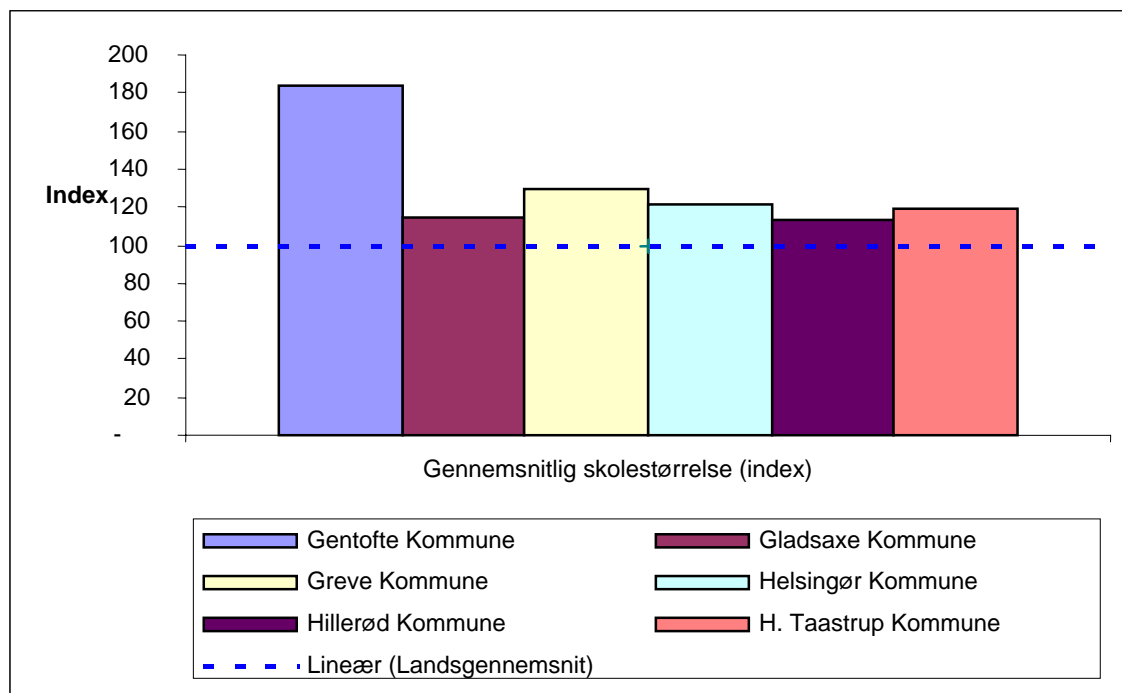
Den gennemsnitlige lærerløn er i regnskab 2006 ca. 31.400 kr. i de seks kommuner (06-pl), hvilket er lidt højere end den gennemsnitlige løn på landsplan, som er ca. 30.900 kr. (06-pl). Dette skal sammenholdes med, at der er stor forskel i den tid, lærerne underviser. Undervisningsandelen er omkring 29,6 pct. i Høje-Taastrup Kommune og 37,0 pct. i Gentofte Kommune. For hele landet er lærernes gennemsnitlige undervisningstid 35,0 pct. Det skal bemærkes, at Høje-Taastrup Kommune i 2006 har fejllindberettet lærernes undervisningsandel. Den reelle undervisningsandel er således højere end de 29,6 pct. I 2005 var tallet 32,1 pct. hvilket må formodes at være et mere retvisende tal.

Derudover er der væsentlig forskel i antallet af elever pr. lærer. I Høje-Taastrup Kommune er der 9,27 elever pr. fuldtidsansat lærer og i Helsingør Kommune er tallet 14,04. På landsplan er der 12,43 elever pr. lærer. Antallet af elever pr. lærer er større end landsgennemsnittet i Gentofte (13,32), Greve (12,64) og Helsingør Kommune (14,04), men lavere end landsgennemsnittet i de øvrige tre kommuner: Hillerød Kommune (11,61), Gladsaxe Kommune (11,04) og Høje-Taastrup Kommune (9,27). Antal elever pr. lærer kan hænge sammen med andelen af elever, der modtager specialundervisning. Få elever pr. lærer kan således være et udtryk for, at der er forholdsvis mange elever, der undervises på små hold.

Endelig bemærkes, at lærerens undervisningstid ligger under landsgennemsnittet i Høje-Taastrup Kommune (også når der korrigeres for fejlindberetningen i 2006), og en anelse over eller er sammenfaldende med landsgennemsnittet i de resterende kommuner.

Figur 3.5 viser nøgletal for den gennemsnitlige skolestørrelse og figur 3.6 viser gennemsnitlig antal elever pr. klasse (klassekvotient).

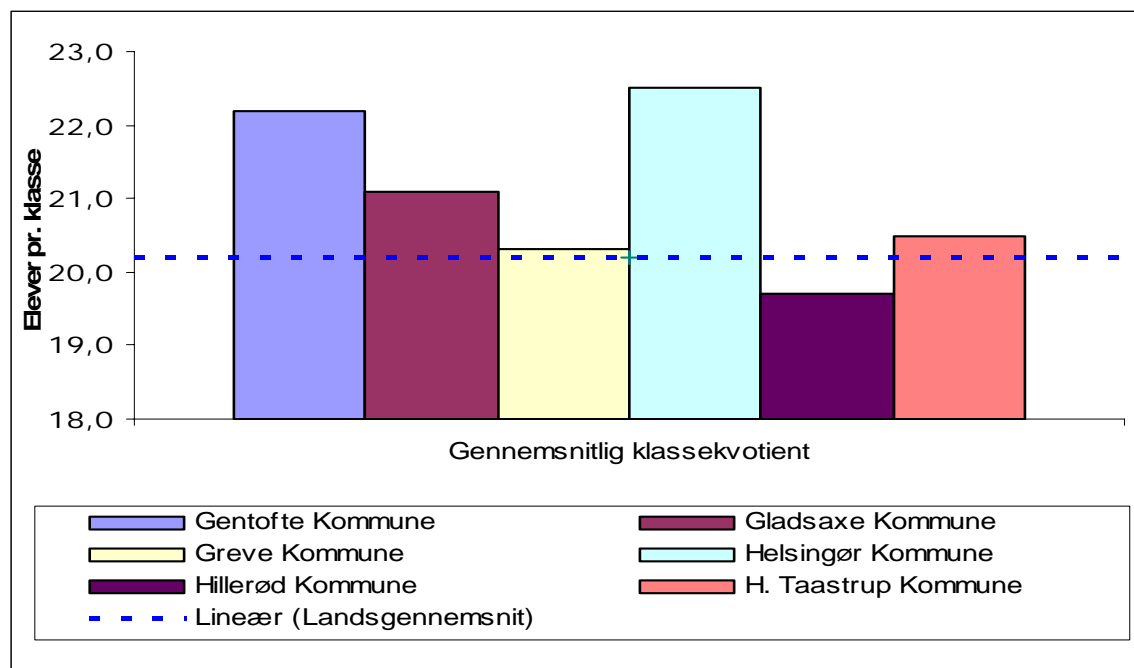
Figur 3.5 Skolestørrelse (landsgennemsnit = 100)

Kilde: ECO-nøgletal 2008, folkeskolen, tabel 6.14

Alle seks kommuner har gennemsnitlige skolestørrelser, der ligger over landsgennemsnittet. Mest markant er Gentofte Kommune med skoler, der er 84 pct. større (664 elever) end landsgennemsnittet på 361 elever pr. skole. De øvrige fem kommuner varierer mellem 13 pct. (407 elever) og 29 pct. (466 elever) større end landsgennemsnittet.

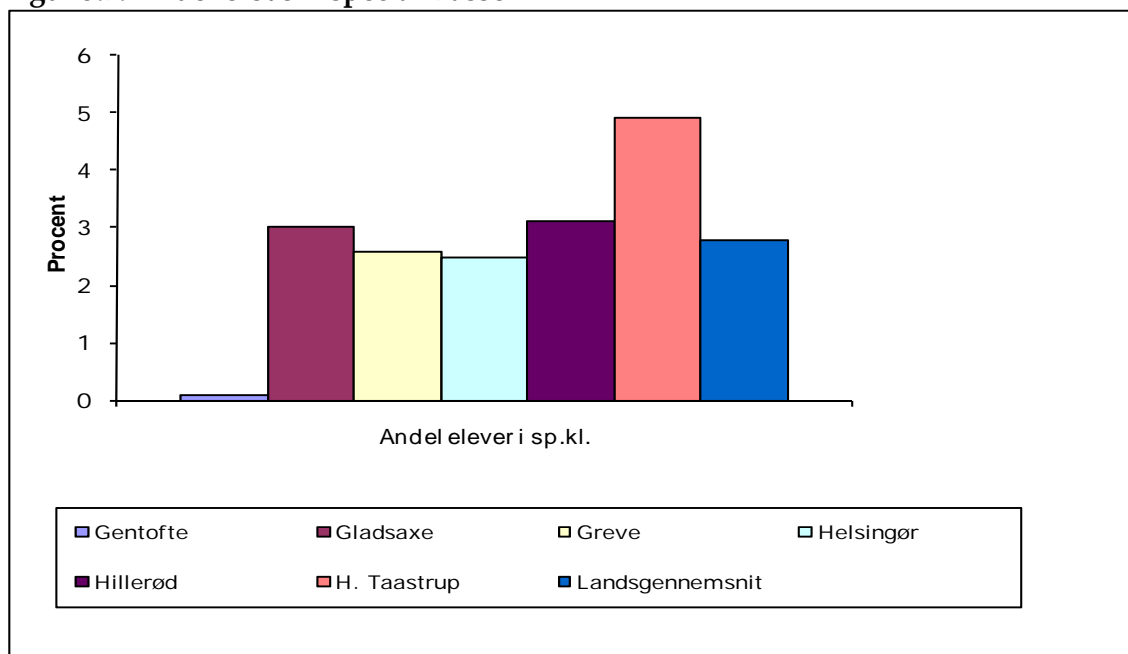
Figur 3.6 Klassekvotient (elever pr. normalklasse)

Kilde: ECO-nøgletal 2008, klassekvotient, folkeskolen, tabel 6.15

Ligeledes har hovedparten af sammenligningskommunerne en højere gennemsnitlig klassekvotient end landsgennemsnittet på 20,2 elever pr. klasse. Den højeste klassekvotient findes i Helsingør Kommune med 22,5 elever pr. klasse, Gentofte Kommune har gennemsnitligt 22,2 elever pr. klasse, mens Gladsaxe, Høje-Taastrup og Greve kommuner har hhv. 21,1, 20,5 og 20,3 elever i en gennemsnitlig klasse. Hillerød Kommune ligger derimod under den gennemsnitlige klassestørrelse på landsplan med gennemsnitligt 19,7 elever pr. klasse.

Figur 3.7. Andel elever i specialklasser

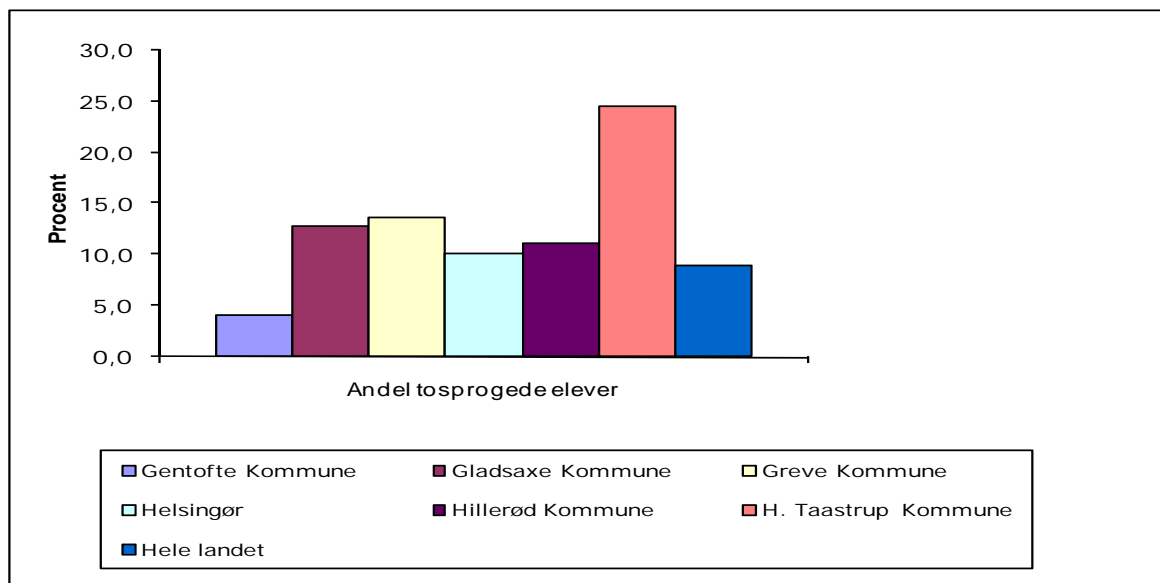

Kilde: ECO nøgletal, folkeskolen 2007/2008, tabel 6.15.

I gennemsnit er der 2,8 pct. af eleverne på landsplan, der går i specialklasser. Gentofte (0,1 pct.) og Greve (2,6 pct.), ligger lavere end dette niveau, mens de øvrige 4 kommuner har en større andel af elever i specialklasser. I Høje-Taastrup Kommune er det 4,9 pct., mens det i Hillerød Kommune er 3,1 pct., i Gladsaxe er 3,0 pct., og i Helsingør Kommune er 2,5 pct. af eleverne, der går i specialklasse.

Andelen af tosprogede elever i folkeskolen fremgår af figur 3.8.

Figur 3.8. Andel tosprogede elever

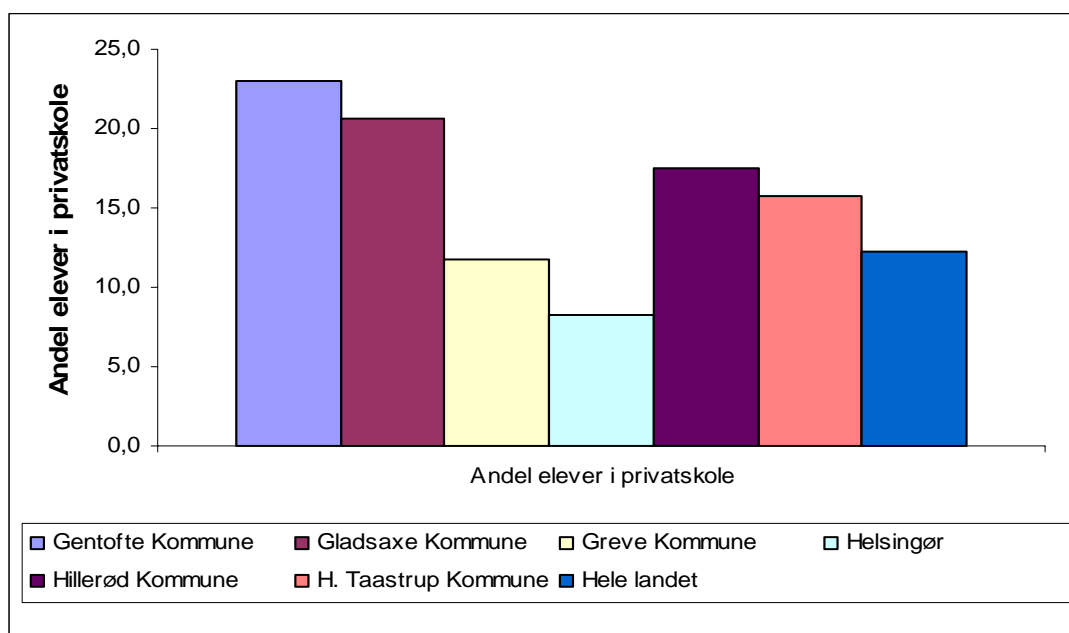

Kilde: ECO-nøgletal 2007, folkeskolen, tabel 6.15

Andelen af tosprogede elever er i Høje-Taastrup Kommune 24,5 pct., mens andelen i de øvrige kommuner varierer mellem 4 pct. (Gentofte Kommune) og 13,5 pct. (Greve Kommune). Landsgennemsnittet er på 8,8 pct. At Høje-Taastrup Kommune har en større andel af tosprogede elever end landsgennemsnittet har en indvirkning på de totale udgifter på skoleområdet da tosprogede elever generelt koster mere.

Som det fremgår af figur 3.9 nedenfor varierer andelen af elever på privatskole mellem de seks kommuner. I Gentofte Kommune går 23,0 pct. af eleverne på privatskole, mens andelen for de fem andre kommuner ligger mellem 20,7 pct. (Gladsaxe Kommune) og 8,3 pct. (Helsingør Kommune). Landsgennemsnittet er 12,9 pct.

Figur 3.9. Andel elever i privatskoler

Kilde: ECO-nøgletal 2007, folkeskolen, tabel 6.14

Den høje andel af privatskoleelever i Gentofte Kommune er en del af – men ikke hele – forklaringen på, at Gentofte har relativt lave enhedsudgifter på skoleområdet pr. 6-16-årig sammenlignet med de øvrige kommuner. Ses der på Gladsaxe Kommune har de også en høj andel af privatskoleelever. Kommunen har dog højere enhedsudgifter på skoleområdet end landsgennemsnittet. Sammenhængen mellem kommunens skoleudgift pr. 6-16-årig og privatskoleandelen er således ikke entydig. Dette hænger sammen med, at det her er nødvendigt at skelne mellem gennemsnitlige og marginale omkostninger.

Den kommunale udgift til privatskoleelever er *gennemsnitligt* lavere end udgiften pr. folkeskoleelev. Med en høj privatskoleandel bliver skoleudgiften pr. 6-16-årig derfor generelt lavere end med en lav privatskoleandel. Den gennemsnitlige udgift giver dog ikke det fulde billede, idet det også er nødvendigt at tage højde for de *marginale* udgifter. I det tilfælde elever flytter fra en privatskole til en folkeskole, og kan rummes inden for de eksisterende klasser, vil den kommunale skoleudgift pr. 6-16-årig blive reduceret. Omvendt vil udgiften blive større, såfremt eleverne ikke kan rummes inden for de eksisterende klasser, således at flytningen udløser en ny klasse.

Forbehold ved fortolkning af nøgletal

Service-niveauet er ovenfor belyst ved hjælp af forskellige nøgletal, som kan forklare indholds- og udgiftsmæssige forskelle på tilbuddene mellem kommunerne.

Det skal understreges, at nøgletallene ikke er fuldt ud dækkende, idet service-niveauet også omfatter en række parametre, som det ikke har været muligt at afdække ved hjælp af nøgletal, fordi der ikke systematisk indberettes oplysninger herom i tilgængelige statistiske publikationer.

Samtidig kan nøgletallene være behæftet med fejl, ligesom fortolkning af nøgletallene i nogen omfang beror på en række antagelser.

Den kommunale udgift pr. elev bør ses i lyset af, at der findes elevafhængige udgifter og faste udgifter. Således vil der være en del udgifter som er faste omkostninger, og som ikke umiddelbart påvirkes af antallet af elever, men kun påvirkes via ændrede klassekvotienter, ændrede arbejdstidsaftaler med lærerne etc.

Udgiften til løn afhænger af den gennemsnitlige anciennitet blandt lærere og afhænger i stadig højere grad også af, hvilket personale den enkelte kommune har ansat i lærerstillingen – eksempelvis ikke-uddannede og akademikere.

Definitionen af specialundervisning kan variere fra kommune til kommune, og i forlængelse heraf kan specialundervisning opgøres på forskellig måde.

Ligeledes kan definitionen af lærernes undervisningsandel variere fra kommune til kommune, og i forlængelse heraf kan undervisningsandelen opgøres på forskellig måde.

Den kommunale udgift pr. elev til privatskoler mv. er typisk mindre end udgiften til de kommunale skoler.

Konklusion – skoler

I fem af de seks sammenligningskommuner, Gentofte Kommune undtaget, er det beregnede udgiftsniveau for skoleområdet større end landsgennemsnittet. Dvs. at på baggrund af disse kommuners rammebetingelser må det forventes, at kommunerne vil have højere enhedsudgifter end landsgennemsnittet. Dette kan bl.a. forklares med, at "andelen af tosprogede elever", i disse kommuner er større end landsgennemsnittet. Derudover er "andelen af børn af enlige forsørgere" højere end landsgennemsnittet i tre af de seks kommuner, og "andel børn i folkeskolen, der modtager specialundervisning" er højere end gennemsnittet på landsplan i fire af de seks kommuner.

Udgifterne i Regnskab 2007 er i Høje-Taastrup, Gladsaxe og Hillerød kommuner større end det beregnede udgiftsniveau. Dette kan indikere, at serviceniveauet – forstået som de ressourcer der anvendes på skoleområdet – er højere end landsgennemsnittet. Omvendt er udgifterne i de andre kommuner lavere end det beregnede udgiftsniveau.

Udgiften pr. 6-16-årig varierer fra ca. 53.500 kr. (09-pl) for Gentofte Kommune til ca. 73.000 kr. (09-pl) i Høje-Taastrup Kommune i Regnskab 2007.

Den gennemsnitlige lærerløn er i regnskab 2006 ca. 31.400 kr. (06-pl) i de seks kommuner, hvilket er lidt højere end den gennemsnitlige løn på landsplan på ca. 30.800 kr. Dette skal sammenholdes med, at der er stor forskel i den tid, lærerne underviser. Undervisningsandelen er omkring 30 pct. i Høje-Taastrup Kommune og 37 pct. i Gentofte Kommune. Derudover er der væsentlig forskel i antal elever pr. lærer, idet forholdet er 9,27 i Høje-Taastrup Kommune og 14,04 i Helsingør Kommune.

Skolestørrelsen er 13 pct. (Hillerød Kommune) og 84 pct. (Gentofte Kommune) større end landsgennemsnittet på 361 elever pr. skole. Dette tyder på, at sammenligningskommunerne har gode muligheder for at realisere stordriftsfordele i forhold til landsgennemsnittet.

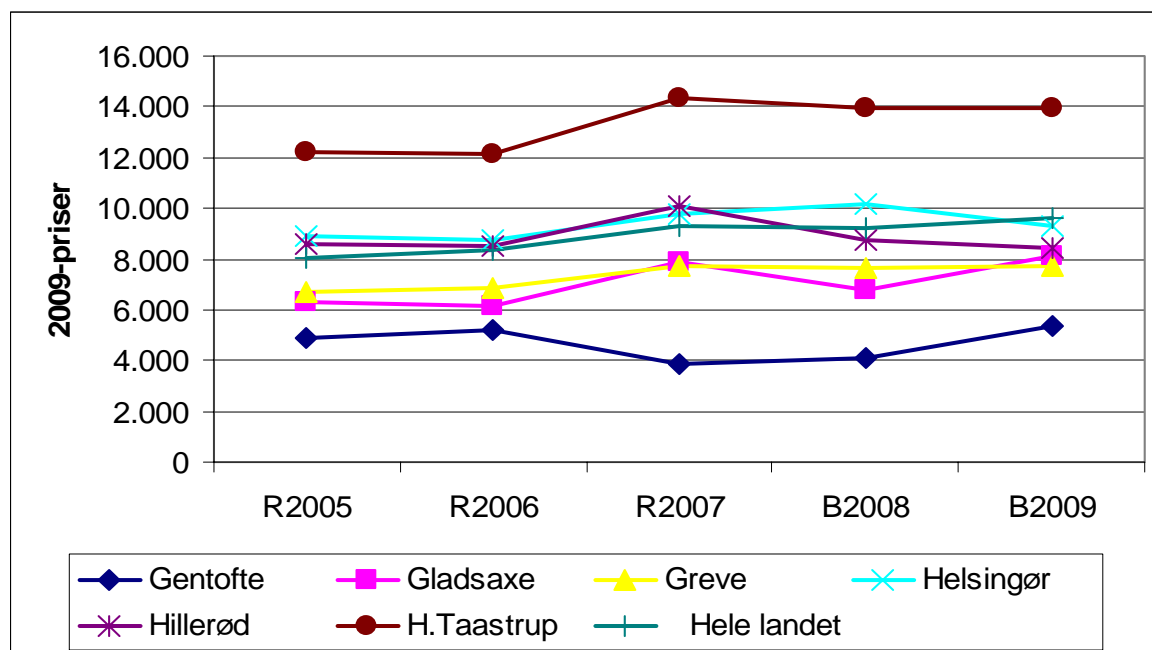
Endelig er andelen af elever i specialklasser væsentligt lavere i Gentofte Kommune (0,1 pct.) end landsgennemsnittet på 2,8 pct. Også Helsingør Kommune (2,5 pct.) og Greve Kommune (2,6 pct.) ligger under landsgennemsnittet. De tre øvrige kommuner ligger derimod over det gennemsnitlige niveau for hele landet. Høje-Taastrup Kommune har med 4,9 pct. den højeste andel af elever i specialklasser, efterfulgt af Hillerød Kommune (3,1 pct.) og Gladsaxe Kommune med 3,0 pct.

4. Sårbare børn og unge

Området omfatter "Særlige dagtilbud og særlige klubber", "Plejefamilier og opholdssteder for børn og unge", "Forebyggende foranstaltninger for børn og unge" samt "Døgninstitutioner for børn og unge".

Figur 4.1 viser udviklingen i udgiftsniveauet pr. 0-18 årig fra 2005 til 2009. De første tre år er regnskabstal, mens de to sidste år er budgettal.

Figur 4.1 Udviklingen i udgiftsniveau pr. 0-18 årig

Note: Beløb er i 2009-priser. Beregninger baseret på Statistikbank (D.S)

Det ses, at kommunerne – bortset fra Hillerød Kommune – har haft et stigende udgiftsniveau pr. 0-18 årig fra regnskab 2005 til budget 2009. Stigningen har i perioden for disse seks kommuner varieret fra 5 pct. for Helsingør Kommune til 29 pct. for Gladsaxe Kommune. For Gentofte og Gladsaxe kommuner har der alene fra budget 2008 til budget 2009 været en vækst på henholdsvis 30 procent og 20 procent. For Hillerød Kommune er niveauet i udgiften pr. 0-18 årig i budget 2009 på samme niveau som i regnskab 2005 dog med en variation i udgifterne fra år til år.

Udgiftsniveau

Tabel 4.1 viser udgifterne til forebyggende foranstaltninger, anbringelser og særlige dagtilbud pr. 0-18 årig i 2006 og et beregnet udgiftsniveau.

Tabel 4.1 Udgiftsniveau pr. 0-18 årig – Regnskab 2006

	Udgiftsniveau pr. 0-18 årig	Beregnet udgiftsbehov pr. 0-18 årig	Mer/mindreudgift pr. 0- 18 årig i forhold til beregnet udgiftsbehov pr. 0-18 årig ¹
Gentofte	4.664	4.421	243
Gladsaxe	5.454	6.576	-1.123
Greve	6.084	5.452	632
Helsingør	7.826	7.841	-15
Hillerød	7.598	6.672	926
Høje-Taastrup	10.798	8.537	2.260
Landsgennemsnit	7.419	7.419	0

1) -/+ angiver mindre/merudgift

Kilde: Ressourceluppen 2006

Tabellen viser, at det beregnede udgiftsniveau til sårbare børn og unge varierer meget i de seks kommuner. Gentofte Kommune har det lavest beregnede udgiftsbehov, medens Høje-Taastrup kommune har det højeste. To kommuner ligger over landsgennemsnittet og fire kommuner ligger under landsgennemsnittet.

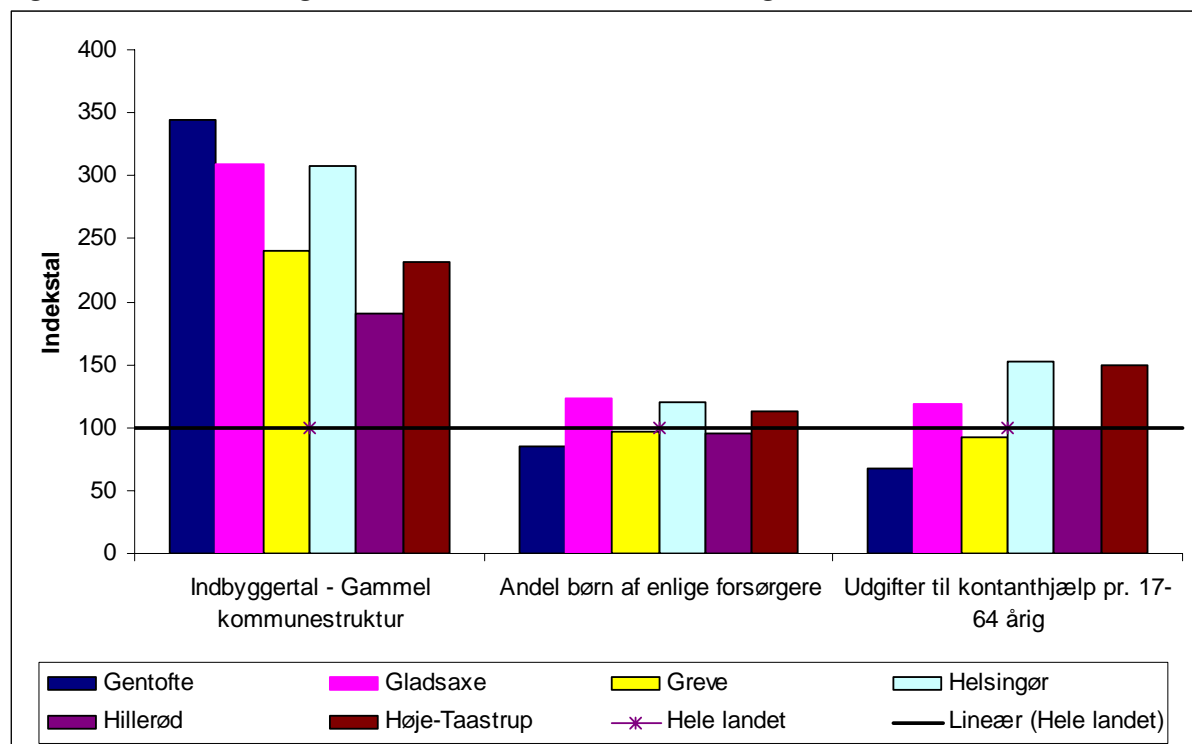
Ses på de faktisk udgifter pr. 0-18 årig, har Gentofte, Greve, Hillerød og Høje-Taastrup Kommune højere udgifter til sårbare børn og unge end det beregnede udgiftsbehov indikerer. Omvendt er udgiftsniveauet i Gladsaxe og Helsingør Kommune mindre end det beregnede udgiftsbehov.

Forskelle i rammebetingelser/udgiftsbehov på området sårbare børn og unge

Udgifterne på området for Sårbare Børn og Unge påvirkes bl.a. af følgende rammebetingelser (empirisk belyst af Kommunernes Landsforening), som forklarer 47 pct. af forskellene i kommunernes udgifter på området:

- Andel børn af enlige forsørgere: Udgiftsniveauet øges, når "andelen af enlige forsørgere" stiger, idet børn med enlige forældre oftere er mere ressourcekrævende.
- Indbyggertal: Udgiftsniveauet mindskes i takt med at kommunestørrelsen øges, idet mindre kommuner ofte har en mindre tilbudsvifte, og derfor er nødt til at anvende dyre standardtilbud (eksempelvis anbringelser på døgninstitution) frem for billigere tilpassede løsninger i eget regi.
- Udgifter til kontanthjælp pr. 17-64 årig: Udgiftsniveauet øges i takt med at udgifterne til kontanthjælp stiger, idet personer på kontanthjælp oftere har sociale problemer, som udløser et større behov for indsats på det her område.

Figur 4.2 Rammebetingelser – indeks (indeks 100 = landsgennemsnittet)

Kilde: Ressourceluppen 2006. Indeks 100=landsgennemsnittet.

NB: Indbyggertal er opgjort pr. 1. januar 2006 ud fra ny kommunestruktur (Den tilsvarende oversigt i nøgletalsrapport 2008 var udarbejdet ud fra den gamle kommunestruktur).

Når det beregnede udgiftsniveau er større end landsgennemsnittet i Høje-Taastrup og Helsingør kommuner, skyldes det, at "Andel børn af enlige forsørgere" og "Udgifter til kontanthjælp pr. 17-64 årig" er væsentlig større end landsgennemsnittet, mens det omvendte er tilfældet for Gentofte og Greve Kommune. Gladsaxe Kommune ligger også højere end landsgennemsnittet mht. "Andel børn af enlige forsørgere" og "Udgifter til kontanthjælp pr. 17-64 årig", men dette opvejes af et relativt højt indbyggertal i forhold til

landsgennemsnittet, hvilket forklarer at det beregnede udgiftsniveau i Gladsaxe er lavere end landsgennemsnittet.

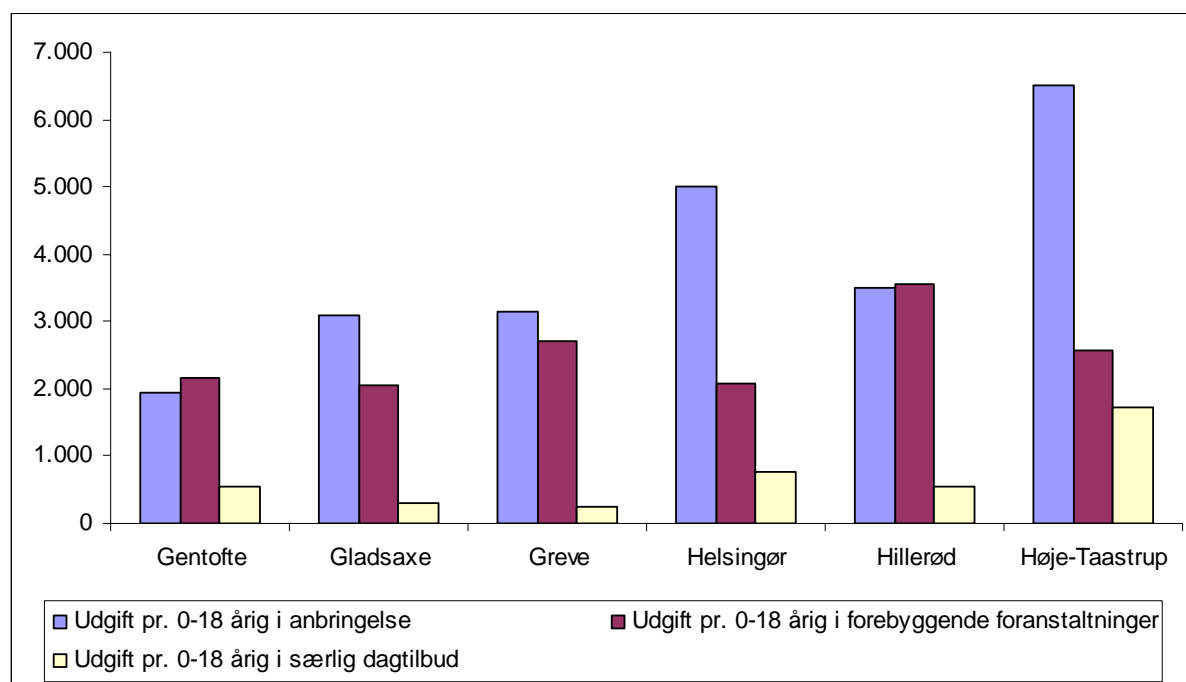
Det skal tilføjes, at udover de ovenfor nævnte variable/kriterier - som KL kalder "primære rammebetingelser" (Indbyggertal, andel børn af enlige forsørgere, udgifter til kontakthjælp) - med betydning for kommunernes rammebetingelser vedr. sårbare børn og unge er der naturligvis også andre variable, der ud fra KL's analyse har vist sig at påvirke udgiftsbehovet på området - dog i mindre omfang. Det er de såkaldte sekundære rammebetingelser, såsom andel almennyttige boliger, beskatningsgrundlag, statsborgere fra 3. verdenslande, personer uden erhvervsuddannelse mv.

Udmøntning af udgifts- og serviceniveau

Der er stor forskel på, hvordan kommunerne prioriterer ressourcerne. Det kommer bl.a. til udtryk ved den måde kommunerne anvender forskellige tilbud på. Store kommuner anvender typisk mere differentierede tilbud end mindre kommuner.

Figur 4.3 viser udgiften pr. 0-18-årig på anbringelsesområdet, særlige dagtilbud og forebyggende foranstaltninger.

Figur 4.3 Udgift pr. 0-18-årig i forskellige kommunale tilbud i 2006

Kilde: Ressourceluppen 2006

Note: Udgifterne er fra regnskab 2006, der er korrigeret for statslig refusion, og afgrænset på følgende konti i den kommunale kontoplan:

- 5.20 Plejefamilier og opholdssteder (vedr. anbringelser);
- 5.23 Døgninstitutioner (vedr. anbringelser);
- 5.21 Forebyggende foranstaltninger (vedr. forebyggende foranstaltninger);
- 5.17 Særlige dagtilbud og særlige klubber (vedr. særlige dagtilbud)

Antallet af 0-18 årig er opgjort som gennemsnittet af antallet af 0-18-årige indbyggere pr. 1. januar 2006 og 1. januar 2007.

Udgifterne til anbringelser er forholdsvis høje i Høje-Taastrup og Helsingør kommune. På området for forebyggende foranstaltninger er udgifterne størst i Hillerød, Greve og Høje-Taastrup Kommune og mindst i Gladsaxe Kommune.

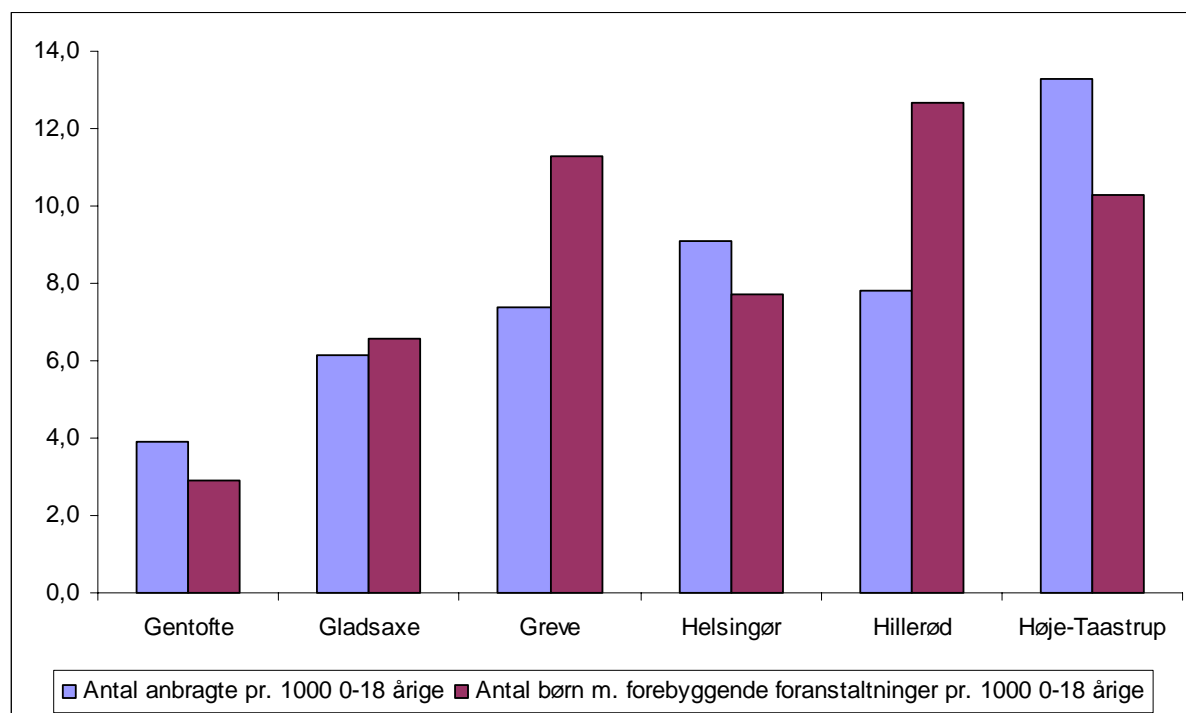
Når der ses på udgifterne til særlige dagtilbud er udgifterne signifikant størst i Høje-Taastrup Kommune og mindst i Greve Kommune tæt efterfulgt af Gladsaxe Kommune. I Helsingør, Hillerød og Gentofte Kommune er udgiftsniveauet nogenlunde det samme.

Samlet set er udgiftsniveauet størst i Høje-Taastrup Kommune og mindst i Gentofte Kommune (jf. også tabel 4.1).

De markante forskelle i udgifterne pr. 0-18 årig til de forskellige foranstaltninger skyldes dels, at der er forskel i omfanget af iværksatte foranstaltninger, og dels at der er forskel i sammensætningen af tilbud inden for de enkelte typer af foranstaltninger.

Figur 4.4 viser hvor meget – målt i antal børn pr. 1000 0-18 årig – de seks kommuner gør brug af anbringelsestilbud og forebyggende foranstaltninger.

Figur 4.4 Antal foranstaltninger pr. 1.000 0-18 årige i 2006

Kilde: Ressourceluppen 2006 dvs. med regnskabstal for 2006 og aktivitetstal for 2006.

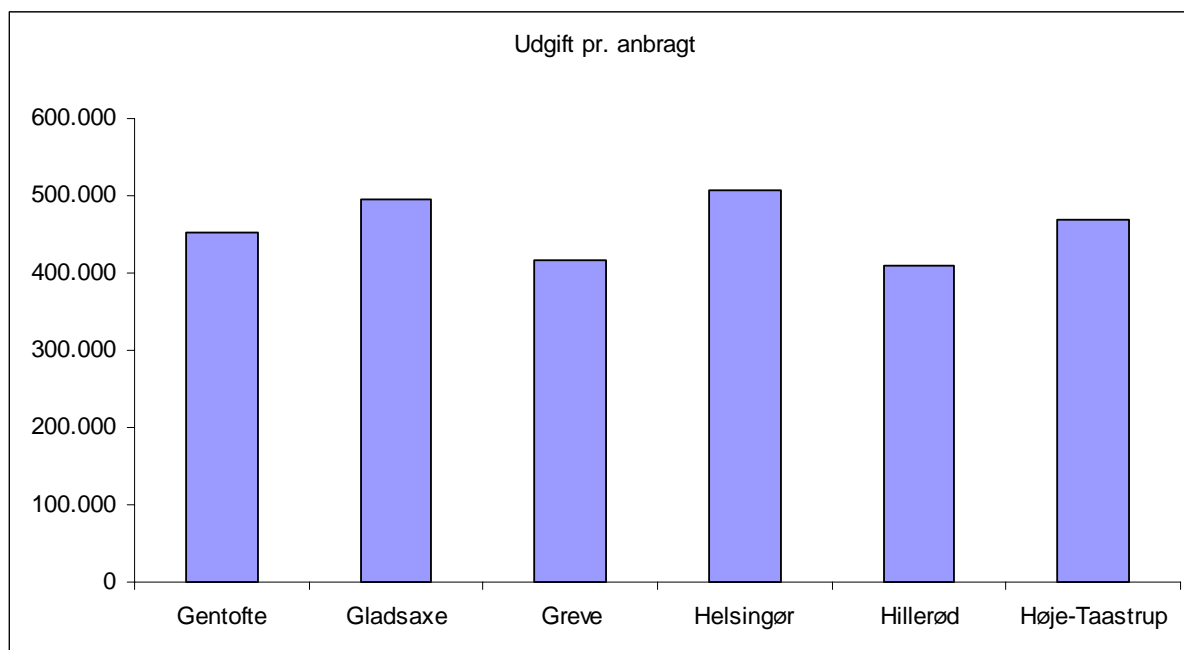
For Hillerød kommune er der dog tale om aktivitetstal for 2005, da kommunen ikke har leveret aktivitetstal for 2006 til Danmarks Statistik pga. sammenlægningen med Skævinge Kommune.

Antallet af anbringelser pr. 1.000 0-18 årig varierer fra 3,9 i Gentofte Kommune til 13,3 i Høje-Taastrup Kommune (gennemsnittet for de seks kommuner er på 8,7), mens antallet af børn med forebyggende foranstaltninger varierer fra 2,9 i Gentofte Kommune til 12,6 i Hillerød Kommune. Gennemsnittet for de seks kommuner er på 9,7.

For at få et mere dækkende billede af udgiftsniveauet – og forskellene heri – ses der i det følgende på tilbudssammensætningen og den gennemsnitlige udgift pr. foranstaltning inden for de to indsatsområder.

Anbringelser

Figur 4.5 Udgift pr. anbragt i 2006

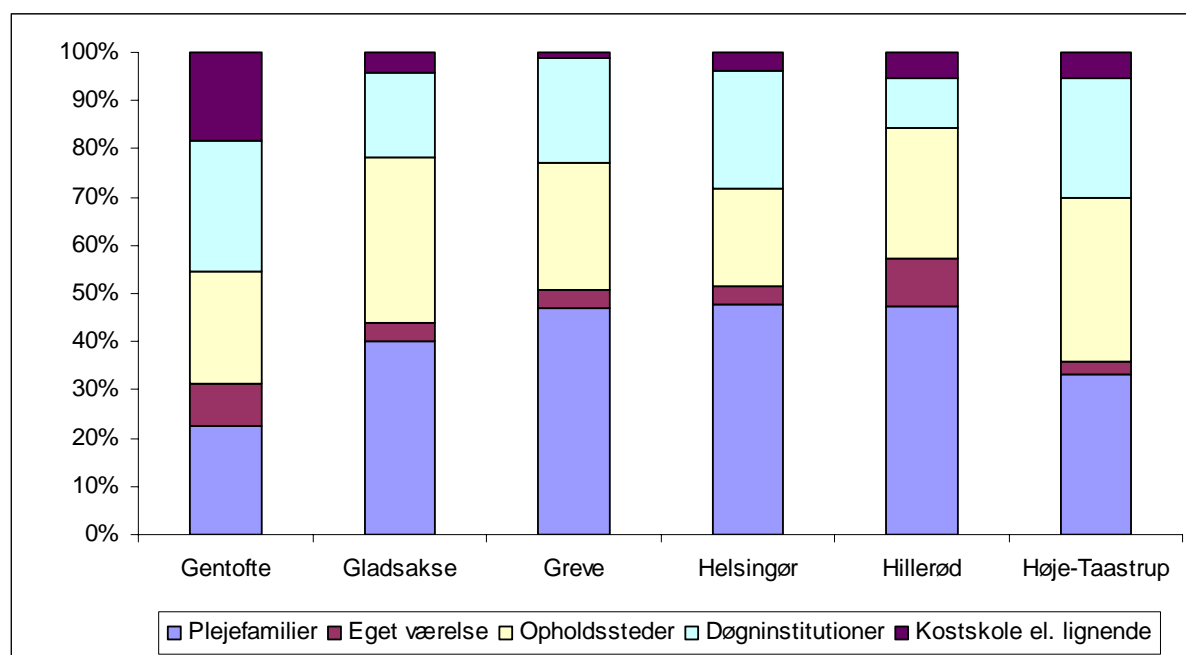

Kilde: Ressourceluppen 2006.

Opgørelsesmetode: De samlede udgifter til anbringelser udgøres af udgifterne korrigeret for statslig refusion i regnskabet på konto 5.20 "Plejefamilier og opholdssteder for børn og unge" og konto 5.23 "Døgninstitutioner for børn og unge" er sat i forhold til det samlede antal anbragte. Antal anbragte er opgjort som gennemsnittet af antal børn og unge pr. 31.12.2005 og 31.12.2006.

Bruttoudgiften pr. anbragt i de seks kommuner varierer fra 410.000 kr. i Hillerød Kommune til 508.000 kr. i Helsingør Kommune. Der er ikke korrigeret for grundtakstrefusion. Tallene afspejler dermed det udgiftsniveau kommunerne ville have i 2006, hvis de havde det fulde finansieringsansvar. Forskellen kan bl.a. tilskrives forskelle i tilbudssammensætningen på området som fremgår af næste side.

Figur 4.6 Tilbudssammensætningen på anbringelsesområdet i 2006

Kilde: Ressourceluppen 2006.

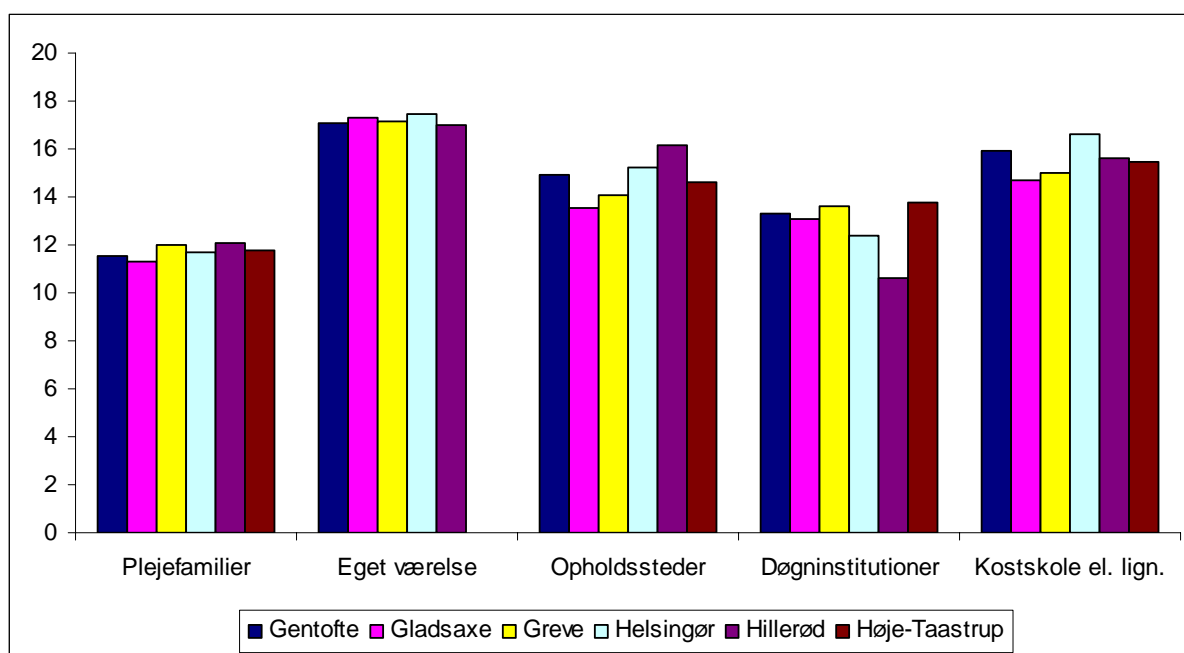
Note: Tilbuddet "plejefamilie" dækker over netværksplejefamilie, slægtsanbringelse og familiepleje i øvrigt. Tilbuddet "Opholdssteder" dækker over socialpædagogisk opholdssted, værksteds- eller produktionsskole, mini-institution. Tilbuddet "Kostskole eller lignende" dækker over kost-, ungdoms- eller efterskole.

De dyreste tilbud på anbringelsesområdet er opholdssteder og døgninstitutioner. Samlet set varierer brugen af disse tilbud mellem 37 pct. (Hillerød) og 59 pct. (Høje-Taastrup) af alle tilbud.

Gladsaxe (40 pct.), Greve (47 pct.), Helsingør (48 pct.) og Hillerød Kommune (47 pct.) bruger oftere plejefamilier i forhold til Høje-Taastrup Kommune (33 pct.) og Gentofte Kommune (22 pct.).

Samtidig anvender Gentofte Kommune anbringelsesstederne "eget værelse" og "kostskole eller lignende" i hhv. 9 pct. og 18 pct. af tilfældene, hvilket er markant højere end de øvrige kommuner, hvor disse to foranstaltninger varierer mellem 1 pct. og 10 pct.

Figur 4.7 Gennemsnitsalderen for anbragte i 2006

Kilde: Ressourceluppen 2006

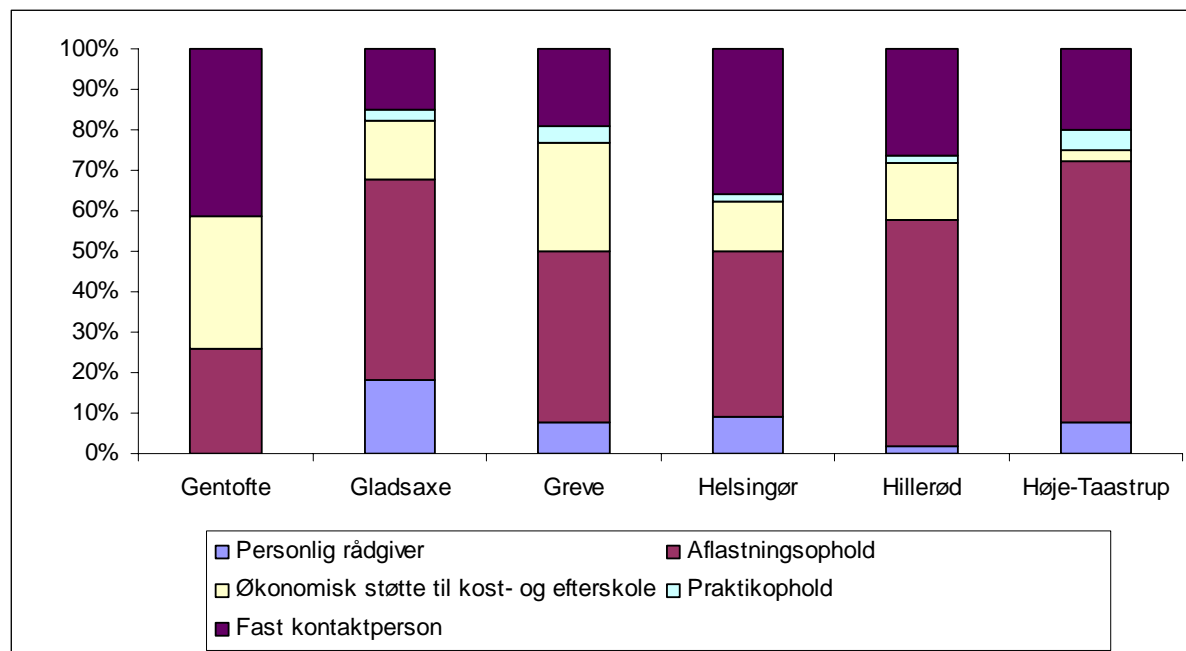
Note: Antallet og aldersfordelingen af anbragte opgøres som gennemsnittet af antal anbragte pr. 31.12.2005 og 31.12.2006

Som det fremgår af figuren ovenfor, der viser gennemsnitsalderen for anbragte på de forskellige tilbud, er der en variation på, hvornår kommunerne iværksætter en anbringelse. Gennemsnitsalderen for anbragte børn og unge er samlet set lidt højere i Helsingør og Gentofte kommuner (14,7 år) end i de andre kommuner (gennemsnittet for de seks kommuner er på 14,3 år). Gennemsnitsalderen er lavest i Gladsaxe og Høje Taastrup (14,0 år).

Forebyggende foranstaltninger

Figur 4.8 viser sammensætningen af de væsentligste tilbud på forebyggelsesområdet

Figur 4.8 Tilbudssammensætning på forebyggelsesområdet i 2006

Kilde: Ressourceluppen 2006

Figuren viser, at aflastningsophold er den hyppigste forebyggende foranstaltning i alle kommuner bortset fra Gentofte Kommune, hvor "fast kontaktperson" er det hyppigste tilbud vedr. forebyggende foranstaltninger. Andelen i aflastningsophold varierer mellem 26 pct. i Gentofte Kommune og 65 pct. i Høje Taastrup Kommune.

Således er der en betydelig variation i andelen af børn, der modtager aflastningsophold.

For de øvrige tilbud er der ligeledes forskelle på, hvor hyppigt de anvendes. Fx er andelen af børn der modtager økonomisk støtte til kost- og efterskoleophold højest i Greve og Gentofte på ca. 30 pct., medens den kun er på 2 pct. i Høje Taastrup Kommune. Endelig anvender Gentofte Kommune oftere en fast kontaktperson (i 41 pct. af tilfældene).

Forbehold ved fortolkning af nøgletal

Serviceniveauet er ovenfor belyst ved hjælp af forskellige nøgletal, som kan forklare indholds- og udgiftsmæssige forskelle i tilbuddene.

Det skal understreges, at nøgletallene ikke er fuldt ud dækkende, idet serviceniveauet også omfatter en række parametre, som det ikke har været muligt at afdække ved hjælp af nøgletal, fordi der ikke systematisk indberettes oplysninger herom i tilgængelige statistisk publikationer.

Nedenfor opridses – med udgangspunkt i henholdsvis anbringelsesområdet og området for forebyggende foranstaltninger – forskellige elementer, som der skal tages højde for i fortolkningen af nøgletallene.

Anbringelsesområdet

Forskelle i kommunale målsætninger og politikker: Kommunernes målsætninger samt Børne- og Ungepolitik danner grundlag for indsatsen og visitation på området. Forskelle i antal anbringelser skal således ses i sammenhæng med de kriterier, der ligger til grund for anbringelsen.

Revisitation: Hyppigere stillingstagen til tilbuddet vil betyde flere revisiteringer.

Omfanget og brugen af handleplaner: En effektiv og kvalificeret brug af handleplaner vil være med til at forbedre familiesituationen og mindske barnets støttebehov.

Kombination af anbringelse og forebyggende arbejde med henblik på hjemgivelse: Forskelle i hvor målrettet, der i anbringelsessager arbejdes med hjemgivelse betyder, at der er forskelle i anbringelsens varighed (og dermed udgifterne på anbringelsesområdet).

Stedtillæg: Ved sammenligning af udgifter, fx udgift pr. 0-18 i forebyggende foranstaltning, skal der tages højde for, at udgifterne bl.a. afhænger af de overenskomstfastsatte stedtillæg.

Forebyggende foranstaltninger

Brugen af lokale tilbud versus brugen af mellemkommunal og private tilbud: De lokale tilbud koster som oftest mindre end de mellemkommunale tilbud, fordi udgiften ved køb i andre kommuner ofte er tillagt overhead. Hertil kommer større kørselsudgifter, når afstanden til tilbuddet øges.

Forskelle i kommunale målsætninger og politikker: Kommunens målsætninger samt Børne- og Ungepolitik danner grundlag for indsatsen og for visitation på området.

Revisitation: Se samme punkt som under anbringelser.

Stedtillæg: Ved sammenligning af udgifter, fx udgift pr. 0-18 årig i anbringelse, skal der tages højde for, at udgifterne bl.a. afhænger af de overenskomstfastsatte stedtillæg.

Tilbudssammensætning: Der skal tages højde for, at tilbudssammensætningen også omfatter dagbehandling og familiebehandling, når nøgletallet bruges til at fortolke forskelle i "Udgift pr. barn med forebyggende foranstaltninger".

Konklusion – sårbare børn og unge

Beregnet udgiftsniveau

Det beregnede udgiftsniveau er for Helsingør og Høje-Taastrup Kommune større end landsgennemsnittet, mens det er mindre end landsgennemsnittet i Gentofte, Gladsaxe, Greve og Hillerød Kommune. Om det beregnede udgiftsniveau i kommunerne er større eller mindre end landsgennemsnittet afhænger primært af, om den sociale tyngde er større eller mindre end landsgennemsnittet, men kommunernes indbyggertal spiller også en rolle.

De faktiske udgifter er større end det beregnede udgiftsniveau i Gentofte, Greve, Hillerød og Høje-Taastrup Kommune, mens de er lavere i Gladsaxe og marginalt lavere i Helsingør Kommune.

Anbringelsesområdet

Udgifterne i regnskab 2006 (og i 2006-prisniveau) varierer fra ca. 6.500 kr. pr. 0-18 årig i Høje-Taastrup Kommune til under 2.000 kr. pr. 0-18 årig i Gentofte Kommune, medens gennemsnittet for de seks kommuner er på 4.300 kr. pr. 0-18 årig.

Denne variation i udgifterne på anbringelsesområdet skyldes bl.a. forskelle i anbringelsesfrekvensen, idet antal anbragte pr. 1.000 0-18 årig varierer fra 3,9 i Gentofte Kommune til 13,3 i Høje-Taastrup Kommune. Gennemsnittet for de 6 kommuner er på 8,7 pr. 1.000 0-18 årig. Hertil kommer, at der også inden for de enkelte tilbud på anbringelsesområdet er forskel på udgifterne (fx opholdssted, plejefamilie mv.), ligesom der er betydelig forskel på, hvor hyppigt tilbudene tages i anvendelse. Anvendelsen af de dyreste tilbud (opholdssteder og døgninstitutioner) varierer fx mellem 37 pct. i Hillerød Kommune til 59 pct. af samtlige anbringelser i Høje-Taastrup Kommune.

Derudover er der forskel på, hvornår de enkelte foranstaltninger på anbringelsesområdet påbegyndes. Det ses bl.a. ved, at gennemsnitsalderen for påbegyndelse af de forskellige tilbud varierer mellem kommunerne, uanset hvilke tilbud der er tale om.

Forebyggelsesområdet

På forebyggelsesområdet varierer udgifterne i regnskab 2006 (beløb i 2006-prisniveau) fra 2.053 kr. 0-18 årig i Gladsaxe Kommune til 3.545 kr. pr. 0-18 årig i Hillerød Kommune, mens gennemsnittet for de seks kommuner er på 2.588 kr. pr. 0-18 årig.

Også her kan forskellen i nogen udstrækning tilskrives forskelle i forebyggelsesfrekvensen, idet antal foranstaltninger pr. 1.000 0-18 årig varierer fra 2,9 i Gentofte Kommune til 12,6 i Hillerød Kommune.

Forskelle i brugen af de enkelte tilbud inden for området har også betydning for udgifterne. Som eksempel kan nævnes aflastningsophold, som er det dyreste tilbud, hvor 26 pct. i Gentofte Kommune visiteres til denne type tilbud, mens det er hele 65 pct. i Høje-Taastrup Kommune.

Sammenfatning

Høje-Taastrup Kommunes samlede udgiftsniveau pr. 0-18 årig ligger væsentligt over udgiftsniveauet i de fem øvrige kommuner. Det hænger både sammen med, at kommunens andel af børn og unge i foranstaltninger inden for anbringelsesområdet er højest og

næsthøjest forebyggelsesområdet for de seks kommuner, og at kommunen i højere grad benytter de dyreste tilbud – opholdssteder og døgninstitutioner på anbringelsesområdet og aflastningstilbud på forebyggelsesområdet.

Det samlede udgiftsniveau pr. 0-18 årig er lavere i Gentofte Kommune end i de andre kommuner. Det skyldes en markant lavere anbringelses- og forebyggelsesfrekvens, som igen kan tilskrives kommunens relativt fordelagtige rammebetingelser.

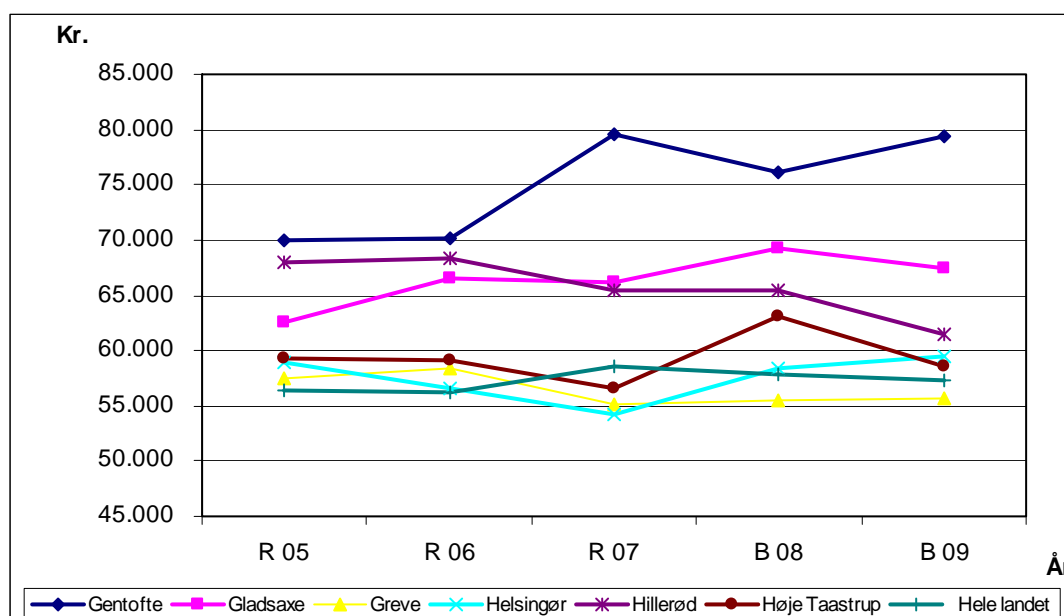
Udgiftsniveauet på området for sårbare børn og unge afhænger i høj grad af de kommunale målsætninger og politikker, fordi det danner grundlag for indsatsen og visitationen på området.

5. Ældreområdet

I dette afsnit belyses ældreområdet. Udgiftsområdet omfatter plejeboliger, hjemmepleje, hjemmesygepleje, hjælpemidler, forebyggelse m.m. på ældreområdet samt udgifter til handicappede.

Figur 5.1 viser udviklingen i udgiftsniveauet pr. 67- årig fra 2005 til 2009. De første tre år er regnskabstal, mens de sidste to år er budgettal.

Figur 5.1. Udviklingen i udgiftsniveau pr. 67+ årig (p1 2009)

Kilde: ECO-nøgletal, 2005-2009, tabel 7.10: Udgifter til tilbud til ældre (ekskl. ældreboliger) kr. pr. 67 årig og derover

Landsgennemsnittet for udgifter til tilbud til ældre har ligget på et stabilt niveau fra regnskab 2006 til budget 2009. Det samme gør sig gældende for benchmarkkommunerne, bortset fra Gentofte- og Hillerød Kommune. Gentofte Kommunes udgifter er steget væsentligt og Hillerød Kommune har oplevet et markant fald i sine udgifter fra 2005 til 2009 i forhold til sammenligningskommunerne. Landsgennemsnittet for budget 2009 er på 57.280 kr. pr. 67-årig og derover. Gentofte Kommune har over hele perioden haft de højeste udgifter, hvilke udgør 79.385 kr. pr. 67+-årig i budget 2009, efterfulgt af henholdsvis Gladsaxe- og Hillerød Kommune. Hillerød Kommunes udgifter har dog været faldende siden 2006. Helsingør Kommunes udgifter har i modsætning hertil været stigende siden 2007. Greve Kommune har de mindste udgifter til ældre i perioden, og beløbet for budget 2009 udgør 55.510 kr.

Udgiftsniveau

Tabel 5.1 viser det faktiske udgiftsniveau i 2007 og et beregnet udgiftsniveau.

Tabel 5.1. Udgiftsniveau pr. 67+ årig

	Udgiftsniveau pr. 67+ årig	Beregnet udgiftsbehov pr. 67+ årig	Mer/mindreudgift ¹
Gentofte	74.776	68.920	5.856
Gladsaxe	64.222	62.979	1.243
Greve	53.619	47.205	6.413
Helsingør	53.530	44.889	8.641
Hillerød	62.909	56.470	6.440
Høje-Taastrup	55.826	53.442	2.383
Landsgennemsnit	56.776	56.776	0

1) -/+ angiver mindre/merudgift. *Kilde:* Beregninger baseret på ECO nøgletal regnskab 2007, tabel 7.11

Sammenlignet med det beregnede udgiftsniveau er de faktiske udgifter pr. 67+-årig i alle benchmarkkommunerne højere end det udgiftsniveau, som kommuner med samme rammebetingelser i gennemsnit bruger på området. Gladsaxe og Høje Taastrups faktiske udgiftsniveauer er dog tæt på deres beregnede udgiftsniveauer. Helsingør har den største merudgift i forhold til det beregnede udgiftsniveau, efterfulgt af henholdsvis Hillerød, Greve og Gentofte (numerisk rækkefølge).

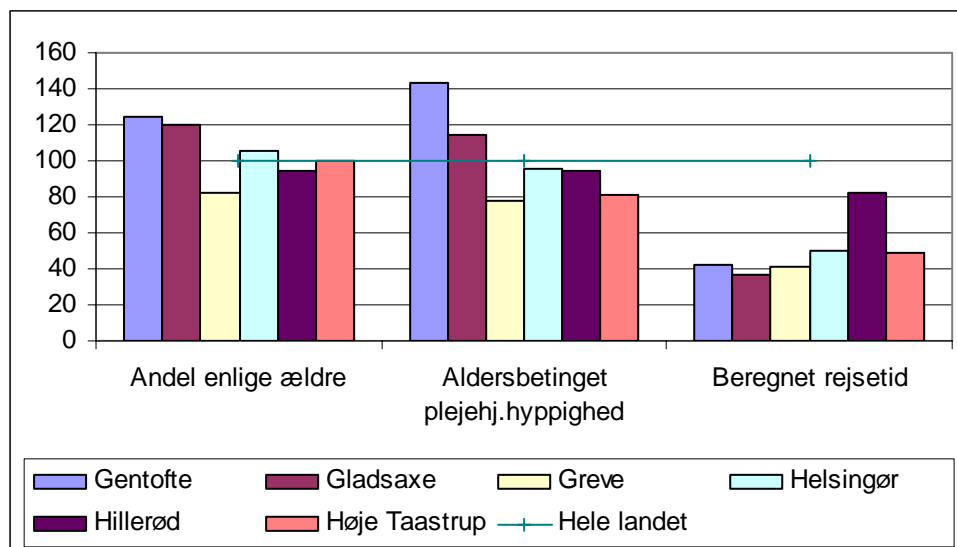
Forskelle i rammebetingelser/udgiftsbehov på ældreområdet

Udgifterne på ældreområdet påvirkes af følgende rammebetingelser:

- Andel enlige ældre: Udgiftsbehovet (beregnet udgiftsniveau) øges, når andelen af enlige ældre øges.
- Aldersbetinget plejehjemshyppighed: Udtryk for at jo ældre befolkningen er desto større er udgifterne til ældreomsorg.
- Beregnet rejsetid pr. indbygger: Når den gennemsnitlige rejsetid stiger vil kommunens udgifter til ældreområdet stige. Det vil sige, at jo større afstand der er mellem borgernes hjem, desto mere af den samlede arbejdstid bruges på transport fra hjem til hjem. Det medvirker til et højere udgiftsniveau.

Figur 5.2 viser rammebetingelserne i de seks kommuner.

Figur 5.2 Rammebetingelser for de seks kommuner (indeks)

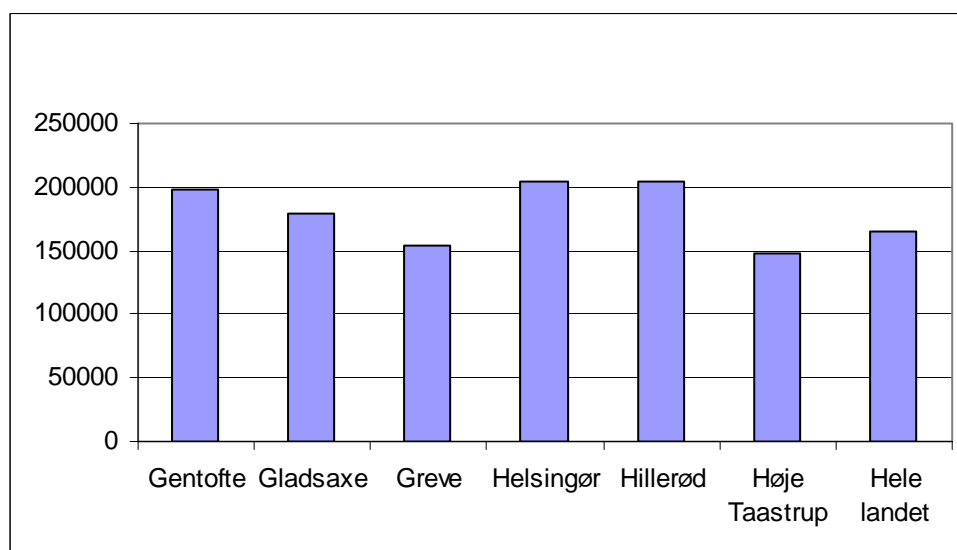
Kilde: ECO nøgletal 2008, tabel 7.18. Indeks 100=landsgennemsnit.

Når det beregnede udgiftsniveau (udgiftsbehov) i Gentofte og Gladsaxe Kommune er større end landsgennemsnittet, skyldes det en høj andel af enlige ældre, og at der er en relativt højt aldersbetinget plejehjemshyppighed.

Udmøntning af udgifts- og serviceniveau

Der er forskellige ydelser på ældreområdet og alderssammensætningen påvirker også udgifterne. Figur 5.3 viser de samlede udgifter pr. modtager på ældreområdet.

Figur 5.3. Nettodriftsudgifter pr. modtager – ældreområdet 2006

Kilde: Overliggerluppen 2006, KL

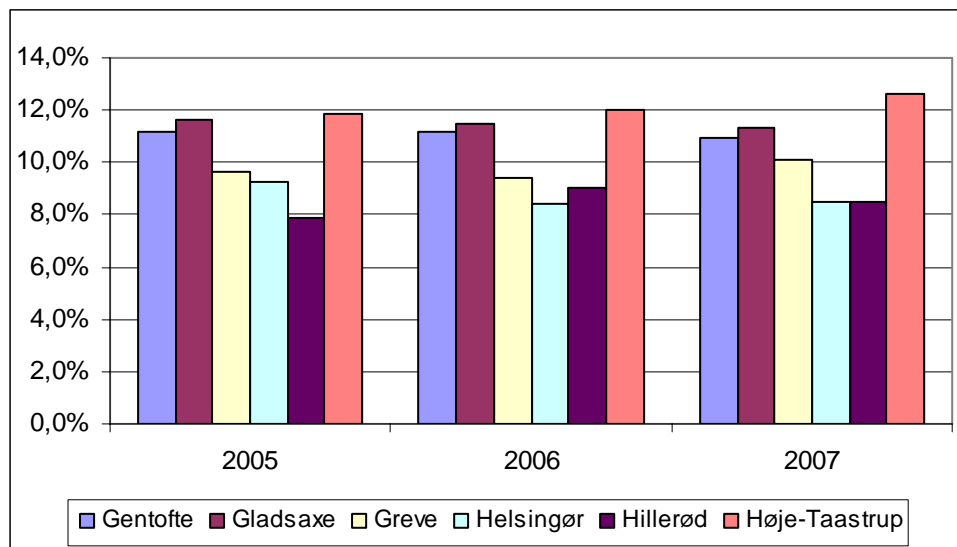
De gennemsnitlige udgifter pr. modtager i 2006 er størst i Helsingør Kommune – dog tæt efterfulgt af Hillerød- og Gentofte Kommune - og lavest i Høje-Taastrup Kommune. Udgifterne i Gladsaxe, Greve og Høje-Taastrup Kommune er tættest på landsgennemsnittet på 164.865 kr.

Forskelle i de politiske prioriteringer, som fx andelen af modtagere i forhold til den samlede ældrebefolkning og det antal timer en hjemmehjælpsmodtager får, påvirker også udgiftsniveauet og kan samtidig ses som en indikator for serviceniveauet.

Høje dækningsgrader – det vil sige andelen af ældre der modtager ydelser – kan give sig udslag i høje udgifter. Udgiftsniveauet vil dog også afhænge af, hvor mange ydelser (antal timers hjemmehjælp mv.) der i gennemsnit leveres til den enkelte modtager. Hertil kommer forskelle i produktiviteten, der bl.a. kan aflæses på de timepriser, som anvendes til afregning af private leverandører, og som (kan) opgøres på grundlag kommunernes regnskaber. I det omfang timepriserne opgøres på grundlag af regnskaber kan forskellene i et vist omfang tilskrives forskelle i produktivitet.

Figur 5.4a og 5.4b viser dækningsgraden i hjemmeplejen, dvs. andelen af modtagere i forhold til det samlede indbyggertal, fordelt på forskellige aldersgrupper.

Figur 5.4a Dækningsgrader i hjemmeplejen for aldersgruppen 65-79 år

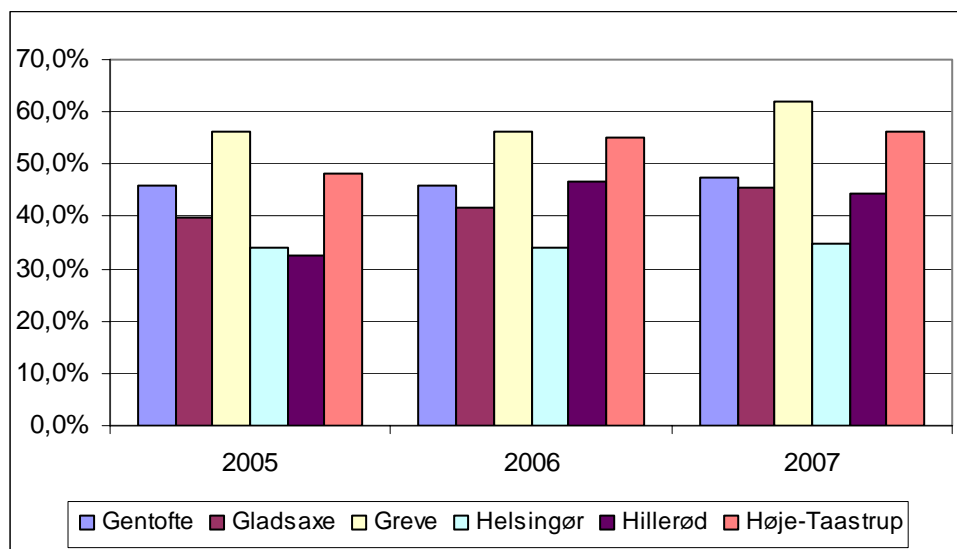

Kilde: Danmarks statistik, tabel BEF1A07, VHP04X, VHP05X, VHP.

Dækningsgraden for de 65-79-årige svinger mellem 8,5 % og 12,6 % i 2007.

For de 80+-årige er der derimod betydelig variation i dækningsgraderne på hjemmeplejeområdet. Dækningsgraderne svinger mellem 34,6 % og 61,8 % i 2007. Greve skiller sig ud i alle årene i forhold til alle andre kommuner med en betydelig højere andel af de 80+-årige, der modtager hjemmepleje.

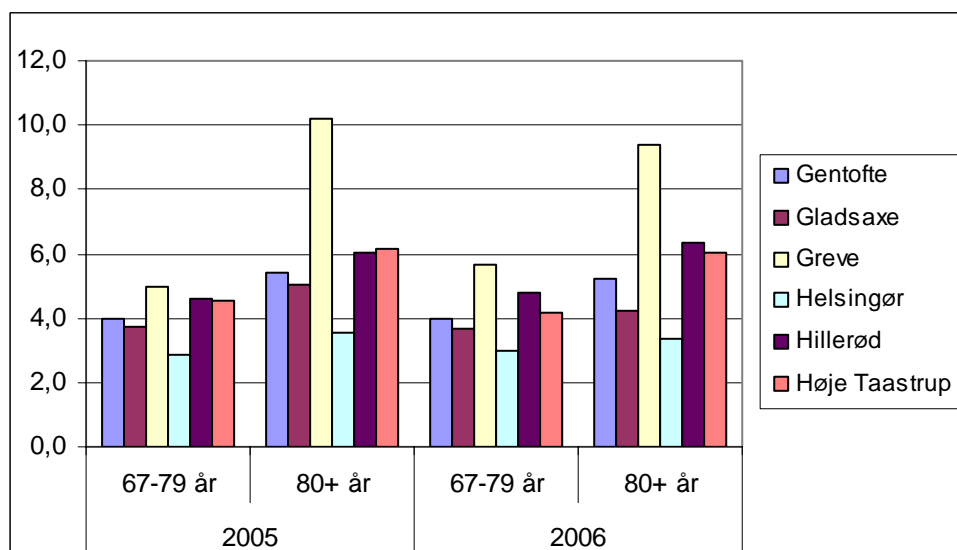
Figur 5.4b Dækningsgrader i hjemmeplejen for aldersgruppen 80+ år

Kilde: Danmarks statistik, tabel BEF1A07, VHP04X, VHP05X, VHP.

Figur 5.5 viser det gennemsnitlige antal timers hjemmehjælp pr. hjemmeboende pr. uge.

Figur 5.5 Gennemsnitlige timer pr. modtager

Kilde: Danmarks statistik, tabel VHLT, VHP, VHLT05X og VHP05X.

Mønsteret er nogenlunde det samme i 2005 og 2006 for alle seks kommuner. Samlet set skiller Greve sig ud ved at have et højt gennemsnitligt antal leverede timer pr. modtager.

Tabel 5.2 Timepriser på hjemmehjælp og priser på madservice - 2009

Kr.	Gentofte	Gladsaxe	Greve	Helsingør	Hillerød	Høje Taastrup
Personlig pleje - hverdag	309,11	314,96	415,00	356,00	427,00	327,00
Personlig pleje - øvrig tid	493,55	454,56	449,00	469,00	559,00	405,00
Praktisk hjælp	286,96	314,96	340,00	332,00	313,00	262,00
Madservice (samlet)	63,50	58,22	66,00	64,00	58,50	57,88
Madservice uden udbringning til hjemmet	40,56	38,93	38,91	64,00	42,25	57,20

Kilde: Fritvalgsdatabasen, marts 2009

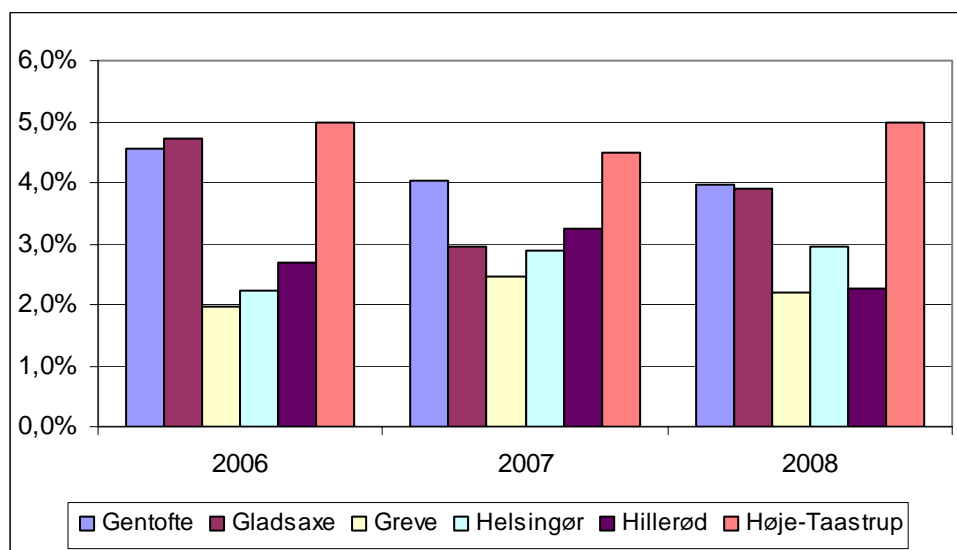
Hillerød Kommune har de højeste timepriser for personlig pleje til ældre for såvel hverdage som øvrigt tid. Timepriserne er lavest i Gentofte Kommune for personlig pleje på hverdage og lavest i Høje Taastrup for personlig pleje i øvrig tid. Høje Taastrup har tillige den laveste timepris på praktisk hjælp. Greve Kommune har den højeste timepris på praktisk hjælp. Høje Taastrup har tillige den laveste timepris på praktisk hjælp. Greve Kommune har den højeste timepris på praktisk hjælp. Endelig har Greve Kommune den højeste samlede timepris til madservice, og Helsingør Kommune har den dyreste madservice uden udbringning til hjemmet.

En høj timepris giver et højt udgiftsniveau, og forklaringen herpå kan fx være personalesammensætningen, eller det kan være udtryk for lav produktivitet (fx højt vikarforbrug). Derudover skal der tages højde for, at variationen i timeprisen også kan skyldes forskelle i den tid, som personalet anvender på transport mellem besøgene (den såkaldte vejtid), og som enten kan skyldes ringe arbejdstilrettelæggelse (lav produktivitet) eller forskel i afstanden mellem brugerne af hjemmeplejen i de seks kommuner (rammebetingelse).

Når timepriserne bruges til at fortolke forskelle i produktiviteten, skal der ydermere tages højde for, at forskellene kan være af beregningsteknisk karakter. F.eks. kan der være forskel på, hvor meget "overhead", der indgår i beregningen.

Tilbuddene på ældreområdet omfatter også plejeboliger. Figur 5.6a og 5.6b viser dækningsgraden for plejeboliger, der her omfatter alle boligformer for ældre. Det vil sige også ældreboliger.

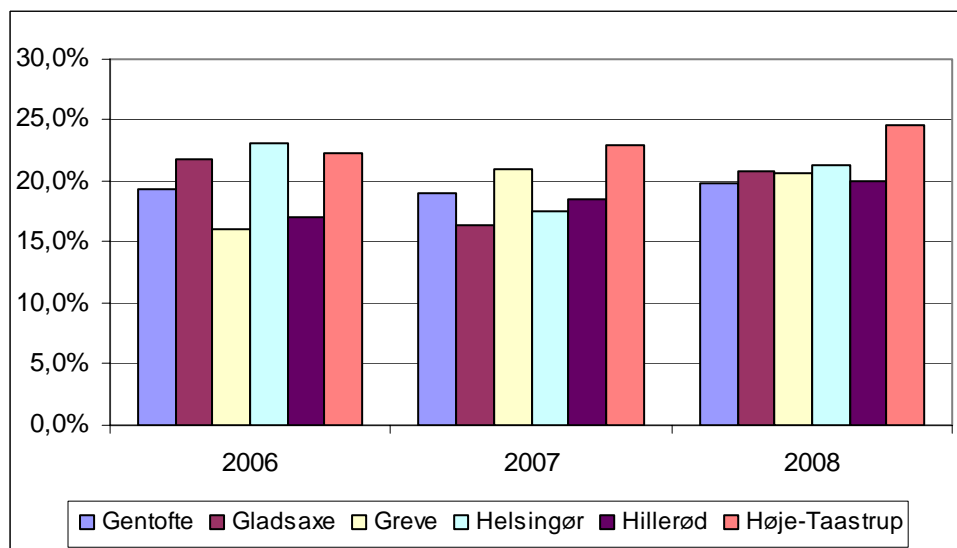
Figur 5.6a Dækningsgrader – boliger til ældre for aldersgruppen 65-79 år

Kilde: Danmarks Statistik, tabel RESP01, RES6BX og BEF1A07.

Greve Kommune har de laveste dækningsgrader for boliger på ældreområdet for aldersgruppen 65-79 år i perioden 2006-2008 – mellem 2 - 2,5 % - mens Høje Taastrup har den højeste dækningsgrad i samme periode på ca. 5 %. For aldersgruppen 80+ år har Høje Taastrup med dækningsgrader på mellem 22,3 – 23,5 % for den ældste aldersgruppe de højeste dækningsgrader i 2007-2008. I 2006 topper Helsingør Kommune med 23,2 %.

Figur 5.6b Dækningsgrader – boliger til ældre for aldersgruppen 80+ år

Kilde: Danmarks Statistik, tabel RESP01, RES6BX og BEF1A07.

Figur 5.4a, 5.4b, 5.6a og 5.6b giver et billede af, om kommunen har valgt at hjælpe borgerne i eget hjem (høj dækningsgrad inden for hjemmeplejen) eller i en plejebolig (høj dækningsgrad på plejeboliger). Det ser ud til, at Greve Kommune i højere grad end de seks øvrige kommuner har valgt hjemmepleje frem for plejeboliger.

Forbehold ved fortolkning af nøgletal

Serviceniveauet er ovenfor belyst ved hjælp af forskellige nøgletal, som kan forklare indholds- og udgiftsmæssige forskelle på tilbuddene mellem kommunerne.

Det skal understreges, at nøgletallene ikke er fuldt ud dækkende, idet serviceniveauet også omfatter en række parametre, som det ikke har været muligt at afdække ved hjælp af nøgletal, fordi der ikke systematisk indberettes oplysninger herom i tilgængelige statistisk publikationer.

Nedenfor opridses forskellige elementer, som der skal tages højde for i fortolkningen af nøgletallene.

Timeprisen afhænger bl.a. af, hvor meget af personalets tid, der medgår hos borgerne – den såkaldte BrugerTidsProcent (BTP).

Lønninger udgør en meget stor andel af udgifterne på ældreområdet, og forskelle i lønniveauer påvirker derfor udgifterne. Forskellene kan skyldes sammensætning i personale (faglært/ufaglært), anciennitet og lokale lønforhold, herunder stedtillæg.

Ældreområdet er kendetegnet ved, at der er mangel på personale og ofte også høje fraværsprocenter. Dette påvirker udgifterne i og med der benyttes vikarer.

Konklusion - ældreområdet

Benchmarkkommunernes udgifter til tilbud til ældre har ligget på et stabilt niveau i perioden 2005 til 2009 (budget), bortset fra Gentofte- og Hillerød Kommune. Gentofte Kommunes udgifter er steget væsentligt og Hillerød Kommune har oplevet et markant fald i sine udgifter fra 2005 til 2009 i forhold til sammenligningskommunerne.

Udgifterne pr. 67+-årig er større end det beregnede udgiftsniveau i alle benchmarkkommunerne, hvorfor kommunerne bruger flere penge på ældreområdet end udgiftsbehovet umiddelbart indikerer. Især Helsingør-, Hillerød-, Greve- og Gentoftes Kommunes udgiftsniveau ligger over det beregnede.

Helsingør Kommune har de højeste udgifter til ældreområdet pr. modtager (2006-tal), samtidig med at kommunen har den højeste merudgift i forhold til det beregnede udgiftsniveau pr. 67+-årig (2007-tal). Det samme gør sig i mindre grad gældende for Hillerød- og Gentofte Kommune.

Gentofte- og Gladsaxe Kommunes beregnede udgiftsbehov er større end landsgennemsnittet. Det skyldes bl.a. en høj andel af enlige ældre, og at der er en relativ høj aldersbetinget plejehjemshyppighed.

Høje-Taastrup Kommune har med 148.106 kr. pr. modtager de laveste udgifter pr. modtager i 2006, mens Helsingør Kommune har de højeste udgifter - 205.155 kr. pr. modtager – dog tæt efterfulgt af Hillerød- og Gentofte Kommune.

Udgifterne afhænger bl.a. af dækningsgraden, det vil sige andelen af modtagere pr. aldersgruppe, og af hvor mange ydelser (antal timers hjemmehjælp mv.), som i gennemsnit leveres til den enkelte modtager. Hertil kommer forskelle i produktiviteten, der bl.a. kan aflæses på de timepriser, som anvendes til afregning af private leverandører, og som (kan) opgøres på grundlag kommunernes regnskaber.

På hjemmeplejeområdet er dækningsgraderne størst i Høje Taastrup- og Greve Kommune for henholdsvis 65-79-årige og 80+-årige, mens disse er lavest i Helsingør Kommune for begge aldersgrupper i perioden 2005 til 2007 bortset fra 2005, hvor Hillerød ligger under. Greve Kommune er også den kommune, som i gennemsnit har leveret flest timer pr. modtager for begge aldersgrupper i perioden 2005-2006, mens Helsingør Kommune har leveret færrest i denne periode.

Mens Greve- og Høje Taastrup Kommune har de højeste dækningsgrader på hjemmeplejeområdet er dækningsgraderne på plejeboligområdet størst i Gentofte- og Høje Taastrup Kommune og mindst i Greve Kommune. Det viser, at Greve Kommune i højere grad end de øvrige fem kommuner, har valgt hjemmepleje frem for plejeboliger.

Greve Kommunes faktiske udgifter pr. 67+ årig ligger noget over det beregnede niveau. Det skal måske ses i sammenhæng med, at Greve Kommune i højere grad end de andre kommuner anvender den dyrere hjemmepleje frem for plejeboliger.

Hillerød Kommune har de højeste timepriser for personlig pleje til ældre for såvel hverdage som øvrig tid. Timepriserne er lavest i Gentofte Kommune for personlig pleje på hverdage og lavest i Høje Taastrup for personlig pleje i øvrig tid.

6. Øvrige sociale områder

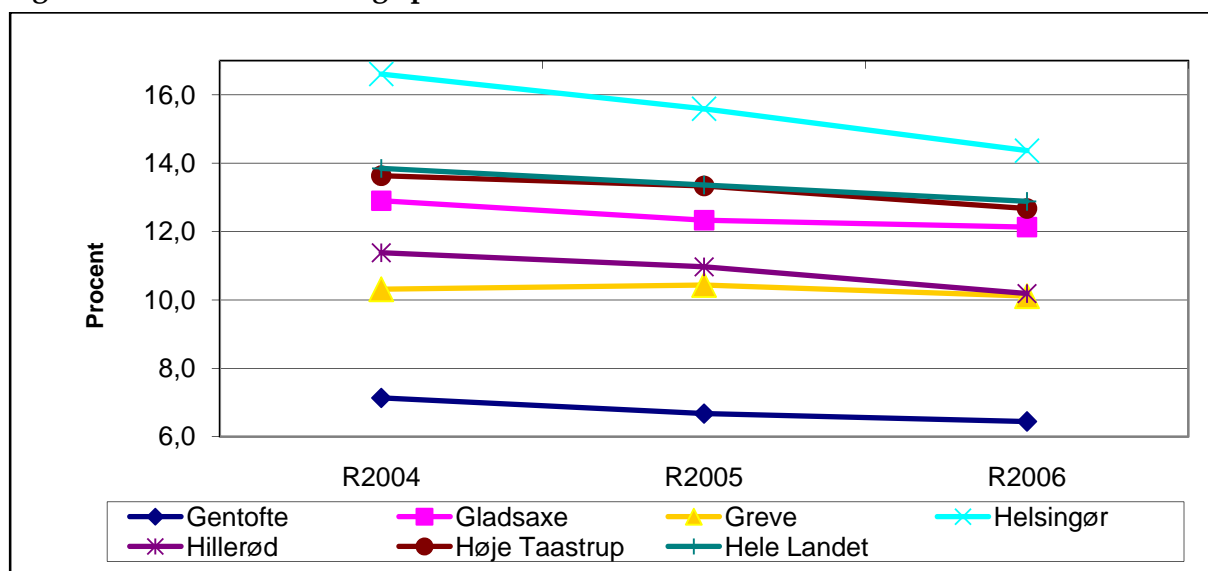
I dette afsnit belyses følgende udgiftsområder:

- Udgifter til ledige i alderen 17-66 år
- Udgifter til sundhedspleje og tandpleje
- Udgifter til voksne med særlige behov
- Udgifter til personlige tillæg mv.

Ledige i alderen 17-66 år

Andelen af 18-66 årige på overførselsindkomster varierer en del blandt de seks kommuner. Helsingør Kommune har den største andel 18-66 årige på kommunale overførselsindkomster (sygedagpenge, kontanthjælp, revalidering, førtidspension, kommunal aktivering og ledighedsydelse), og ligger et godt stykke over gennemsnittet på landsplan. I de øvrige kommuner er andelen af borgere på overførselsindkomst mindre end landsgennemsnittet. Specielt Gentofte Kommune skiller sig ud med en andel, der ligger i underkanten af 7 pct. point under landsgennemsnittet.

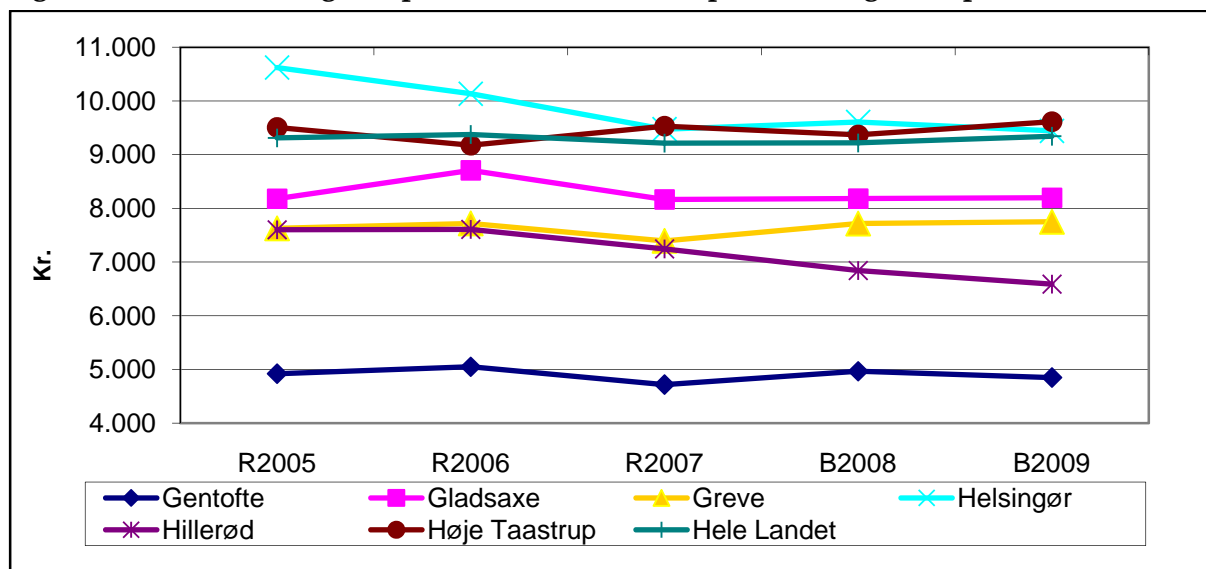
Figur 6.1. Andel af 18-66 årige på overførselsindkomst

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken tabel SAM7, SAM77, BEF1A samt BEF1A07.

Bem.: Fra 2006 er opgørelsen ændret så den omfatter de 18-64 årige.

Figur 6.2. Nettodriftsudgifter på overførselsområdet pr. 17-66 årig, 2009-priser

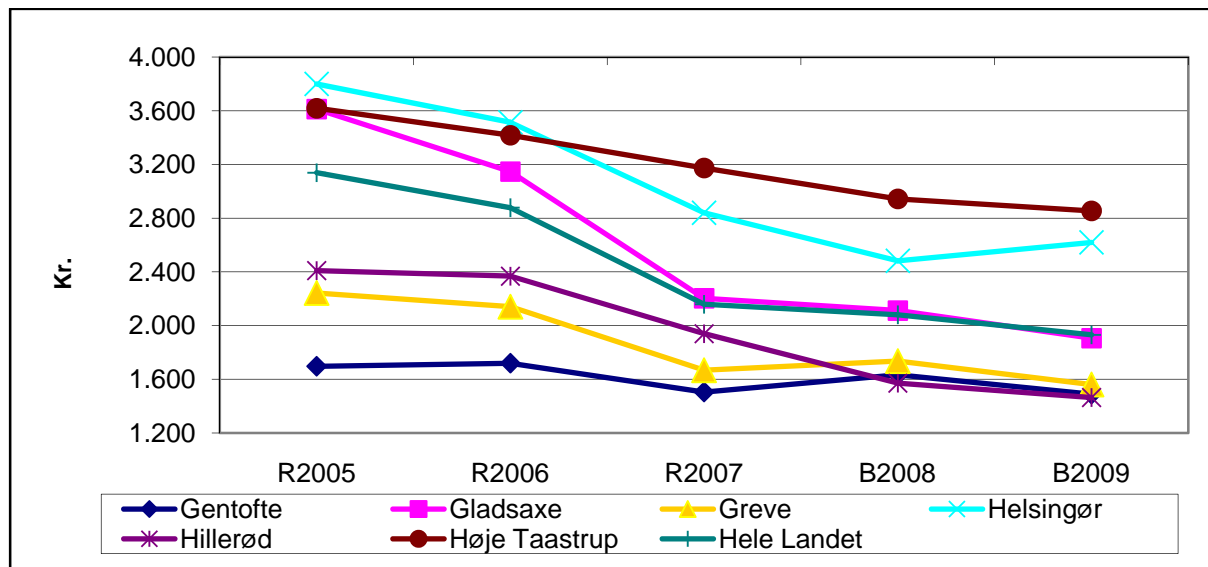
Kilde: ECO-nøgletal tabel 8.10-11, 8.20-21 og 8.30-31 samt Danmarks Statistik, Statistikbanken tabel REG31, REGK31, BUDK32, BEF1A og BEF1A07.

Figur 6.2 viser de kommunale nettodriftsudgifter pr. 17-66 årige på overførselsområdet (kontanthjælp og arbejdsmarkedsforanstaltninger, sygedagpenge og revalidering samt førtidspension).

Udgifterne er højest i Helsingør Kommune og lavest i Gentofte Kommune, der har et udgiftsniveau betydelig mindre end landsgennemsnittet

For at få et mere nuanceret billede af udgifterne, viser de følgende figurer udviklingen i udgifterne for de enkelte typer overførselsindkomster.

Figur 6.3 Nettodriftsudgifter til kontanthjælp pr. 17-66 årig, 2009-priser

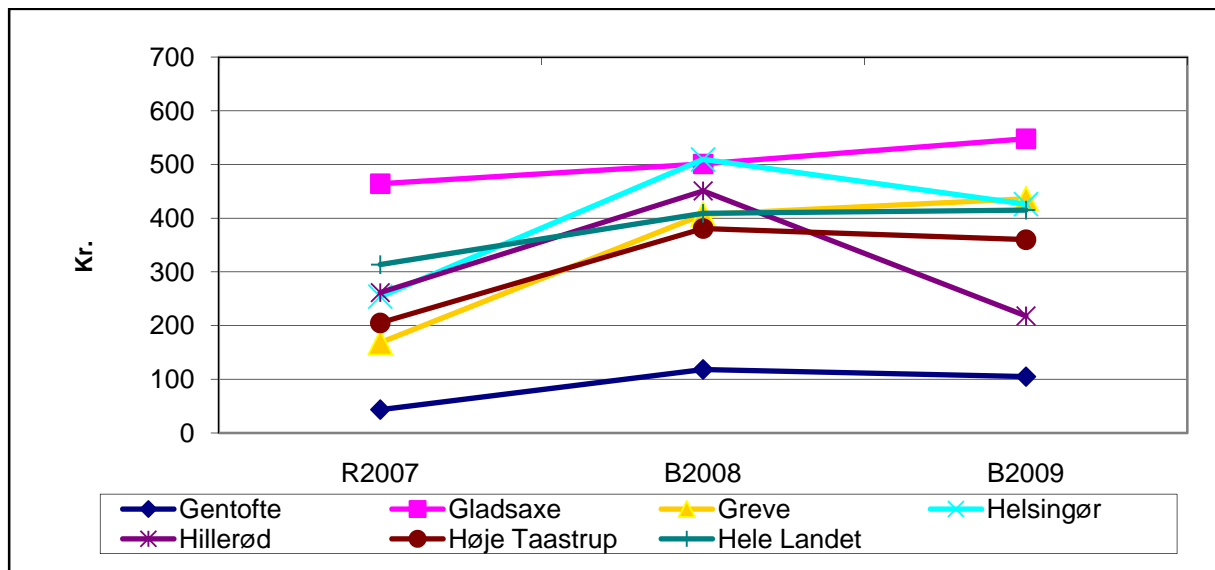

Kilde: ECO-nøgletal, tabel 8.10 og 8.11.

Figur 6.3 viser kommunernes nettodriftsudgifter til kontanthjælp pr. 17-66 årig. Opgørelsen dækker nettodriftsudgifter vedrørende særlige kontante ydelser efter servicelovens bestemmelser, udgifter til kontanthjælp og starthjælp til forsørgelse samt udgifter til forsørgelsesydelse i form af kontanthjælp, starthjælp, engangshjælp, løntilskud, beskæftigelsestillæg og godtgørelse til kontanthjælpsmodtagere i perioder, hvor personen deltager i tilbud.

Udgifterne til kontanthjælp i Helsingør, Gladsaxe og Høje Taastrup er større end landsgennemsnittet i 2005-2007, mens udgifterne i de øvrige kommuner er betydeligt mindre end landsgennemsnittet. Udgifterne har i de to første regnskabsår været særligt lave i Gentofte Kommune. Landsgennemsnittet for budget 2009 til kontanthjælp ligger højere end de budgetterede udgifter for Greve, Gentofte og Hillerød. I budget 2009 er udgifterne lavest i Hillerød.

Figur 6.4 Nettodriftsudgifter til arbejdsmarkedsforanstaltninger pr. 17-66 årig, 2009-priser

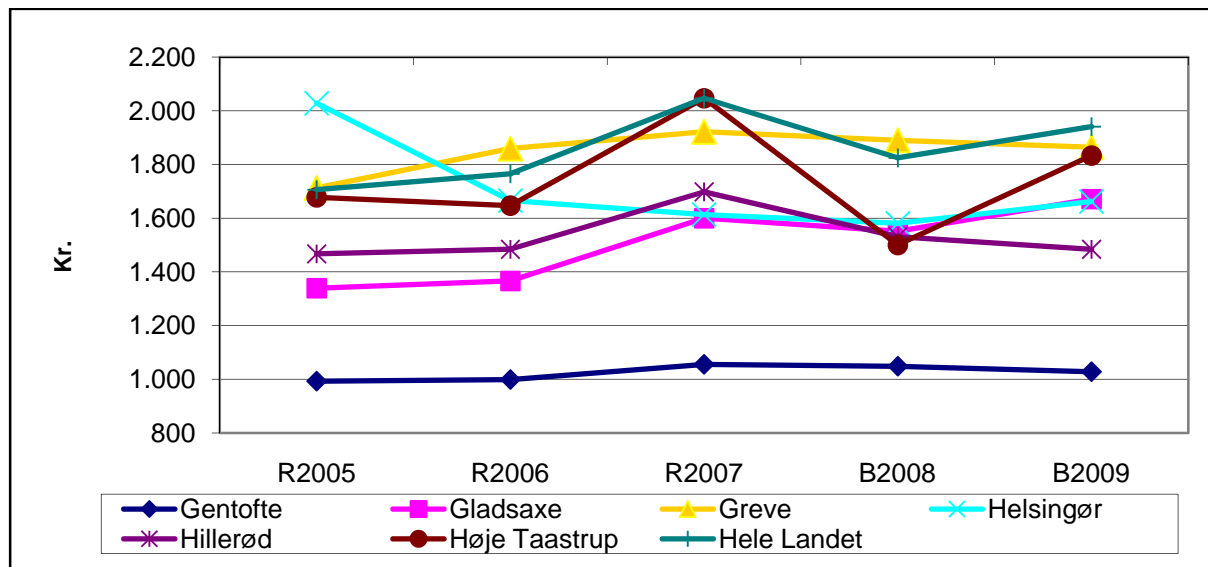

Kilde: ECO-nøgletal, tabel 8.10 og 8.11

Figur 6.4 viser kommunernes nettodriftsudgifter til arbejdsmarkedsforanstaltninger pr. 17-66 årig. Arbejdsmarkedsforanstaltningerne dækker over nettodriftsudgifter til jobcentre og pilotjobcentre, løntilskud til ledige ansat i kommunerne, tilskud til personer ansat i servicejob samt nettodriftsudgifter til beskæftigelsesordninger. Grundet strukturelle ændringer som følge af kommunalreformen, samt ændringer i den kommunale kontoplan, er det ikke muligt at trække sammenlignelige data for regnskab 2005 samt 2006.

Gladsaxe, Gentofte og Greve ligger under landsgennemsnittet for så vidt angår nettodriftsudgifterne til arbejdsmarkedsforanstaltninger pr. 17-66 årig i 2007, mens Hillerød, Høje Taastrup og Helsingør ligger over.

Figur 6.5 Nettodriftsudgifter til sygedagpenge pr. 17-66 årig, 2009-priser

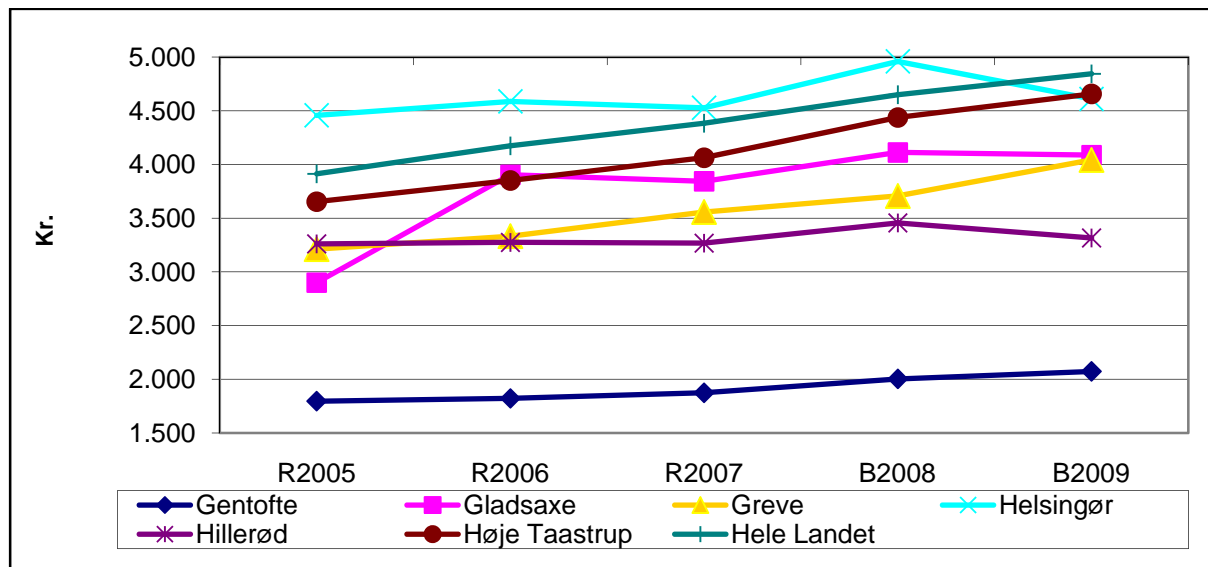

Kilde: ECO-nøgletal, tabel 8.20 og 8.21

Figur 6.5 viser Nettodriftsudgifterne til sygedagpenge pr. 17-66 årig. Opgørelsen vedrører nettodriftsudgifter til sygedagpenge, hvortil staten yder 50 pct. refusion samt udgifter til sygedagpenge efter 52 uger, som kommunen afholder fuldt ud uden statslig refusion

Med undtagelse af Helsingør Kommune er nettodriftsudgifterne til sygedagpenge steget fra 2005 til 2007. Alle kommunerne ligger i regnskab 2007 under landsgennemsnittet, med de laveste udgifter i Gentofte og de højeste i Høje Taastrup. Budget 2008 og 2009 ligger på samme niveau, eller under regnskabstallene for 2007, i samtlige kommuner, med undtagelse af Høje Taastrup der har meget store udsving. Det største fald fra regnskab 2007 til budget 2008 ses i Høje Taastrup Kommune, fra ca. 1.950 kr. pr 17-66 årig i 2007 til lige over 1.400 kr. i 2008.

Figur 6.6 Nettodriftsudgifter til førtidspension pr. 17-66 årig, 2009-priser

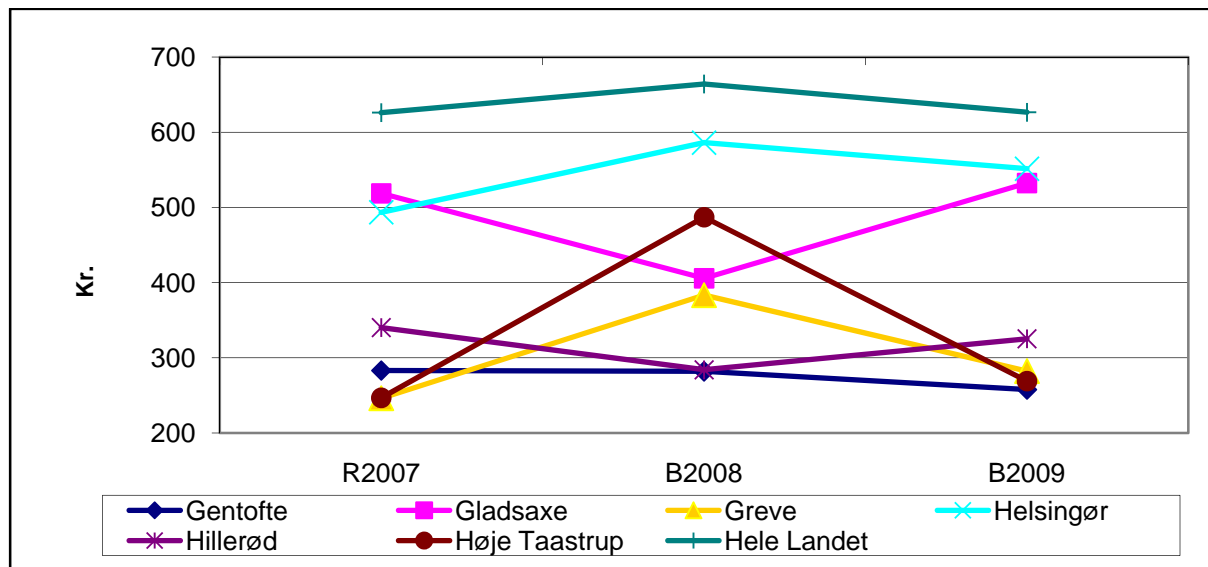

Kilde: ECO-nøgletal, tabel 8.30 og 8.31

Figur 6.6 viser nettodriftsudgifterne til førtidspension pr. 17-66 årig. Opgørelsen vedrører nettodriftsudgifterne til førtidspension med 50 pct. refusion, samt førtidspension med 35 pct. refusion.

Helsingør Kommunes udgifter til førtidspension er betydeligt højere end landsgennemsnittet, mens udgifterne er på niveau eller væsentlig mindre i de øvrige kommuner. Især ses udgifterne i Gentofte at ligge markant lavere end landsgennemsnittet. Udgifterne har været stigende i perioden 2005 til 2007. Denne udvikling ses at forsætte i budget 2008 og 2009 med undtagelse af Helsingør og Hillerød kommuner. Væksten har været særlig stor i Gladsaxe Kommune, hvor udgifterne er øget fra ca. 2.800 kr. pr. 17-66 årig til 3.700 kr. fra regnskab 2005 til regnskab 2006.

Figur 6.7 Nettodriftsudgifter til revalidering pr. 17-66 årig, 2009-priser

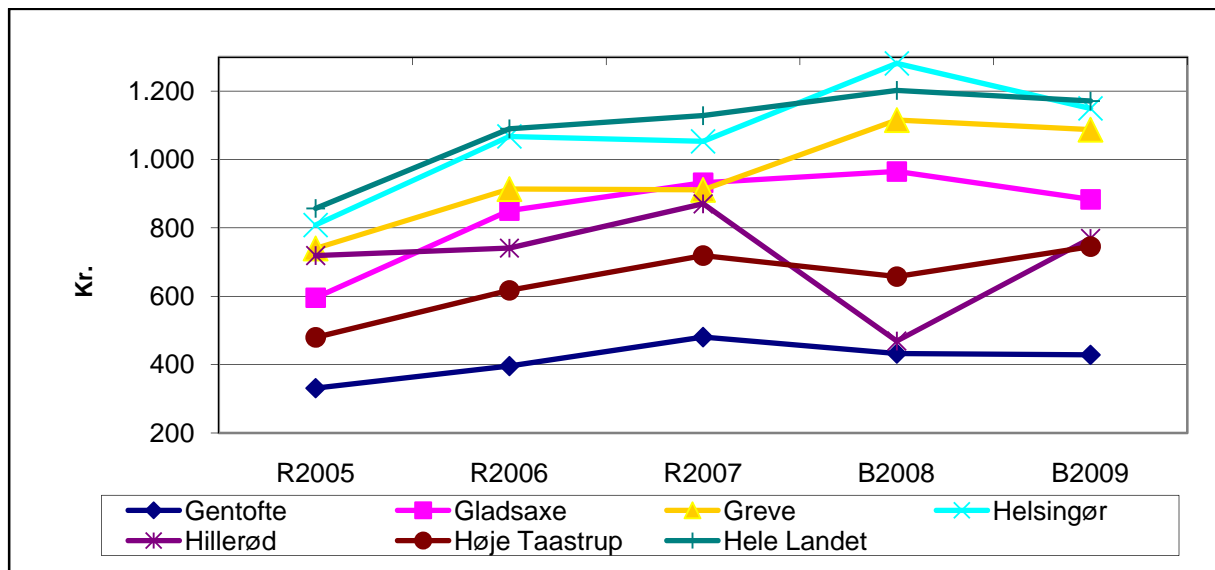

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken, tabel REGK31 (funktion 5.58.80, dranst 1+2), BUDK32 (funktion 5.58.80, dranst 1+2) samt BEF1A07

Figur 6.7 viser nettodriftsudgifterne til revalidering pr. 17-66 årig. Det drejer sig bl.a. om udgifter til ordinær uddannelse, arbejdsprøvning, erhvervsmodnende eller afklarende aktiviteter, optræning og uddannelse, erhvervsmodnende og erhvervsintroducerende kurser og jobindslningsprojekter, samt udgifter til revalidering efter kapitel 6 i lov om aktiv socialpolitik. Grundet kontoplanændringer er det ikke muligt at sammenligne direkte med regnskab 2005 samt 2006.

Udgiftsniveauet er mindre end landsgennemsnittet i de seks kommuner. Det er budgetteret med højere udgifter i 2008 i forhold til regnskab 2007 i Greve og Høje Taastrup, og lavere i de øvrige kommuner. For alle kommuner ligger budget 2009 på niveau med regnskab 2007.

Figur 6.8 Nettodriftsudgifter til fleksjob og ledighedsydelse pr. 17-66 årig, 2009-priser

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken, tabel REG31 (funktion 5.41, dranst 1+2), REGK31(funktion 5.58.81, dranst 1+2) BUDK32 (funktion 5.58.81, dranst 1+2) samt BEF1A og BEF1A07

Figur 6.8 viser nettodriftsudgifterne til fleksjob og ledighedsydelse pr. 17-66 årig. Det drejer bl.a. sig om udgifter til løntilskud til personer med varige begrænsninger i arbejdsevnen, som er ansat i fleksjob og løntilskudsstillinger, samt udgifter til ledighedsydelse.

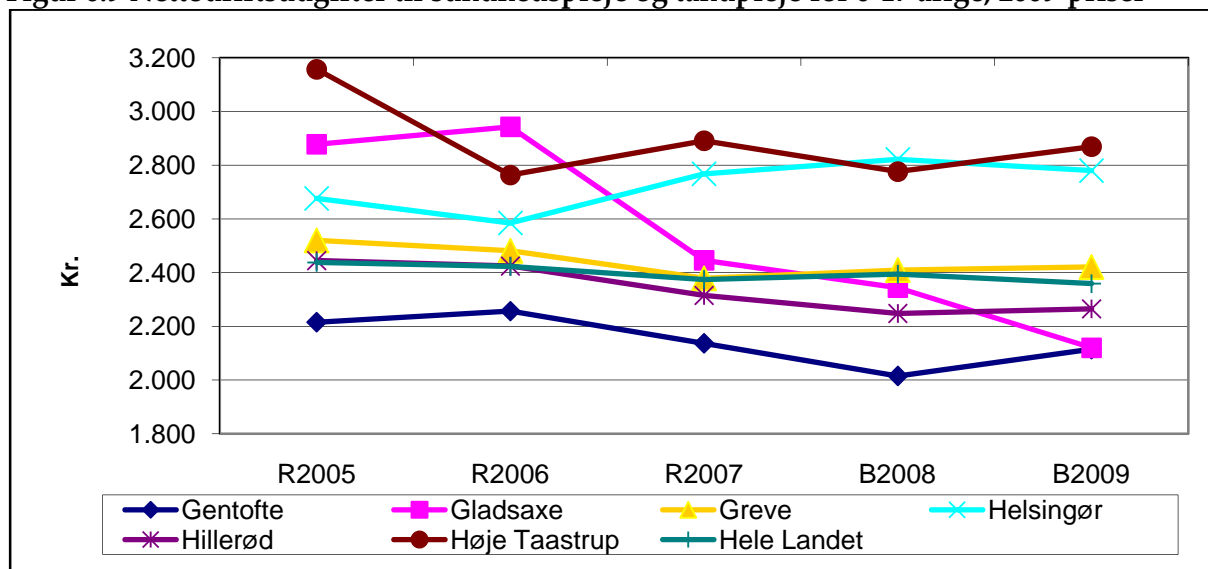
Udgifterne til fleksjob og ledighedsydelser er mindre end landsgennemsnittet i alle kommuner for de tre regnskabsår. Helsingør ligger dog højere end landsgennemsnittet i budget 2008.

Fra 2005 til 2007 har der generelt været en stigende tendens for alle kommuner. Gentofte, Høje Taastrup Hillerød ligger lavere i budget 2008 end i regnskab 2007, specielt i Hillerød Kommune ses et relativt stort fald. Dette fald skyldes dog en budgetfejl hvor der er brugt forkerte takster i forudsætningerne. Budget 2009 giver derfor et mere retvisende billede

De øvrige kommuner har kalkuleret med en vækst i udgifterne pr. 17-66 årig i budget 2008.

Sundhedspleje og tandpleje

Figur 6.9 Nettodriftsudgifter til sundhedspleje og tandpleje for 0-17 årige, 2009-priser

Kilde: ECO-nøgletal, tabel 9.60 og 9.61

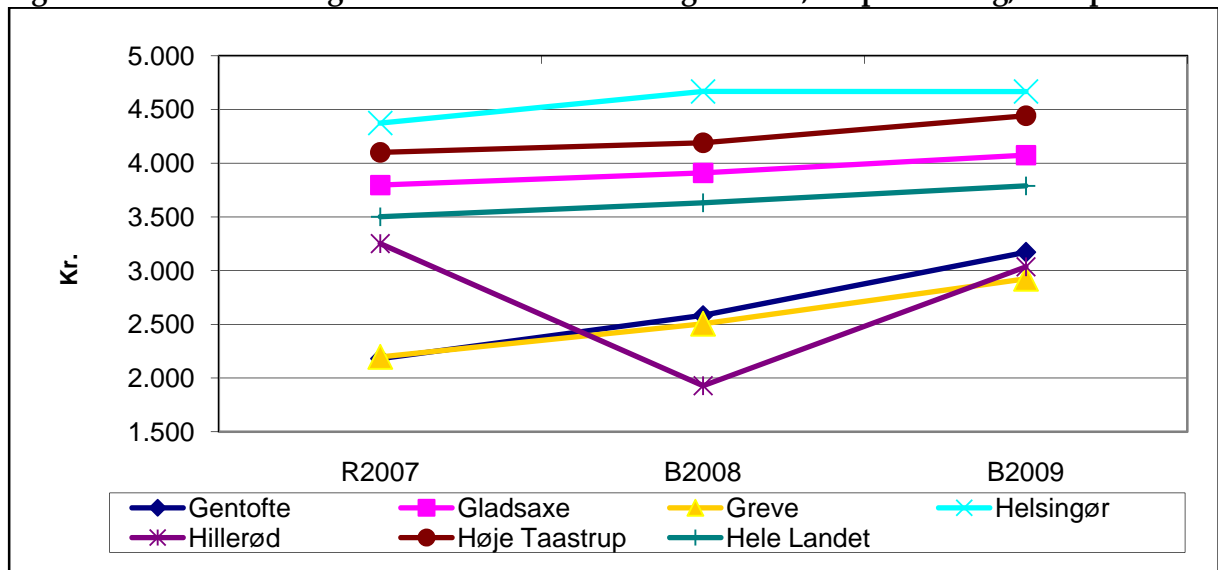
Figur 6.9 viser nettodriftsudgifterne til sundhedspleje og tandpleje pr. 0-17 årig. Det drejer sig om udgifter til kommunal tandpleje efter sundhedsloven samt udgifter og indtægter efter lov om forebyggende sundhedsordninger for børn og unge.

Ses på udgiftsniveauet, er der stor forskel på benchmarking kommunerne. Udgifterne er mindre end landsgennemsnittet i Gentofte Kommune og på niveau – eller større end - landsgennemsnittet i de øvrige kommuner. Ses der på de budgetterede udgifter ligger Helsingør og Høje-Taastrup kommuner væsentligt højere end landsgennemsnittet hvor de øvrige kommuner ligger under.

De betydelige udgiftsvariationer i Gladsaxe og Høje-Taastrup Kommune skyldes bl.a. omkontering af udgifter til tjenestemandspensioner

Tilbud til voksne med særlige behov

Figur 6.10 Nettodriftsudgifter til voksne med særlige behov, kr. pr. 18+ årig, 2009 priser

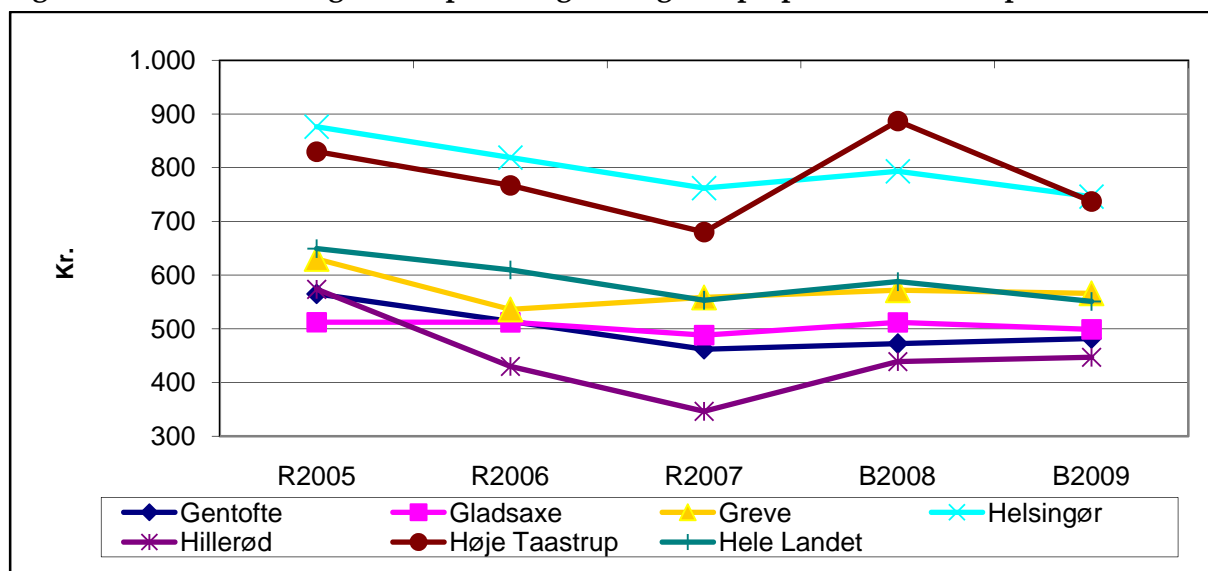
Kilde: ECO-nøgletal, tabel 8.70 og 8.71

Figur 6.10 viser nettodriftsudgifterne til tilbud til voksne med særlige behov i kr. pr 18-årig. Det drejer sig bl.a. om udgifter til rådgivning, botilbud, alkoholbehandling, behandling af stofmisbrugere, kontaktperson- og ledsagerordning, beskyttet beskæftigelse samt aktivitets- og samværstilbud. Grundet strukturelle ændringer som følge af kommunalreformen, samt ændringer i den kommunale kontoplan, er det ikke muligt at trække sammenlignelige data for regnskab 2005 samt 2006.

Høje Taastrup, Helsingør og Gladsaxe ligger over landsgennemsnittet for regnskab 2007, mens de øvrige kommuner ligger under. Hillerød kommune budgetterer for 2008, som den eneste, lavere end regnskab 2007. Dette forhold skyldes en tillægsbevilling i 2007 på i alt 14,3 mio. kr. fordi regnskabet viste et meget højere forbrug end det der var budgettet for både 2007 og 2008.

Personlige tillæg mv.

Figur 6.11 Nettodriftsudgifter til personlige tillæg mv. pr. pensionist, 2009-priser

Kilde: ECO-nøgletal, tabel 8.40 og 8.41

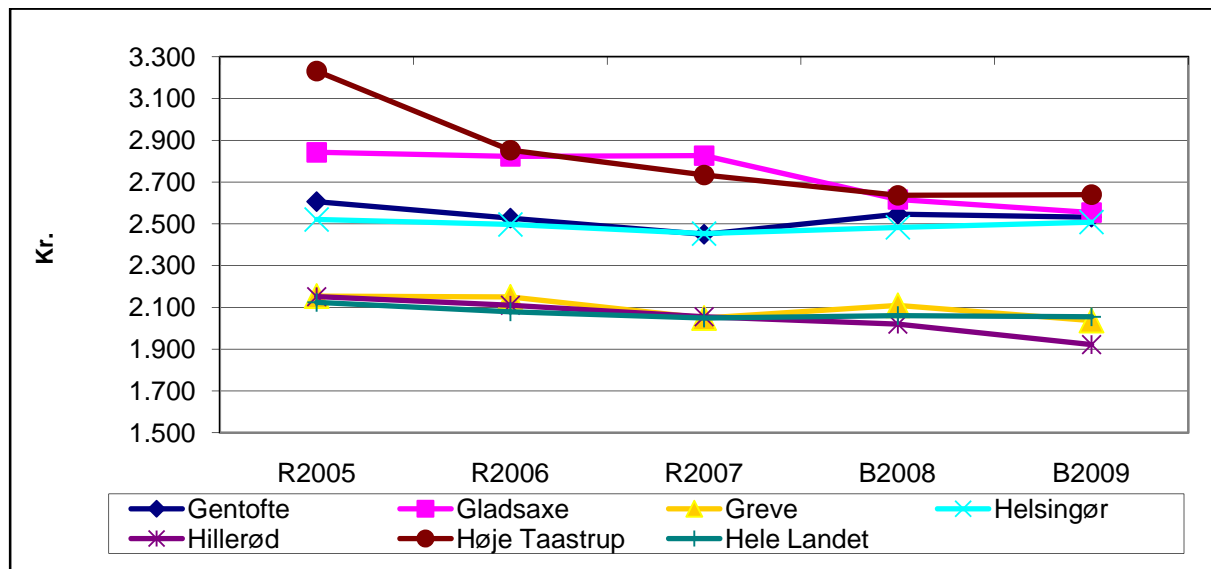
Figur 6.10 viser nettodriftsudgifterne til personlige tillæg mv. pr. pensionist. Opgørelsen vedrører bl.a. personlige tillæg til briller, medicin, tandlægebehandling, fysioterapi mv., brøkpension samt varmetillæg.

Udgifterne til personlige tillæg varierer en del mellem kommunerne. Mens udgifterne i Helsingør og Høje-Taastrup er betydeligt større end landsgennemsnittet, er udgifterne mindre end landsgennemsnittet i de øvrige kommuner. Alle kommuner budgetterer højere i budget 2008 og 2009, end hvad der er realiseret ifølge regnskab 2007.

7. Fritid, biblioteksvæsen, kultur m.v.

Området omfatter udgifter til stadion- og idrætsanlæg, idræts- og svømmehaller, folkebiblioteker, folkeoplysning, fritidsaktiviteter som f.eks. musikskole og ungdomsskolevirksomhed.

Figur 7.1 Nettodrifudsgifter til fritid, bibliotek og kultur pr. indbygger, 2009-priser

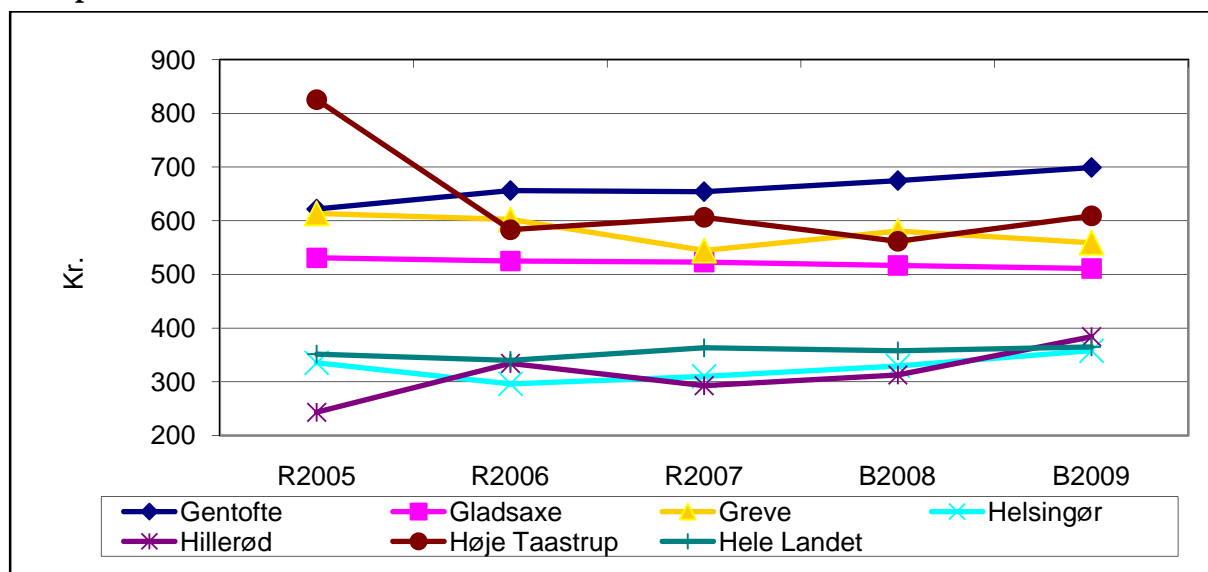

Kilde: ECO-nøgletal tabel 9.10-11 og 9.20-21

I forhold til de samlede udgifter til fritid, bibliotek og kultur ligger alle seks kommuner på eller over landsgennemsnittet. Men der er stor variation i udgiftsniveauet. I Greve- og Hillerød Kommune svarer udgiftsniveauet nogenlunde til landsgennemsnittet på ca. 2.000 kr. pr. indbygger, mens det er betydeligt højere i de øvrige kommuner.

I det følgende ses nærmere på de forskellige aktivitetsområder.

Figur 7.2 Nettodriftsudgifter til stadions, idrætsanlæg og svømmehaller pr. indbygger, 2009-priser

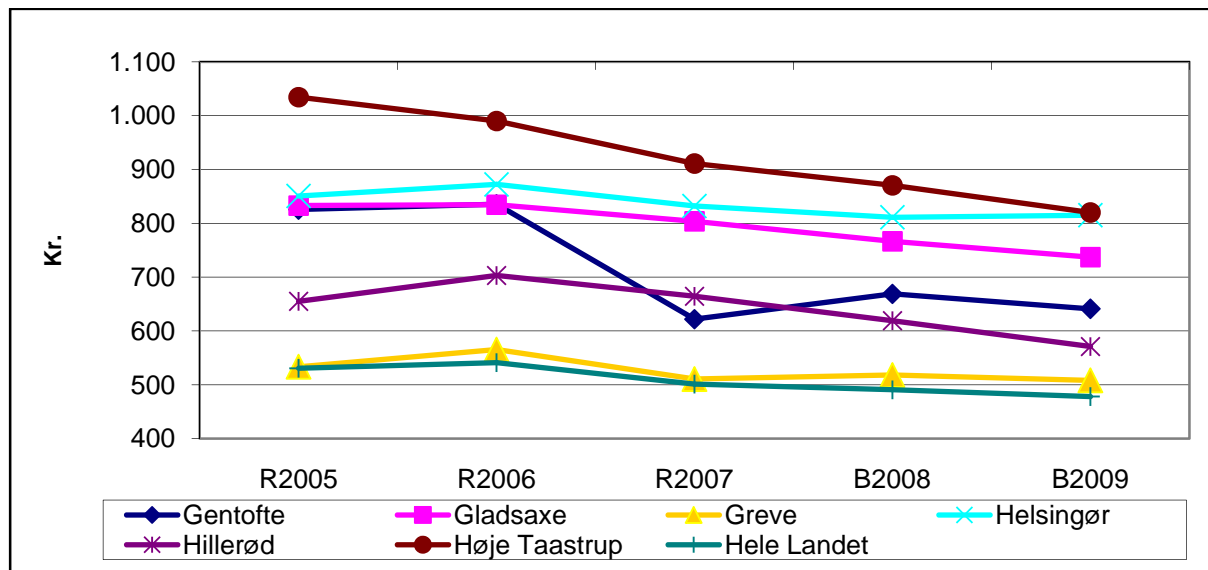

Kilde: ECO-nøgletal tabel 9.10 og 9.12

Figur 7.2 viser udvikling i nettodriftsudgifterne til stadions, idrætsanlæg, idræts- og svømmehaller samt friluftsbade i kr. pr. indbygger.

Hillerød og Helsingør kommune ligger under landsgennemsnittet, mens de øvrige kommuner ligger betydeligt over. Fra 2005 til 2006 er det interessant at bemærke, at udgifterne er faldet betragtelig i Høje Taastrup, mens de tilsvarende har været pænt stigende i bl.a. Hillerød. Det store fald i Høje Taastrup kan til dels forklares ved ekstraordinære store udgifter i 2005 pga. et vedligeholdelsesprojekt i Taastrup Idrætspark. Niveaulet i 2006 svarer stort set til niveaulet i 2004.

Figur 7.3 Nettodriftsudgifter til biblioteker pr. indbygger, 2009-priser

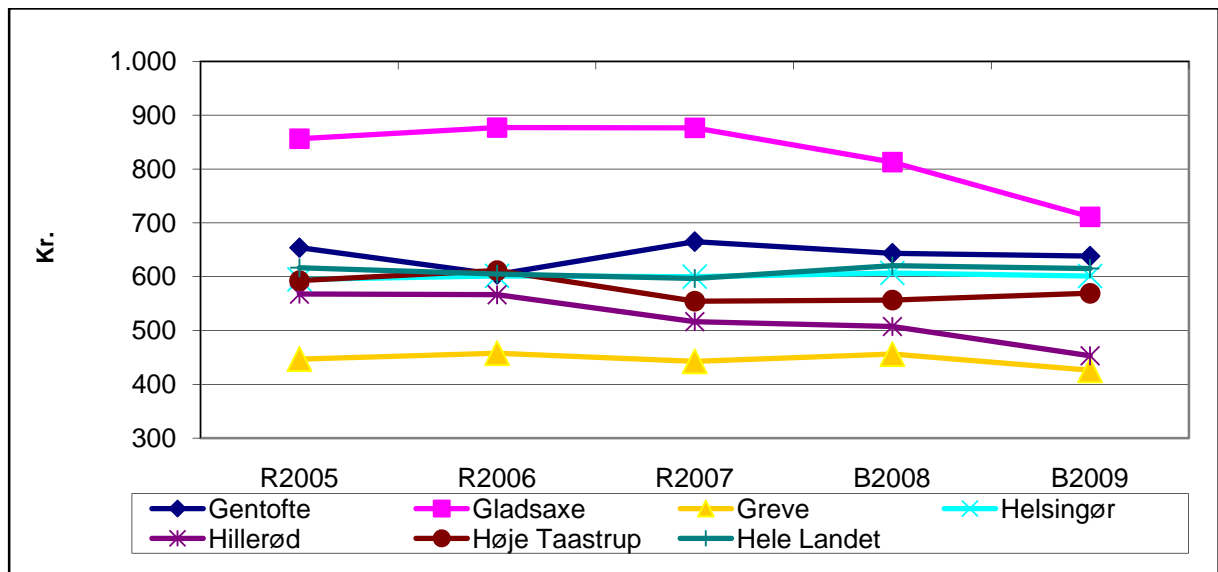
Kilde: ECO-nøgletal tabel 9.11 og 9.13

Figur 7.3 viser nettodriftsudgifterne til folkebiblioteker i kr. pr. indbygger

Det ses at Høje-Taastrup Kommune har det klart højeste udgiftsniveau, mens Greve Kommune har det laveste udgiftsniveau. Udgiftsniveauet i Greve Kommune er tæt på gennemsnittet for hele landet.

Generelt udvises der et svagt fald perioden igennem for alle kommuner. Dog ses at Gentofte oplevede et relativt markant fald i udgifterne fra regnskab 2006 til 2007, hvilket til dels kan tilskrives omkontering af udgifter til tjenestemandspensioner til hovedkonto 6.

Figur 7.4 Nettodriftsudgifter til folkeoplysning og fritidsaktiviteter pr. indbygger, 2009-priser

Kilde: ECO-nøgletal tabel 9.11 og 9.13

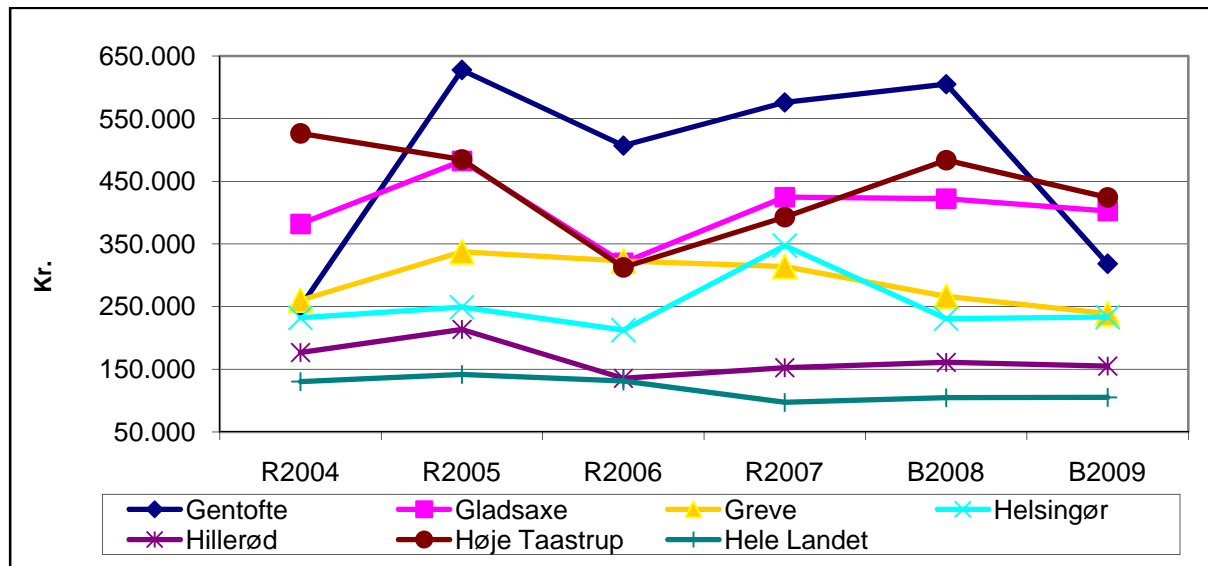
Figur 7.4 viser udviklingen i nettodriftsudgifterne til folkeoplysning og fritidsaktiviteter. Opgørelsen omfatter bl.a. folkeoplysende voksenundervisning, frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde, lokaletilskud, fritidsaktiviteter uden for folkeoplysningsloven, ungdomsskolevirksomhed (for 14-18 årige) samt daghøjskoler mv.

På dette område har Greve Kommune det laveste udgiftsniveau. Gladsaxe skiller sig ud ved at have udgifter der ligger betydeligt over de øvrige kommuner. Dette kan dog til dels forklares ved, at Gladsaxe Kommune konterer udgifterne til musikskolen her, hvilket ikke er tilfældet i sammenligningskommunerne. Beløbsmæssigt bidrager musikskolen alene med ca. 100 kr. pr. borger.

I de øvrige kommuner er udgifterne på niveau med landsgennemsnittet. Det vurderes, at der ofte er forskelle i konteringspraksis på dette område, og at det derfor kan have betydning for opgørelse af udgiftsniveauet.

8. Vejvæsen

Figur 8.1 Nettodrifts- og anlægsudgifter til vejvæsen pr. km. vej, 2009-priser

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken, tabel REGK31 og BUDK32 samt Vejsektoren.dk (kommuneveje).

Figur 8.1 viser udviklingen i nettoudgifterne til vejvæsen opgjort i kr. pr. km kommunevej. Udgifterne omfatter både drifts- og anlægsudgifterne på området.

Samlet set er der stor forskel på udgifterne til vejvæsen i de seks kommuner. Dertil kommer, at der er forholdsvis store udsving i udgifterne mellem årene. Alle seks kommuner har et udgiftsniveau, der ligger væsentligt over gennemsnittet for hele landet.

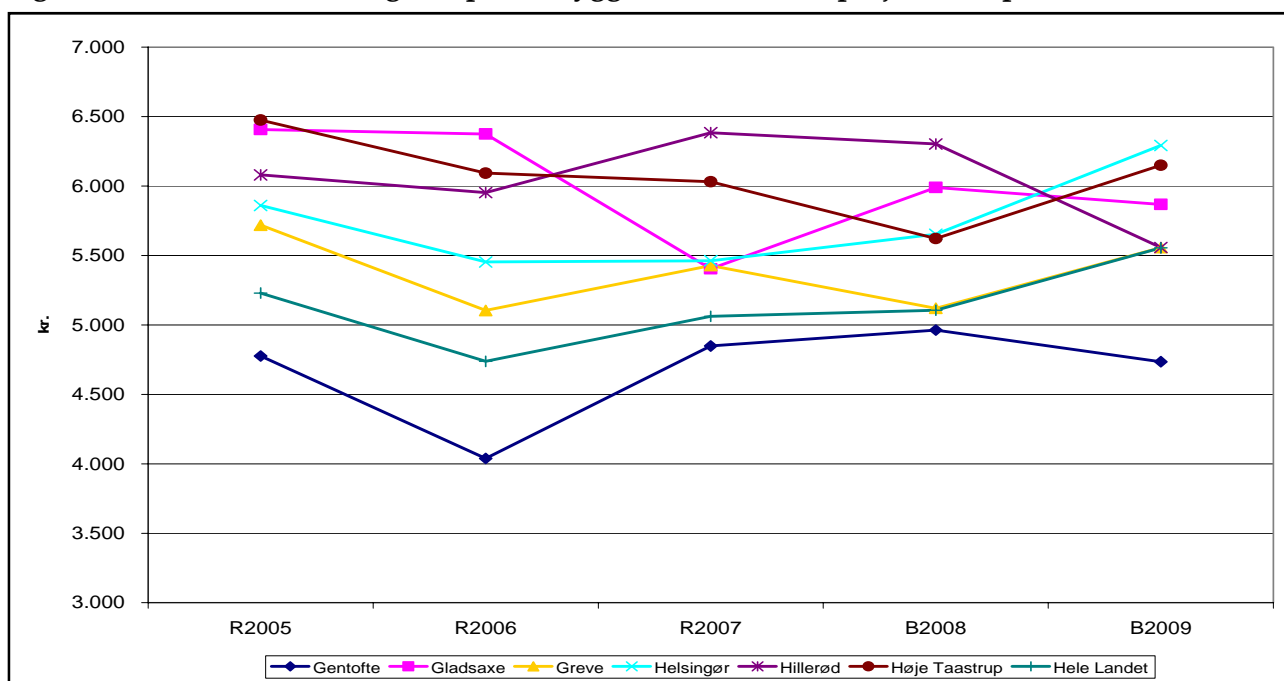
Det bemærkes at udgifterne i Gentofte Kommune steg voldsomt fra 2004-2005. De høje udgifter fra 2005 og fremefter skyldes påvirkningen af kommunens salg af NESA-aktierne. Salget indbragte i omegnen af 3,5 mio. kr., hvoraf en del af disponeringen af midlerne er sket på vejområdet.

9. Administration

Udgifterne til administration omfatter mange forskellige typer udgifter og afhænger bl.a. også af, hvordan kommunerne har organiseret administrationen. Derfor skal en direkte sammenligning af udgiftsniveauet tages med forbehold.

Figur 9.1 viser nettodriftsudgifterne til administration pr. indbygger, herunder udgifter til administrationsbygninger samt sekretariat og forvaltninger men eksklusiv udgifter til lønpuljer.

Figur 9.1 Administrationsudgifter pr. indbygger eksklusiv lønpuljer, 2009-priser

Kilde: ECO-nøgletal, tabel 9.40 og 9.41, samt kommunernes egne regnskabstal korrigeret for centralt afholdte udgifter til rengøring, budgettallene korrigeres ikke.

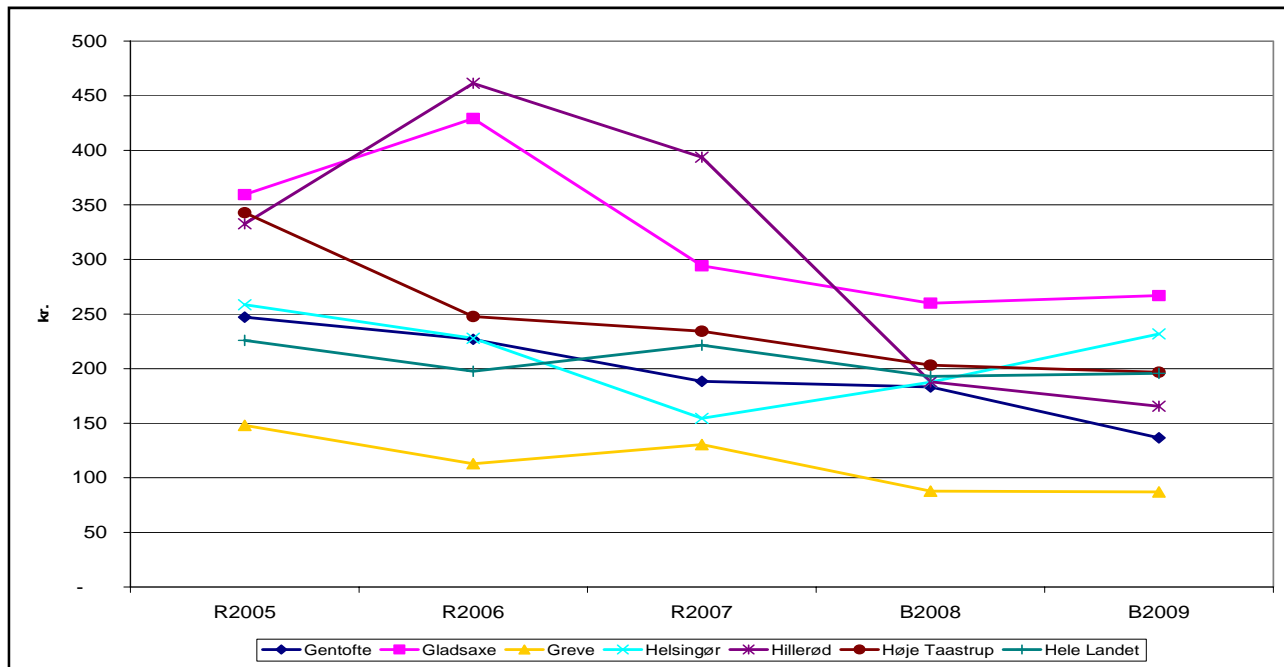
Hillerød Kommune har i 2007 det højeste udgiftsniveau efterfulgt af Høje-Taastrup og Helsingør Kommune, mens Gentofte Kommune har det laveste, og som den eneste kommune tillige et udgiftsniveau, som er mindre end landsgennemsnittet. Udgiftsniveauet i Høje Taastrup er faldet betydeligt i perioden 2005-2007 og fortsætter med at falde i budget 2008, mens det stiger for budget 2009.

Konteringsændringer i 2007 og overtagelse af amtslige institutioner medvirker til en generel stigning i kommunerne for regnskab 2007.

For at få et mere nuanceret billede af udgiftssammensætningen er udgifterne pr. indbygger i figur 9.2 og figur 9.3 fordelt på henholdsvis administrationsbygninger og driftsudgifter.

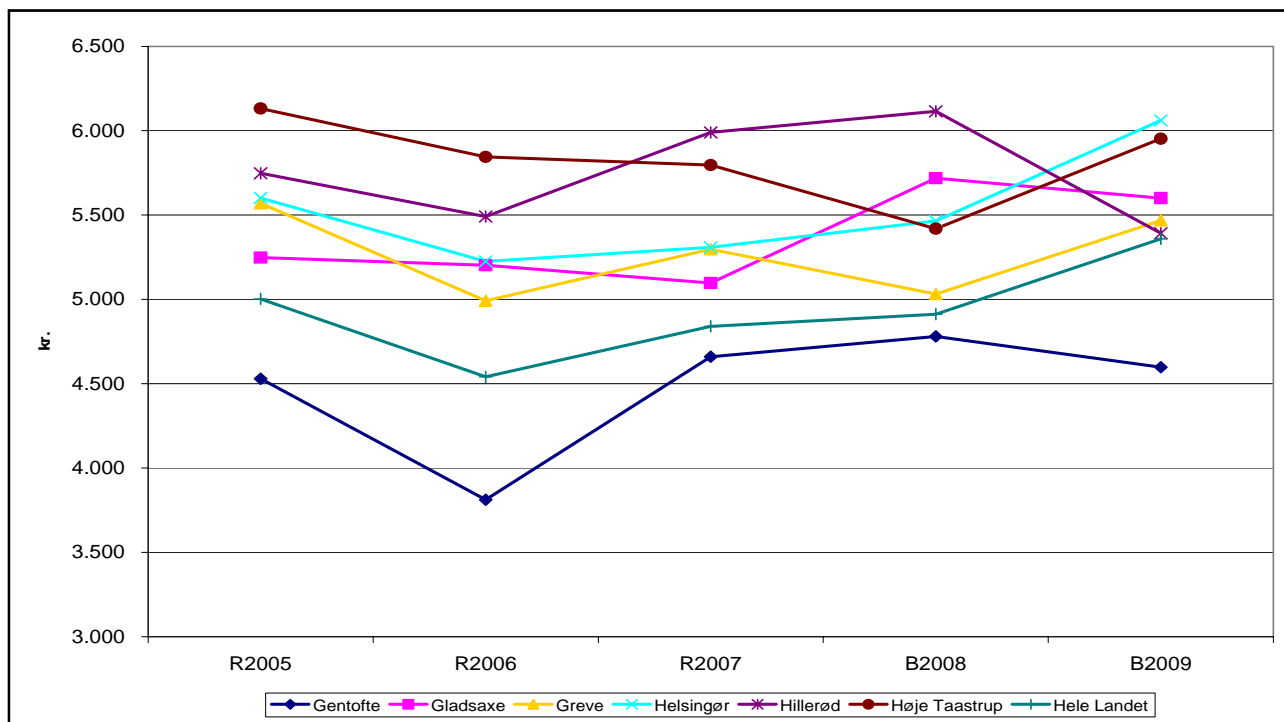
Nettodriftsudgifter til administrationsbygninger varierer mellem kommunerne og mellem årene 2005 til 2008. Udgiftsniveauet i 2007 er betydeligt større end landsgennemsnittet i Hillerød og Gladsaxe Kommune, mens det i Greve Kommune ligger noget under landsgennemsnittet på ca. 200 kr. pr. indbygger.

Figur 9.2 Udgifter til administrationsbygninger pr. indbygger, 2009-priser

Kilde: ECO-nøgletal, tabel 9.40 og 9.41. Gladsaxe Kommunes regnskabstal er korrigeret for centralt placerede rengøringsudgifter, budgettallene skal ikke korrigeres.

Figur 9.3 Driftsudgift pr. indbygger på administrationsområdet, 2009-priser

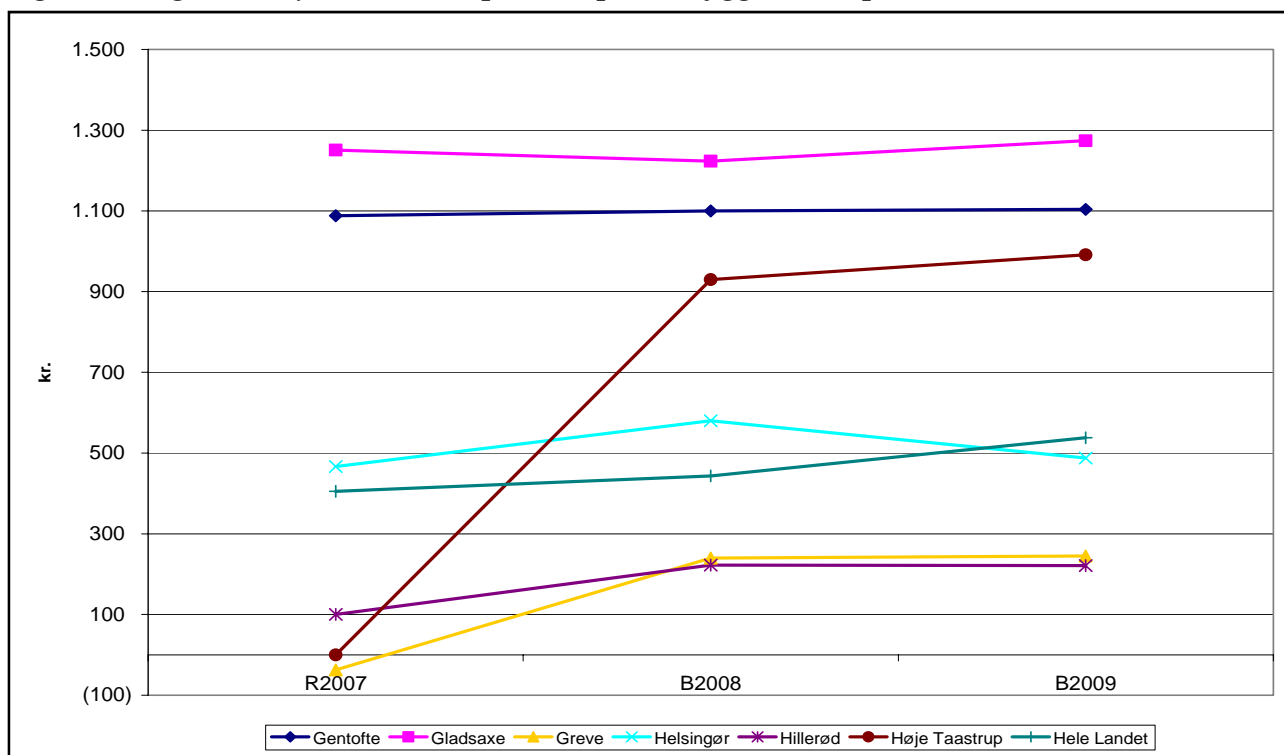
Kilde: ECO nøgletal, tabel 9.40 og 9.41

Hillerød Kommune har de højeste nettodriftsudgifter pr. indbygger i 2007, når der ses på driftsudgifterne til administration, mens Gentofte Kommune har de laveste.

Driftsudgifterne til administration pr. indbygger i 2007 og budget årene 2008 og 2009 er mindre i Gentofte Kommune end landsgennemsnittet, mens det er noget højere i de andre kommuner. Overtagelsen af amtslige institutioner medvirker til stigningen i udgifterne for 2007.

Udgifterne på administrationsområdet omfatter også udbetaling af tjenestemandspension. For at få et billede af den udgiftsmæssige belastning vises i figur 9.4 udgifterne til tjenestemandspension pr. indbygger.

Figur 9.4 Udgifter til tjenestemandspension pr. indbygger, 2009-priser

Kilde: ECO-nøgltal tabel 9.40

Administration i nyt perspektiv

Administrative opgaver er i det foregående afsnit defineret til alene at omfatte administrative opgaver, der regnskabsmæssigt henføres til budget- og regnskabssystemets hovedkonto 6. Derudover gælder at kommunerne regnskabsmæssigt henfører en række udgifter til hovedkonto 6 af den grund, at de ikke lader sig henføre til andre hovedkonti i kommunernes kontoplan. I det følgende er vist omfanget af administrative opgaver i kommunerne, opgjort uden hensyntagen til, hvorledes kommunerne fører dem regnskabsmæssigt. Eksempelvis vil kontorpersonale, som arbejder på en skole og udfører administrativt arbejde indgå i denne opgørelse, men ikke i de tidligere i afsnittet viste. Det betyder, opgørelsen viser omfanget af administrative ressourcer, defineret ud fra de pågældendes medarbejderes stillingsbetegnelse.

Administrationsmål

Grundtanken er, at anvende kommunernes lønregistreringsdata jf. bilag 2 til en benchmarking af kommunernes administrative udgifter og ressourcer.

Indbyggertal og bruttodriftsudgifter

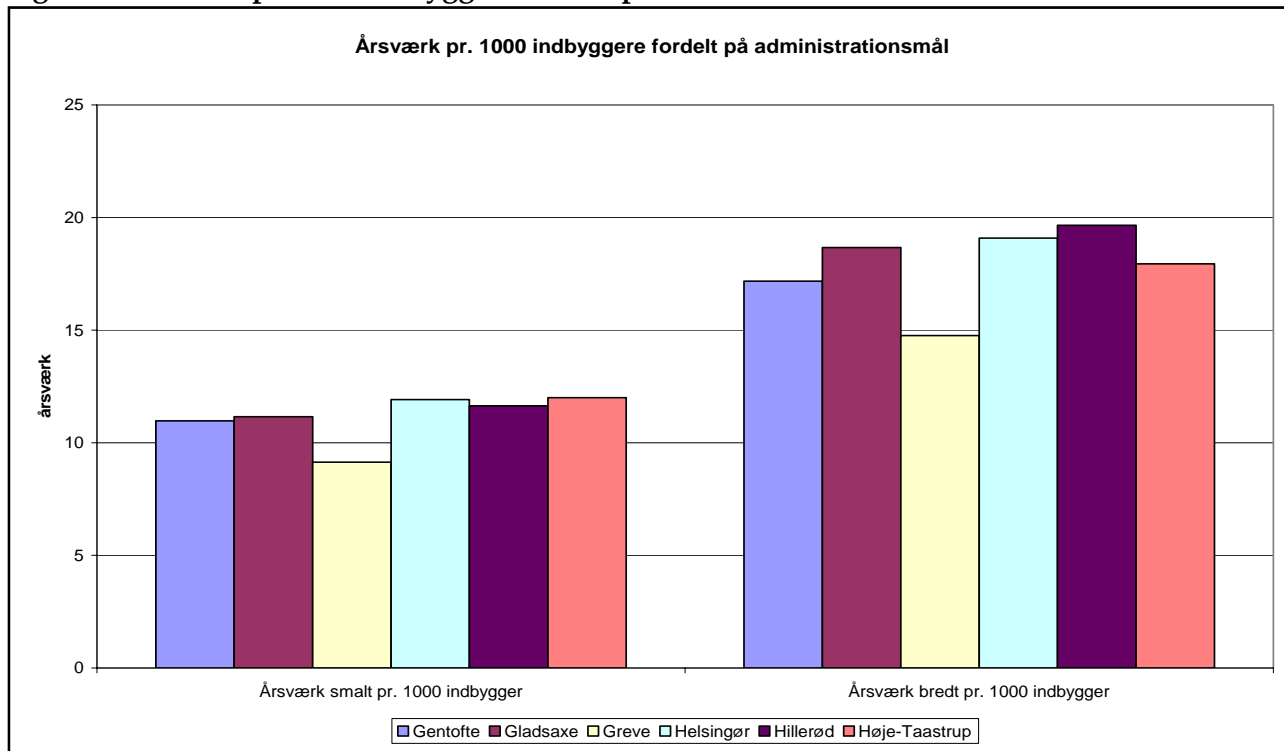
I de følgende 2 figurer sammenholdes benchmark kommunernes administrative registrerede årsværk med kommunernes indbyggertal og bruttodriftsudgifter. Årsværk sættes i forhold til kommunernes bruttodriftsudgifter. Hermed skabes et mål for administrationens andel af det samlede aktivitetsniveau i kommunerne. I den forbindelse skal det pointeres, at kommunernes samlede aktivitetsniveau afhænger af kommunernes rammebetingelser.

Ved fortolkning af de følgende figurer skal der ligeledes gøres opmærksom på, at kommunalreformen stadig kan påvirke kommunernes indbyrdes placering. Der er forskel på hvor mange amtslige institutioner kommunerne har overtaget, hvilket kan påvirke både antallet af årsværk og lønudgifter i kommunerne.

Ligeledes kan der være forskelle i hvor høj grad kommunerne benytter sig af udliciteringer på det administrative område.

Figur 9.7 viser antallet af årsværk pr. 1000 indbyggere opgjort på administrationsmål. Hillerød Kommune ligger højest på det brede administrationsmål og har her flest årsværk pr. indbygger. Høje-Taastrup har flest på det smalle administrationsmål. Greve Kommune ligger lavest og har færrest årsværk på både det smalle og det brede administrationsmål.

Figur 9.7 Årsværk pr. 1000 indbyggere fordelt på administrationsmål

Kilde: FLD-dataudtræk for august 2008

Stillingsbetegnelserne er opdelt efter hvor stor en del af deres jobindhold, der forventes at bestå af administrative opgaver og graden af brugerkontakt. Kategoriseringen af stillingsbetegnelser har efterfølgende dannet baggrund for dannelse af to administrationsmål; et smalt og et bredt.¹

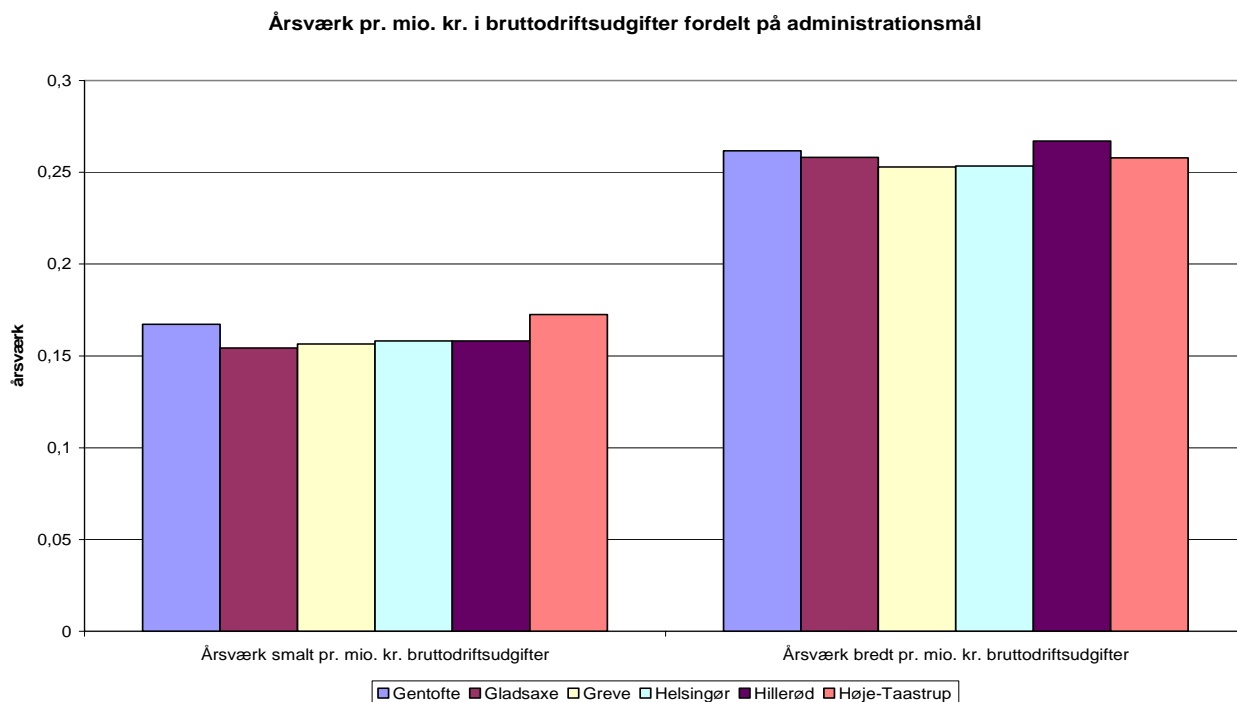
Det **smalle administrationsmål** dækker over stillingsbetegnelser, hvor det forventes, at de administrative opgaver er omfattende, og hvor der forventes ingen eller næsten ingen brugerkontakt. Der er tale om et forholdsvis begrænset antal stillingsbetegnelser.

Det **brede administrationsmål** dækker over stillingsbetegnelserne, der indgår under det smalle administrationsmål, men består også af stillingsbetegnelser, hvor jobindholdet formodes at bestå både af en del administrative opgaver, men hvor der samtidig vil nogen brugerkontakt. Administrationsmålet dækker flere stillingsbetegnelser.

¹ Grupperingen og kategoriseringen af stillingsbetegnelserne fremgår af bilag 1 til nøgletalsrapporten. Grupperingen af stillingsbetegnelser bygger på et skøn, som er foretaget af arbejdsgruppen bag denne nøgletalsrapport.

Figur 9.8 viser antallet af årsværk pr. mio. kr. i bruttodriftsudgifter opgjort på administrationsmål. Hillerød Kommune ligger højest på det brede administrationsmål når årsværk forholdes til de samlede bruttodriftsudgifter, mens Høje-Taastrup har flest årsværk når der sammenlignes på baggrund af det smalle administrationsmål. Der er tendens til at forskellene mellem kommunerne udjævnes når årsværkene forholdes til bruttodriftsudgifter i stedet for indbyggertal.

Figur 9.8 Årsværk pr. mio. kr. i bruttodriftsudgifter fordelt på administrationsmål

Kilde: FLD-dataudtræk for august 2008

Jf. forklaring af administrationsmål på forrige side

Konklusion - administration

Kommunernes administrative udgifter pr. indbygger kan opgøres på flere måder. Den mest anvendte metode er at opgøre, hvilke udgifter kommunerne afholder på hovedkonto 6.

Når kommunerne sammenlignes på baggrund af regnskabstal, kan det konkluderes, at kommunerne i 2007 havde fra 4.800 til 6.500 kr. pr. indbygger i udgift på området. Hillerød Kommune havde i 2007 de højeste udgifter pr. indbygger til administration. Gentofte Kommune havde de laveste. Hvis budgettallene for 2008 anvendes vil Gladsaxe Kommune opleve en væsentlig stigning i udgiftsniveauet i 2008.

Budgetterings- og konteringspraksis har stor betydning for tolkningen, når kommunerne sammenlignes på baggrund af konteringer på hovedkonto 6. Samtidig er der usikkerhed forbundet med anvendelse af budgettal, hvilket har givet anledning til, at der som led i nøgletalsarbejdet er blevet udviklet en ny metode for opgørelse af administrationsudgifter på baggrund af "stillingsbetegnelser" og såkaldte "administrations mål" dvs. opgørelser af personale og lønudgifter ud fra omfanget af administrative opgaver (stillingsbetegnelser).

Når kommunerne sammenlignes på baggrund af "administrationsmål", hvor konteringspraksis ikke har samme betydning, kan det konkluderes, at Hillerød og Høje-Taastrup Kommuner har det højeste antal årsværk pr. indbygger i 2008. Greve Kommune har det laveste antal årsværk. Når årsværk forholdes til kommunernes samlede bruttodriftsudgifter ligger Hillerød og Høje-Taastrup ligeledes i toppen, men forskellene udjævnes mellem sammenlignings-kommunerne.

10. Begreber og definitioner

Beregnet udgiftsniveau:

Det beregnede udgiftsniveau er et mål for en kommunes forventede udgiftsniveau, når der er taget hensyn til en række strukturelle forhold eller rammebetingelser, som fx befolkningens sammensætning på aldersgrupper, uddannelsesniveau og andel uden beskæftigelse. De rammebetingelser, der indgår i beregningen, er udvalgt på grundlag af statistiske analyser. Beregnet udgiftsniveau udtrykker med andre ord, det udgiftsniveau en kommune burde have ud fra de udvalgte rammebetingelser.

Det sociale indeks:

Det sociale indeks er en sammenvejning af faktorer – rammebetingelser – der betyder mest i forhold til en kommunes sociale struktur og sociale forhold.

Dækningsgrad:

Dækningsgraden er mål for, hvor stor en andel af en potentiel brugergruppe der faktisk modtager ydelser. Fx andelen af 0-2 årige børn som går i et kommunalt pasningstilbud.

Gennemsnitligt udgiftsniveau:

Det gennemsnitlige udgiftsniveau er udgiftsniveauet i gennemsnit for alle landets kommuner under et. Det kan også ses som udgiftsniveauet i en landsgennemsnitlig kommune.

KL ressourceluppen:

Ressourceluppen er KL's benchmarkingredskab. Den indeholder forskellige udgifts- og servicemæssige nøgletal på en række kommunale aktivitetsområder. Ressourceluppen tager hensyn til de rammebetingelser, der har betydning for de forskellige kommunale aktivitetsområder. Rammebetingelserne er udvalgt på basis af statistiske analyser, og er faktorer som erfaringsmæssigt har størst betydning for udgifts- eller aktivitetsniveauet. Med ressourceluppen kan den enkelte kommune finde relevante sammenligningskommuner og få indsigt i kommunens "performance" og prioritering både på et overordnet og et mere detaljeret niveau.

Overordnede rammebetingelser/strukturelle forhold:

De strukturelle forhold eller overordnede rammebetingelser er forhold, der har betydning for en kommunes udgiftsbehov, men samtidig er forhold den enkelte kommune ikke umiddelbart kan påvirke. Det kan både være befolkningens alderssammensætning og den sociale struktur. Fx påvirker andelen af borgere over 80 år udgifterne til ældreomsorg ligesom andelen af borgere uden beskæftigelse påvirker udgifterne til overførselsindkomster.

Rammebetingelser på sektorområderne:

Der er forskel på, hvilke rammebetingelser der påvirker de enkelte kommunale sektor- eller aktivitetsområder. Det vil sige, at der er forskel på hvilke faktorer der påvirker udgifterne på ældreområdet, og hvilke der påvirker børnepasningsområdet. De udvalgte faktorer er faktorer som erfaringsmæssigt har størst betydning for aktivitetsområdet jf. statistiske analyser.

Ressourcegrundlag:

Ressourcegrundlaget er et samlet mål for en kommunes finansieringsmuligheder. Det omfatter bl.a. udskrivningsgrundlaget for kommunale skatter – indkomstskatter, ejendomsskatter, selskabsskatter uden hensyn til skatteprocent samt udlignings- og tilskudsbeløb.

Udgiftsbehov:

En kommunes udgiftsbehov afhænger af en række faktorer – rammebetingelser – der har betydning for udgiftsniveauet, men som den enkelte kommune kun i begrænset omfang kan påvirke. Det kan både være befolkningens alderssammensætning og den sociale struktur. Fx påvirker andelen af borgere over 80 år udgifterne til ældreomsorg ligesom andelen af borgere uden beskæftigelse påvirker udgifterne til overførselsindkomster.

Udgiftsniveau:

Udgifterne til et kommunalt sektorområde eller aktivitetsområde pr. aldersgruppe eller modtagergruppe. Fx udgifterne til folkeskolen pr. elev.

Urbaniseringsgraden:

Urbaniseringsgraden er et mål for, hvor stor andelen af bymæssige bebyggelse er i den enkelte kommune.

11. Kildefortegnelse

Kildefortegnelse for kapitel 1, Overordnede rammebetingelser og strukturelle forhold

- Figur 1.1: ECO-nøgletal, 2008, tabel 1.50 + 3.10
Figur 1.2: ECO-nøgletal, 2008, tabel 1.50
Figur 1.3: ECO-nøgletal, 2008, tabel 1.61
Figur 1.4: ECO-nøgletal, 2008, tabel 1.50
Figur 1.5: ECO-nøgletal, 2008, tabel 1.60
Figur 1.6: ECO-nøgletal, 2008, tabel 2.40
Figur 1.6b: Danmarks Statistik 2008, tabel Bol44
Figur 1.7: Velfærdsministeriet 2006, www.noegletal.dk
Figur 1.8: ECO-nøgletal, 2008, tabel 2.90

Kildefortegnelse for kapitel 2, Dagtilbud

- Figur 2.1: ECO-nøgletal, specialstatistik, februar 2009
Figur 2.2: ECO-nøgletal, specialstatistik oktober 2008
Figur 2.3: KL's ressourcelup 2007, tabel 8,11,14,17 og 20
Figur 2.4: KL's ressourcelup 2007, tabel 10,13,16,19 og 21
Figur 2.5: KL's ressourcelup 2007, tabel 12,15,18 og 21
Figur 2.6: KL's ressourcelup 2007, tabel 2
Figur 2.7: Danmarks Statistik, BEF1A07
Figur 2.8: FLD-data, løn maj 2006 og maj 2007- pædagogisk personale i daginst.
Figur 2.9: KL's ressourcelup 2007, tabel 4
Figur 2.10: ECO-nøgletal, tabel 5.30
Figur 2.11: De enkelte kommuners oplysninger (åbningstid dagtilbudsområdet)

Tabeller:

- Tabel 2.1: ECO-nøgletal, specialkørsel oktober 2008

Kildefortegnelse for kapitel 3, Skoler

- Figur 3.1: ECO-nøgletal, specialstatistik, februar 2009
Figur 3.2: ECO nøgletal, særanalyse på skoleområdet, udarbejdet januar 2008
Figur 3.3: KL's ressourcelup, regnskab 2006. Nøgletal grundskoleområdet, Folkeskole
Figur 3.4: KL's ressourcelup, regnskab 2006. Nøgletal grundskoleområdet, Folkeskole
Figur 3.5: ECO-nøgletal 2008, folkeskolen, tabel 6.14
Figur 3.6: ECO-nøgletal, klassekvotient, folkeskolen, tabel 6.15
Figur 3.7: ECO-nøgletal, særanalyse på skoleområdet, udarbejdet januar 2008
Figur 3.8: ECO-nøgletal 2007, folkeskolen, tabel 6.15
Figur 3.9: ECO-nøgletal 2007, folkeskolen, tabel 6.14

Tabeller:

- Tabel 3.1: Beregninger baseret på ECO nøgletal regnskab 2007, særanalyse på skoleområdet,

Kildefortegnelse for kapitel 4, Sårbare børn og unge

- Figur 4.1: Statistikbank (D.S), tabel BUDK32, REGK31, BEF1A07
Figur 4.2: KL's ressourcelup 2006
Figur 4.3: KL's ressourcelup 2006
Figur 4.4: KL's ressourcelup 2006
Figur 4.5: KL's ressourcelup 2006
Figur 4.6: KL's ressourcelup 2006
Figur 4.7: KL's ressourcelup 2006
Figur 4.8: KL's ressourcelup 2006

Tabeller:

- Tabel 4.1: KL's ressourcelup 2006

Kildefortegnelse for kapitel 5, Ældreområdet

- Figur 5.1: ECO-nøgletal, 2005-2009, tabel 7.10 (5.30)
Figur 5.2: ECO-nøgletal, 2007, tabel 7.18
Figur 5.3: KL, Overliggerluppen, 2006
Figur 5.4a: Danmarks statistik, tabel BEF1A07, VHP04X, VHP05X, VHP.
Figur 5.4b: Danmarks statistik, tabel BEF1A07, VHP04X, VHP05X, VHP.
Figur 5.5: Danmarks statistik, tabel VHLT, VHP, VHLT05X og VHP05X.
Figur 5.6a: Danmarks Statistik, tabel RESP01, RES6BX og BEF1A07.
Figur 5.6b: Danmarks Statistik, tabel RESP01, RES6BX og BEF1A07.

Tabeller:

- Tabel 5.1: ECO-nøgletal, regnskab 2007, tabel 7.11
Tabel 5.2: Kilde: Fritvalgsdatabasen, december 2008

Kildefortegnelse for kapitel 6, Øvrige sociale områder

- Figur 6.1: Danmarks Statistik, tabel SAM7, SAM77, BEF1A og BEF1A07.
Figur 6.2: ECO-nøgletal, 2006-2009, tabel 8.10-11, 8.20-21 og 8.30-31
Danmarks Statistik, tabel REG31, REGK31, BUDK32, BEF1A og BEF1A07
Figur 6.3: ECO-nøgletal, 2006-2009, tabel 8.10 og 8.11.
Figur 6.4: ECO-nøgletal, 2006-2009, tabel 8.10 og 8.11
Figur 6.5: ECO-nøgletal, 2006-2009, tabel 8.20 og 8.21
Figur 6.6: ECO-nøgletal, 2006-2009, tabel 8.30 og 8.31
Figur 6.7: Danmarks Statistik, tabel REGK31(funktion 5.58.80, dr. 1+2),
BUDK32 (funktion 5.58.80, dr. 1+2) samt BEF1A07
Figur 6.8: Danmarks Statistik, tabel REG31 (funktion 5.41, dr. 1+2),
REGK31(funktion 5.58.81, dr. 1+2), BUDK32 (funktion 5.58.81, dr. 1+2) samt BEF1A
og BEF1A07
Figur 6.9: ECO-nøgletal, 2006-2009, tabel 9.60 og 9.61
Figur 6.10: ECO-nøgletal, 2006-2009, tabel 8.70 og 8.71
Figur 6.11: ECO-nøgletal, 2006-2009, tabel 8.40 og 8.41

Kildefortegnelse for kapitel 7, Fritid, biblioteksvæsen, kultur m.v.

- Figur 7.1: ECO-nøgletal, 2006-2009, tabel 9.10-11 og 9.20-21
Figur 7.2: ECO-nøgletal, 2006-2009, tabel 9.10 og 9.12
Figur 7.3: ECO-nøgletal, 2006-2009, tabel 9.11 og 9.13
Figur 7.4: ECO-nøgletal, 2006-2009, tabel 9.11 og 9.13

Kildefortegnelse for kapitel 8, Vejevæsen

- Figur 8.1: Danmarks Statistik, tabel REGK31 og BUDK32 samt Vejsektoren.dk

Kildefortegnelse for kapitel 9, Administration

- Figur 9.1: ECO-nøgletal, 2006-2009, tabel 9.40 og 9.41
Figur 9.2: ECO-nøgletal, 2006-2009, tabel 9.40 og 9.41
Figur 9.3: ECO-nøgletal, 2006-2009, tabel 9.40 og 9.41
Figur 9.4: ECO-nøgletal, 2006-2009, tabel 9.40 og 9.41
Figur 9.7: FLD-løndata August 2008. Egne beregninger, Jf. bilag for inddeling i stillingskategorier.
Figur 9.8: FLD-løndata August 2008. Egne beregninger, Jf. bilag for inddeling i stillingskategorier.